

Producătorii de Gresie
ADRIAN CIUBOTARU
Producătorii de gresie
Cuvânt înainte de Prefață de
BUCUREȘTI, 2008

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CIUBOTARU, ADRIAN Producătorii de gresie / Adrian Ciubotaru; - București: Curtea Veche Publishing, 2008
ISBN 978 - 973 - 669-xxx-x xxxxx

Coperta: GRIFFON AND SWANS www.griffon.ro

© ADRIAN CIUBOTARU, 2007 e CURTEA VECHE
PUBLISHING, 2008 pentru prezenta ediție

ISBN 978 - 973 - 669-xxx-x

Întrebați-vă ca și cum

În vederea achiziționării unei mașini sport, un prieten a dorit un test drive. **S**-a dus la dealer, au ieșit în parcul auto și au început să caute respectivul model. A trecut o oră, însă mașina n-a fost de găsit. Parcare era plină, însă niciuna nu era modelul sport. Atunci dealerul a avut o idee genială, a deschis o variantă normală și l-a invitat pe amic să intre în ea, să vadă mașina și să-și imagineze. „Uite, la varianta sport, volanul nu arată așa. Imaginează-ți că e mai mic și este în trei spițe”. „Schimbătorul de viteze arată la fel?” „Oh, nu! Imaginează-ți că e mai mic și este îmbrăcat în piele”. Tot discursul și test drive-ul a fost un act de imaginație. Imaginează-ți un eleron în spate, imaginează-ți niște cauciucuri mai late și niște suspensii mai tari. Imaginați-vă că și-a ales alt dealer. În fața unei neplăceri, unei dificultăți, uneori chiar a unui necaz, ești foarte des sfătuit să te gândești că „Gândește-te că și alții sunt în situația ta”. „Gândește-te că nu ești singur”. „Gândește-te că și tu poți”. „Gândește-te că există familii mai sărace ca noi”.

6

ADRIAN CIUBOTARU

Actul de a gândi este văzut ca fiind suficient pentru a schimba orizontul în care privim o anumită situație și experiență. Gândurile îți pot schimba percepția unui fapt,

iar odată aceasta schimbată poți ajunge la transfigurarea faptului. Imaginează-ți tumoarea înconjurată de petale puternic colorate. Acum deschide-ți chakra solară! La un anumit nivel mental, gândului îi este atașat un gest. Astfel se explică hipnoză - cuvântul primește automat un răspuns din partea celui hipnotizat, astfel avem apprendre ce vine din latină cu sensul de a lua, a apuca. Dacă punem la socoteală și analogia micro-macrocosmos, e normal să observi încetățenită în istoria culturii ideea gândului ce poate influența evenimentele, oameni, destine. Orice trainer îți va spune că starea de spirit cu care abordezi o problemă e inclusă în rezolvarea ei și orice manager va recomanda încrederea în sine înaintea unei negocieri. Anumite gânduri ce pot contura stări de spirit ce pot influența evenimentele pe care urmează să le trăiești. Viitorul este acea chestie care se află mereu în mâinile noastre. O stare de spirit este moșită de imaginație, iar puterea se mută din ce în ce mai mult spre cei care își pot imagina cu ușurință stări de spirit. Susține un interviu de angajare ca și cum ești deja angajat! De la gând, imaginație și stări de spirit se ajunge în mod firesc la fapte, gesturi și atitudini. Act as if este găselnița specialiștilor succesului care scot cărți pe bandă rulantă despre puterea gândurilor, despre reușita în afaceri și despre povești de succes. Scenariul lui: „Acum 5 ani stăteam cu mama **într-o** garsonieră și lucram la Starbucks. Acum sunt broker și tocmai mi-am cumpărat o proprietate de 3 milioane de dolari. Și voi puteți realiza același lucru, citiți-mi cartea!”

PRODUCĂTORII DE GRESIE

7

Poartă-te ca și cum! Imaginează-ți că! Gândește-te că! Poartă-te ca și cum dinții tăi strâmbi statuează ideea de dinți frumoși. Poartă-te ca și cum tu ai inventat mersul, îmbrăcatul și sexul **într-un** anumit fel. Fumează Viceroy ca și cum Dumnezeu ar fuma Viceroy. Poartă-te ca și cum aerul tău personal este o descoperire culturală pentru ceilalți. Act as if - o idee ce ține de o anumită inteligență

emoțională - este democrația mediocrității. Poți să începi chiar de azi! Ieși în oraș, **așază-te** la o masă și cere comanda ca și cum ești milionar în dolari. Apoi întreabă-te de ce și dacă universul îi ajută pe cei care își imaginează că, pe cei care se poartă ca și cum. Întreabă-te ca și cum!

Krisis

Mă trezesc în realitatea unei patologice insomnii, în fața unui

Word ce uneori mă îngrozește. Setez background-ul în negru și scrisul **într-un** cenușiu calm. Verdana 9, fontul în care aș vrea să se scrie certificatul meu de deces. Mă trezesc fumând o țigară Marlboro la 6 dimineața pe un balcon întunecat. E frig și plouă. Nimic eminescian nu rezonază în fibra mea de moldovean, nimic lacustru, nimic bacovian. Mă trezesc **într-o** perioadă de tranziție cu mâncare rece, cafea de proastă calitate și mucuri îndesate **într-o** ceașcă. Mă trezesc buimac cu niște căști pe urechi, ascultând obsesiv o singură melodie. Boulevard of broken dreams. Senzație de singurătate nomadă, apăsăsarea unui prezent jamais-vu. Ca și cum în fiecare dimineață mă uit la poza de pe noptieră și de fiecare dată e altcineva în ea, ca și cum ar trebui să inventez iluzii pentru a contrabalansa neantul fiecărei zile, ca și cum fiecare zi este prima zi din viața ta. Prima zi ce-ți oferă prospețimea morbidă a faptului de a fi. Prima zi închisă **într-o** fantă temporală ce te salvează de tine însuși. Ziua în care înveți cum să pășești, cum să respiri, cum să-ți câștigi un chip. Echilibristica identității tale ce o imită pe cea a universului. Un nou eu în fiecare dimineață, o nouă minciună, o nouă imagine de

PRODUCĂTORII DE GRESIE

9

exportat. Îi invidiez pe propagandiștii propriilor succese. Îi invidiez pe acești băieți școliți pe băncile ASE-ului, mereu ordonați, mereu încrezători, mereu primii la interviuri. Te uiți la ei și-ți dai seama că civilizația umană va supraviețui doar prin această capacitate de iluzie a răzbirii, a succeselor de ce propagă ca o undă de șoc. Ca și

cum înțelepciunea generațiilor anterioare trebuie să fie un **jamais-vu** pentru ca noi să supraviețuim. Ca și cum nu avem nevoie de adevărurile din urmă, ci doar de iluziile din viitor. Mă trezesc iarăși în aceeași patologică insomnie **ce-mi** dă puterea să mă simt acasă chiar și în această capitală a Nepalului. Un vagabond cu un trecut configurat de amintiri, cu un timp pulsând de rememorări, cu un chip, vorba unei prietene, pe care se citește viciul. Un lup **într-o** pădure prea albă. Un animal de casă cu orgoliul rănit al unui leu. Un prădător adulmecând noi iluzii. Trebuie să fii naiv să te regenerezi. Inteligența nu este întotdeauna în interesul nostru. Emoții ca niște canibali interiori, gânduri cu gust de tumoare, puroaie de resentimente, deșeuri, umori. A space monkey indulging in its self-defeat. Criză existențială cu pula în mână, modernitatea ca mecanism procedural (**Patapievici**) nu suporta decât analogii onaniste. Foucault și Marele Masturbator. Îmi aprind încă o țigară pe același balcon întunecat privind ploaia prin lumina câtorva stâlpi. Niciun sentiment de toamnă, nicio emoție autumnală, ci doar normalitatea unei cafele de dimineață. Minus insomnia. Minus alintul. Minus pula. **Jamais-vu**. Prospețimea unui prezent suspendat, un trecut fluctuant, un viitor **într-un** borcan plin cu umbre. Dracii cu care fuți o femeie sunt mereu proaspeți, mereu pulsând, rezonând cu

10

ADRIAN CIUBOTARU

echilibristica universului. Ei sunt eroii care îți ridică zilnic fundul de pe bordura eșecurilor. Aruncat în întuneric, un balcon **într-un** univers mafiot prea plin de străzi goale. Agarici de studio, paj al unui trecut fluctuant, prea fluctuant. Am invidiat premianții an de an, am admirat mașinile constante ca randament. Fără căderi, fără disperări, doar vârfuri de podiș. Să-ți trăiești viața ca o domnișoară silitoare pare tot **ce-ți** mai dorești în asemenea momente de **jamais-vu**, la adăpostul sigur al **dead-line-urilor**, sub plapuma caldă a grupului tău de referință.

Cum a fost cu puțință acea fetiță?

Am regretat câteva secunde că n-am avut aparatul foto la mine.

Era o fetiță de 6 - 7 ani, scumpică foc. Căra patru bidoane cu apă. Două bidoane pătrătoase de 3 litri **într-o** mână și două bidoane de 3 litri în cealaltă mână. Se oprea des, căci probabil mânerurile o tăiau la mâini sau nu reușea să țină strânse între ele. I-am oferit ajutorul de două ori, însă m-a refuzat zâmbind. Nu părea o fată dintr-o familie săracă, astfel n-am putut să asociez precaritatea familiei din care făcea parte cu codul etic al părinților ei. Dacă totuși aș fi avut aparatul la mine și i-aș fi făcut o poză, aș fi rezolvat ceva? Ar fi fost mai ilustrativă amărăciunea priverii mele? Aș fi arătat încă un semn - printre atâtea mii de semne - de lipsă de civilizație și abuz asupra copiilor? Ce s-ar fi schimbat în contextul unei situații jalnice mai ample? Anul trecut, un prieten a făcut o descriere a dezrădăcinării rurale din anii comunismului în care mi-am recunoscut imediat situația. Ambii părinți au crescut la țară, s-au cunoscut și-au întemeiat o familie la oraș. Muncind din greu pentru asigurarea unui trai decent în acei sumbri ani '80, au avut puțin timp și energie pentru educația morală a copiilor lor. Dacă există un algoritm ciclic al capitalului social, dacă Fukuyama avea dreptate, atunci n-ar trebui să ne mire că

12

ADRIAN CIUBOTARU

pușcăriile sunt pline de tineri născuți în acei ani, membri ai acelor familii dezrădăcinate, copii de care nu s-a ocupat nimeni. Copii topiți **într-un** sistem precar de învățământ, ce și-au dobândit primele noțiuni etice **într-un** mediu al compromisului generalizat, în țara unde comunismul a îngenuncheat un tip de demnitate umană. Tineri care n-au mai crezut în miturile ai-carte-ai-parte sau bine-faci-bine-găsești. Infracționalitatea ridicată a anilor '90 își găsește aici una dintre cauze și nu ar trebui să ne mire că același segment de vârstă a umplut rândurilor băiețașilor de cartier în cadrul unor familii

comasate în zonele mărginașe recent răsărite. Să nu ne mire problemele de familie, violențele casnice, declinul liceelor industriale și resentimentul unei clase sociale dezrădăcinate, resentiment care evadează în naționalism de duzină și grad scăzut de responsabilizare socială. Aceiași părinți care apar la știrile de la ora cinci uitându-și obiecte casnice în rude sau vecini, aceiași adulți care-și formează primele noțiuni civice europene prin amabilitatea grilei de programe a postului OTV. Aceiași tineri cu o educație ecologică despre care litoralul Mării Negre ar avea multe de povestit. Beizadele, oboriști și isteți croiți cu șublerul pe măsura unei democrații în stil autohton. E o categorie socială interesantă, strămutată de la țară - unde n-a avut timp să-și însușească acele valori sănătoase despre care aflăm în literatura semănătoristă - la marginea civică a orașelor. Cu o rată fascinantă a divorțurilor, cu un ritm al violenței la fel de pătrunzător, acești oameni au devenit între timp carne de tun a mecanismelor electorale, public al emisiunilor de toată jena, țintă a practicilor de consum și prilej de uimire culturală pentru turiști.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

13

Din rândul acestor părinți au răsărit acei tineri care stau în chirie în garsoniere imunde doar pentru a-și permite tunningul la Calibra, Passat și Cielo. Din același neant populațional au apărut muncitorii care-și permit rate la ultimele tipuri de telefoane și suporterii cu albume de pictură sub braț. Din aceeași combinatorică genetică și culturală au răsărit pantalonii de stofă la pachet cu adidașii, manelele în spații publice, capacele vopsite de Dacii 1300, șoferii în maiouri galbene, mirosul de colonie ieftină și sandilăii ispitiți erotic prin emisiuni penibile.

Învăță-mă să nu-ți întind mereu mâna resupoziția din spatele politeții de a oferi locul unei persoane în vârstă este ideea că bătrânețea este asimilabilă unei invalidități. Un handicap ce culpabilizează, șantajează și discriminează. Un handicap evitabil. Îmi aduc aminte de o

seară **într-o** troleu din Iași când **s-a** urcat o femeie îmbrăcată sărăcăcios, **s-a** așezat pe scaun și a început să plângă, să plângă și să plângă. Uneori se dădea cu capul de geam, alteori bolborosea ceva despre copilul ei, însă în mod oficial, plângea, se văita, bocea. Nu mai țin minte reacțiile celorlalți călători, însă eu m-am enervat. Mi **s-a** părut că nimeni nu are dreptul să bruscheze sensibilități în mod public, să contagieze negativ prin**tr-o** stare de spirit care în mod demn ar trebui să fie rezervată spațiului intim. Niciodată n-am avut ce să fac cu plânsul cuiva, niciodată n-am știut să consolez. Mi se pare păgubos și lipsit de demnitate - pentru ambele părți - a consola, a lua în brațe pe cineva ridicându-l de jos. De ce? De ce complicitatea cu cineva pe care l-am ajutat când era căzut ne jenează? De ce suntem deranjați de recunoștința

P

PRODUCĂTORII DE GRESIE

15

sufocantă care se manifestă proporțional cu situația dramatică în care cineva a fost afundat? Am impresia că nu este vorba de o jenă personală - care ar ține de un anumit confort psihic, ci este mai degrabă o jenă a umanității din noi, a puterii cu care suntem înzestrați și a neîmplinirilor ce devin destin. Este ok să greșești, să faci prostii, să ratezi, însă nu este recomandabil să transformi eșecurile în traiectorie destinată, să le împrumuți consistența unei constante spirituale. Când convingerea umană este mulată pe lucruri, fapte și gânduri care închid orizontul de zbor al spiritului, atunci apare prostia. Revenind. A ajuta pe cineva care se mișcă în orizontul neîmplinirii sale este tot una cu a încerca să arunci pui de rață în aer pentru a vedea cât de mult zboară. Îmi pare că trăim epoca în care bosumflarea morții lui Dumnezeu **s-a** transformat în invaliditatea noastră închipuită. Ne alintăm trăindu-ne trupurile ca niște invalidități, stările de dispoziție, visele și idealurile noastre ca niște mari bube. Este comod să fii invalid. Am purtat o săptămână o banală atelă de ghips care îmi permitea uneori să mă așez pe scaun în troleu

fără să mă simt vinovat în fața celorlalți necedând, eventual, locul unui bătrân. Oamenii tind să exagereze invaliditatea celor din jurul lor din dorința de a-și legitima nevoia de a ajuta doar pentru a-și crește și eșii stima de sine. Îi ajutăm pe ceilalți pentru că ne place să gândim despre noi înșine ca niște persoane bune și decente. Ne place să fim umpluți de recunoștință, ne place să-i îndatorăm pe cei din jur, căci cine știe când vom avea nevoie de ei. Atunci când noi înșine primim ajutor, devenim suspicioși și resentimentari, căci știm la rândul nostru motivele care ne motivau acțiunile de ajutorare a invalidității celorlalți.

16

ADRIAN CIUBOTARU

Ne bucură căderile celorlalți, ne bucură priveliștea vulnerabilității celorlalți, ne bucură răsturnările de situație care ne transformă din dintr-o simplă umplutură socială în potențiali prieteni și salvatori. Oamenii cu adevărat puternici nu știu să consoleze, știu doar să încurajeze pe cei care deja se ridică, pe cei care încearcă să-și depășească înălțimea proprie, pe cei care se întind mai mult decât le este plapuma. Scopul nostru ar fi să plusăm, să blufăm - piramidele sunt o cacealma la urma urmei, să exagerăm - zborul pe Lună a fost o exagerare.

Hai să ne supralicităm

Nu trebuie să ai cărțile cele mai bune pentru a câștiga, trebuie doar să scoți din ele mai mult decât scot ceilalți. Dacă câștigătorii sunt cei care își plusează fiecare șansă, pierzătorii sunt cei care se sublicitează, cei care își trăiesc viața aruncând cărțile, dorind să scape de ele. Nu trebuie să fii un fin observator pentru a-ți da seama că oamenilor le este frică de împlinirea viselor, de reușită, de succes. A jongla cu șanse la mâna a doua reprezintă un compromis tentant. Majoritatea judecăților de valoare pe care le fac se bazează pe o experiență redusă cu oamenii - am cunoscut câțiva zeci de oameni - și cu cărțile - am citit câteva sute de cărți. Din acest spațiu emit sentințe care reflectă locul meu geometric spiritual și social. Verificări

incomplete ale unor trăiri, premise asumate doar pe jumătate, autisme logice - nu mă suportă pentru că nu vorbesc cu el, nu vorbesc cu el pentru că nu mă suportă - și prejudecăți pe care le ambalăm frumos în educație, studii superioare, cultură și bun simț. Astfel, dincolo de limitele inerente ale oricărei subiectivități care se exportă pe sine ca centru al unui univers de discurs, rezidă iluzia certitudinii adevărurilor pe care le emitem, adevăruri

18

ADRIAN CIUBOTARU

care ne eliberează, adevăruri pe care le-am verificat. Setul meu de adevăruri nu coincide cu setul tău, iar dacă am face schimb, probabil tu ai fi doborât sub greutatea adevărurilor mele, iar eu aș fi debusolat de simplitatea a lor tale. Revenind. Emit judecăți de valoare având ca grup de studiu o majoritate mai puțin onorabilă, un grup de oameni care se mișcă în limitele statistice - suntem niște nume pe niște foi, material pentru evidența populației. Atunci când judecățile se formează în jurul acestor cobai teoretici, distorsionarea este evidentă și inevitabilă. Poți spune la fel de ușor că nu toți se subpublicează pe ei înșiși sau că nu toți se tem de succesul propriu. Dincolo de majoritatea statistică și deloc neglijabilă se află cei care își permit supralicitatea de sine, își permit marketingul exagerat al propriei persoane, își permit emoții ce pot deveni mode culturale, își riscă un anonimat public. A te supralicita ca tânăr înseamnă de cele mai multe ori a renunța să mai plătești nota de plată a prejudecăților și angoasele părinților. Deși trăim **într-o** lume istorică construită de alții, deși trăim **într-o** lume care nu este setată pe potriva noastră, o lume ale cărei cărămizi nu poartă matricea nostalgiilor și idealurilor noastre, în ciuda a toate acestea, reacția tinerilor la această lume în care se găsesc aruncați face Pământul să se învârtă. De vreme ce accentul acestei stări de spirit se bazează pe o reacție - umbra unui act - nu putem vorbi decât o creație la puterea a doua. Reacții la mediu și la stimulii externi are și euglena verde, iar tinerețea este abia o promisiune, nicidecum o

valoare în sine. Valoarea se verifică în rezultate, iar nu în încercări, nu în promisiuni, tentative, intenții, pretenții. Dacă un adevăr nu îmi folosește, dacă un adevăr îmi bruscăază emoțiile, de ce **să-l** adopt? Dacă un adevăr nu devine

PRODUCĂTORII DE GRESIE

19

rentabil, nu-și arată eficiența, renunță la el, aruncă-l! Nu e pentru tine. Nu toate adevărurile sunt reglate pe frecvența pulsului tău. O idee care nu are în coadă un lucru mecanic, nu este o idee bună. Utilitatea ar trebui să devină singurul criteriu de validare al ideilor. Am fost și încă vom mai fi educați să creștem ca niște soldăței, iar nu ca niște individualități. Am fost și încă suntem învățați să fim proprii noștri teroriști, să ne culpabilizăm diferențele, să nu punem mâna, să nu vorbim neîntrebați, riscând astfel să ratăm șansa de a deveni o generație pragmatică și inspirată. De vreme ce lumea în care trăim a fost construită de înaintașii noștri după visele și idealurile lor, nu ne va chema nimeni la dans decât dacă ne supralicităm singuri șansele și oportunitățile.

Cine mama naibii ești tu?

Dincolo de sensul propriu-zis al cuvintelor înșirate, înjurăturile constituie un răspuns emoțional. Dincolo de semnificația propriu-zisă, cuvintelor le este atașată o istorie emoțională adânc înfiptă în mintea noastră. Pizda mă-tii, dincolo de organul aferent al mamei tale, te poate trimite cu gândul la un viol, la o mamă cu probleme de igienă, la ceva dizgrațios și ofensator. Nu e doar sensul în sine al expresiei, ci și încărcătura afectivă atașată ei. De obicei, înjurăturile vin dintr-o zonă a tabuurilor religioase și sexuale. Cele religioase se bazează pe cea de-a treia poruncă, a nu lua numele Domnului - și tot ce este asociat Lui - în deșert, iar în limbajul curent, numele lui Dumnezeu era invocat pentru a întări o înțelegere, pentru a legitima o confesiune sau omărturie. Există și-n ziua de azi comunități în care oamenii se cred pe cuvânt când cineva se jură pe Dumnezeu: „Pentru numele lui

Dumnezeu, îți jur că e adevărat!" „Doamne iartă-mă, n-aș face așa ceva!" Cum religia este un bun administrator al angoaselor noastre, pare destul de normal ca tot ce este religios să fie asociat unor tabuuri lingvistice. Este interzis să pronunți numele Necuratului

PRODUCĂTORII DE GRESIE

21

pentru că se presupune că atrage energii negative - la fel cum rugăciunile atrag energii pozitive). Du-te dracului! pare o înjurătură serioasă nu pentru sensul care oricum **s-a** îndulcit - dracul nu mai deține de mult monopolul fricilor noastre escatologice, ci pentru istoria de semnificații dure pe care le-a avut în trecut. Prin urma, unde există un tabu, va apărea și încălcarea lui. Restricția morală a combinațiilor de frază în care numele lui Dumnezeu poate fi rostit a creat plăcerea descărcării afective atunci când același nume este hulit, invocat în contexte vulgare și neașteptate. „Dumnezeul mă-tii!" Crucea, candela, altarul, biserica, Pastele, Cristoșii, morții reprezintă cuvinte din registrul religios folosite în înjurături cu rol de imprecăție, întărire sau blestem. Greutatea lor în înjurături se presupune a avea aceeași valoare sacră, dar cu semnul schimbat. În funcție de mediu, persoană sau conjunctură, Dumnezeul mă-tii poate transmite mai bine decât pizda mă-tii furia sau dezamăgirea unei persoane. De asemenea, tot din mediu religios vin expresiile: - la dracu'! - rezumă o nereușită, un blocaj, o neputință sau pur și simplu dracii în fața unei anumite situații. - cine dracu' a pus astea aici? - rol de întărire/accentuare - mă apucă toți dracii - analogie pe baza similitudinii dintre starea de posedat și cea în care ești enervat la culme. Ultima expresie trădează o comunitate în care cazurile de posedare sunt obișnuite. Umblă ca un apucat, adică **într-o** stare de surexcitare, nervozitate. Tabuurile sexuale sunt atât de multe încât le-am putea înșira pe pagini întregi. Sexul n-a fost niciodată o activitate ca oricare alta. În afară de reproducere, sexul a adunat în jurul lui mize extrem de mari: boală, viol, incest,

adulter, căsătorie, gelozie.

22

ADRIAN CIUBOTARU

abuz, trădare, exploatare, marcând astfel o paletă întreagă de emoții ce ne-au modelat experiența de-a lungul timpului. Diferența între sexe de asemenea a încurajat anumite tabuuri. De exemplu, se spune că nu-i frumos să înjuri în prezența unei femei din cauza asimetriei sexelor - bărbatul copulează mai ușor, e mai dinamic în căutarea de noi partenere, are nevoie doar de câteva minute pentru a-și transmite genele, poate viola. Pe scurt, postura erotică masculină e mult mai ofensivă decât poziția femeii și nu ar trebui catalizată prin înjurăturile specifice. Muie! - presupune sexul oral drept o umilință - este o înjurătură care, proferată în prezența unei doamne, poate jigni dincolo de intenția înjurăturii. Astfel, întregul registru de înjurături sexuale are o bază masculină extrem de bine conturată - pizda mă-tii, să te fut în gură, să-ți dau muie/la muie, ia pula. Combinarea celor două registre - religios și sexual - este un lucru destul de comun în limba română curentă. Acest lucru trădează același cadru tradițional al comunității. Dumnezeu mamei este mai puternic decât Dumnezeu tatălui - într-o lume în care mama face în mare parte educația emoțională a copilului. „Pe mă-ta!” În general, tot ce este al mă-tii este mai prețuit decât ce este al tatălui, de aici și înclinația către înjurăturile în care mama este subsumată grațios. Tabuurile protejează prin distorsiune o anumită arie umană - cazul acelor înjurături care au ca presupuziție actul sexual înțeles ca vulgar și neplăcut. Odată cu secularizarea, tabuurile religioase și-au pierdut din consistența și odată cu ele s-a pierdut și savoarea înjurăturilor din același registru.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

23

Dumnezeul mă-tii, Paștele mă-tii sunt înjurături care devin din ce în ce mai cinematografice, iar în rândul tinerilor nu le mai auzi decât în cazul celor crescuți în

familiei conservatoare. Pentru cineva crescut în cartiere mărginașe, mai des folosite sunt înjurăturile ce au la baza sexul - implicit femeia. Există și un proces urban de eufemizare a înjurăturilor, prin apariția expresiilor care imită și sugerează doar vechile înjurături, în intenția de a exprima aceleași stări: pana mea, carul meu, puii mei, kilul meu. Există de asemenea înjurături afective, sub formă de alint, ce catalizează exprimarea unor sentimente ca tandrețea sau grija și se pare că puține locuri ale universului uman duc dorul unor înjurături sănătoase.

I walk alone o săptămână, sunt liber din nou. Exult când mă gândesc că mă bucur că Anda Adam a scos o melodie nouă. Am luat un litru de bere să petrec singur acasă și să mă gândesc ce om minunat sunt. Și câte capodopere voi scrie și cum voi fi luat premiul Nobel și cum voi fi invitat pe la congrese, emisiuni, conferințe, interviuri. Și cum mansarda din Moinești va fi mutilată **într-un** muzeu ce va purta numele meu gigantic. Mă trezesc în fiecare dimineață încântat, minunat și onorat că sunt eu însumi: garanția erotico-culturală a universului. Aș putea fi orice, trebuie doar să-mi canalizez energiile în direcția precisă și voi găsi succesul în orice domeniu. Aș putea fi politician, am carismă, retorică și nesimțire. Îmi pot ascunde trecutul, nimeni nu-mi va deconspira violurile, abuzurile și lipsa de scrupule a tinereții mele. Mă pot reinventa pentru fiecare din voi și pot lua forma speranțelor voastre pentru un viitor cu lapte de capră și miere. Aș putea fi un om de televiziune. Aș găzdui emisiuni culturale nonconformiste despre tineri drogați și poeți, onaniști și filosofi, violatori și idealști. Aș putea prezenta știrile cu un zâmbet ironic pe buzele ce vor șopti crime pentru a vă arăta ce oameni buni sunteți. Violuri.

A trecut

PRODUCĂTORII DE GRESIE

25

suntem fințe minunate. Abuzuri, suntem delicați. Uragane, suntem binecuvântați. Aș putea lucra pentru SRI. Mă pot camufla, pot minți, fila și șantaja, mă pot culca cu

ambasadoare din țări africane. Multe lucruri pot face pentru patrie, de vreme ce am plâns și eu când se cânta imnul la festivitățile sportive. Aș putea fi savant. Mi-aș sacrifica tinerețea pentru știință și pentru numele meu atașat unei invenții sau descoperiri. Aș fi un Einstein al Carpaților. Aș putea fi afacerist. Când eram mic vindeam semințe de bostan colegilor de școală, aveam în venă simțul banilor. Am mințit și mai pot minți pentru a vinde ceva. Lenjerie creponată, puteți beneficia de oferta noastră la fel cum au beneficiat și celelalte gospodine din blocul dumneavoastră. Aș ajunge un Soros și apoi aș înființa fundații umanitare. Aș ajuta oameni și aș construi un metrou în Moinești. Aș putea fi un lider religios. Un Dalai Lama balcanic cu o alură de Adonis dincolo de ochelarii de soare. O nouă religie, un nou suflu. Aș fute și aș rebrându-i nostalgiile religioase ale noului mileniu. Aș mixa legionarismul cu zenul, totul aromat cu Playboy. Fiecare frază, un verset. Fiecare zâmbet, un oracol. Fiecare ejaculare, o parabolă. Aș putea fi un anonim. Anonimul perfect, călărețul fără cap care te ajută să treci strada, cel care îți plătește taxa la facultate și te protejează pe ascuns. Aș călători în toată lumea și aș vizita țările visate în copilărie. Nepal, Singapore, Lesotho. Un superman cu cameră digitală. Aș putea fi un Casanova cu experiențe culturale pe șapte continente. Eros și magie cu nepaleze, singaporeze, copile și mămici, staruri și menajere, poetese și poliglote. Aș frânge inimi, aș sorbi lichide, aș abuza de guri și aș mântui tot ce e feminin pe lumea asta.

26

ADRIAN CIUBOTARU

Aș putea fi un actor genial cu roluri negative jucate structural și roluri pozitive interpretate cu o candoare cosmogonică. Mi-aș plânge strămoșii în telenovele și aș râde de toate suferințele lumii a treia în sitcom-uri. Aș juca în Fight Club și viața mea ar fi subiect de The fabulous life of... Aș putea fi un viitor papă. Aș elibera erosul de rugăciunile vinovaților fără vină și aș catoliciza planeta Marte. Un papa român ce ascultă manele. As putea fi un

general nemuritor. Aș face din Napoleon copil de mingi și aș cucerii Moscova cu un batalion de infanterie pe biciclete. Aș putea fi cel mai mare tiran aplicând soluția finală ungurilor, rușilor, țiganilor, arabilor, chinezilor și altor specii de rozătoare. Voi ajunge subiect de documentar pe Discovery. The Rising of Evil. Aș putea fi un aventurier în sensul existențial al cuvântului. Un poliglot lucrând la McDonald's, un doctor în filosofie hamal în New York, un enciclopedist portar la Biblioteca Vaticanului. Pot fi tot ce nu sunt acum: buletinul meu, banii mei, durerile mele și BMW-ul meu. Welcome to my boulevard of fulfilled dreams.

Eu sunt istoria comunității mele

Dacă mulăm consecințele fizicii cuantice pe modul în care ne raportăm etic la lume, ar trebui să nu facem mare distincție între persoana proprie și comunitatea din care facem parte. Dacă destinul nostru e cuprins în cel al comunității, al limbii din care facem parte, dacă se intersectează misterios cu spiritul locului, atunci ceilalți sunt mai mult decât o abstracție, mai mult decât un zgomot de fond mixat pe o orgă de jucărie. Dacă măturăm zgura modernă în care limitele subiectului se opresc brusc la nivelul nasului și al propriei voințe de putere, obținem o lume în care eu port responsabilitatea bunăstării celorlalți. Problema financiară a vecinului meu ar trebui să fie problema mea spirituală, povestea un rabin. Dacă renunțăm la clișeele pozitiviste în care individul cutare trăiește și este influențat de mediul cutare - și euglena verde poate intra în această categorisire, observăm că mediul în care trăim nu e contextul internațional pe care-l învățăm la istorie înainte de izbucnirea războiului X, ci este locul geometric afectiv format din semenii noștri, este media emoțională a celorlalte chipuri umane. Când corpul resimte o durere prea mare pentru a fi filtrată conștient, creierul transmite semnalul leșinului. În același mod.

28

ADRIAN CIUBOTARU

Indivizii educați în trauma pozitivistă a modernității

își abstractizează semenii pentru a nu se încărca de o responsabilitate ce depășește perimetrul durerilor proprii. Durerea celui alt e motiv de jenă, nevoia celui de lângă tine e cea care te bruiază în permanență, iar viața ta socială se reduce la o simplă activitate turistică printre poveștile trunchiate ale celorlalți. Limita interesului propriu se oprește la granița activităților de pe urma cărora reușim să ne plătim chiria. Viața noastră modernă e un pachet open source, nu trebuie plătit și e rodul muncii unei comunități. Ceea ce uităm însă, este simplul fapt că problemele celorlalți și implicit problemele comunității din care facem parte vor configura întotdeauna umbra traseului nostru prin lume. Deja prea blazați pentru a mai discerne impostura de adevărata poveste a nefericirilor care ne înconjoară, montați în acea neîncredere socială venită pe valul hermeneuticilor de suspiciune, nu ne rămâne decât să le urăm sănătate cu aceeași umbră de cinism și inconștiență cu care credem că istoria a început la poarta maternității în care ne-am născut. Individualismul acesta feroce - îl observ la colegii de generație - în virtutea căruia nimeni nu se gândește la tine și nimeni nu te va ajuta vreodată, eludează simplul fapt că alții dinaintea ta au gândit pentru ca tu acum să poți să te gândești doar la gradul de comoditate al pernei tale. E ca și cum ai reproșa cuiva care și-a pierdut averea agonisită o viață că Hașdeu citea în patru limbi la cincisprezece ani, e ca și cum am avea iluzia că ne purtăm toate cauzele aparentei noastre bunăstări. Eu sunt istoria familiei mele și amintirea nepoților mei nu amintește decât de responsabilitatea cosmică pe care cândva omul

PRODUCĂTORII DE GRESIE

29

și-o asuma, responsabilitatea pentru semenii săi și pentru universul pe care cu toții îl împărțeau. Acum, în timp ce unii împărtășesc cu ceilalți frumusețea și tragicul unei lumi, alții își construiesc grupuri de interese și priorități în propria inimă, ascunsă în debaraua unui viitor blurat.

Be Cool, Be Milk

R. dorește să slăbească și mănâncă pâine neagră. T., amicul lui

R., a început și el să mănânce pâine neagră. Nu-mi place gustul, însă mi-am dat seama că e mai cool așa, relatează. V. Își poartă tricourile pe dos, arată urât, însă e cool și câțiva prieteni de la bloc au început să-l imite. O firmă de produse lactate îl contactează pe Andrei Gheorghe și îi propune pentru o sumă fabuloasă un contract de publicitate. Acesta acceptă și demarează campania. Clipuri în care incomensurabila vedetă apare bând lapte la volan (slogan: Dacă nu știi ce să faci cu viața ta, bea lapte și accelerează), la birou (slogan: Aroganța mea este mai inspirată decât a lor. Pentru ca beau lapte.) și în alte diferite posturi din care se deduce că este cool să bei lapte, este viril, este masculin. Publicul țintă sunt tinerii. Campania se va extinde și vor apărea spoturi în care un tânăr cucerește mai ușor o fată pentru că bea lapte, simbol al eroismului masculin. Un gamer bea zilnic lapte. He is a monster killer, he drinks a lot of milk. Apoi spiritul de turmă, pardon, animale domestice adunate compact, se va trezi și în rândul vedetelor.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

31

Andreea Marin va fi sensibilizată și va apărea într-un spot cu mesajul Laptele. Plin de surprize sau Laptele. Pentru o Românie mai sănătoasă. Robert Turcescu nu se va lăsa mai prejos și va participa cu când eram mic furam ceasurile de la locomotivă și beam mult lapte. Sunt antrenat pentru sinceritate. Lumea mondenă își va schimba gusturile, iar cocktailurile cu lapte vor ajunge la mare căutare. Poze cu Mihaela Tatu grasă și apoi slabă sub mesajul „Am început să beau lapte. Mă simt de trei ori mai evoluată”. Intelectualii vor fi de asemenea cooptați în acest proiect gigantic. Liiceanu va apărea și va spune: Am combătut depresia scriind și consumând lapte. Pleșu: Îngerii beau lapte și mănâncă mai puțin ca mine. Patapievici: În mod obrios, trebuie să bem lapte pentru o

lume plină de discernământ. La o ediție a cărții sale, Cărtărescu va fi convins să treacă la motivele pentru care iubim femeile și faptul că ele beau mult lapte. Academia Cațavencu: Laptele nostru este mai inteligent decât laptele lor. Milkmanii lezați de titlul de lăptari ce folosesc serviciile Zapp Share Free vă urează un Paște fericit. Costel, 27 ani, manager. Câștigă 2000 euro/lună. Secretul său: bea mult lapte. Răzvan, 20 ani, bursier Harvard. Bea mult lapte. Adi Mutu, relansat în carieră. Acum bea numai lapte. Joseph Ranziger, 80 de ani. A băut lapte toată viața lui. Acum este papă.

32

ADRIAN CIUBOTARU

Gicu, 25 ani, Botoșani, impotent. A băut mult lapte. Acum este căsătorit cu un star porno. Voci critice. Gigi Becali: „Nu știu de unde a început halalera asta cu laptele, eu beau lapte de oaie de când eram mic copil”. Vadim va apărea la OTV cu un maldăr de documente ce dovedesc negru pe alb că la firma care a inițiat campania este acționar în proporție de 90% omul de afaceri evreu Rabbi Ștrumf, apropiat PSD. Inutil, curentul este de neoprit. Vor apărea manele cu Aș da zile de la mine/ Să beau lapte de la tine sau Patru nopți și patru zile/ Eu beau lapte doar cu tine. Editurile vor simți tendința pieței și vor scoate cărți despre Istoria laptelui, Laptele în viața cotidiană din Olanda secolului XVI, Milk Galaxy. Pentru o fenomenologie a laptelui, Umberto Eco cu a sa carte Giordano Bruno și laptele rozacrucian. Printuri prin licee. Be cool, be milk, Ai lapte, ai parte sau Relax, drink milk. Concursuri în mediul rural, cea mai prolifică vacă va fi premiată în direct, iar proprietarul ei va fi declarat erou național. Vor fi înserate știri de genul Vasile l-a înjunghiat pe Costel, colegul său de coasă cu un cuțit de bucătărie. Vecinii relatează că motivul disputei a fost o cană cu lapte. Și iar reclame. Skin like silk/ Drink more milk. Today. Tomorrow. To milk. Și iar știri. Proprietățile miraculoase ale laptelui de gușter. Și iar reclame. Fenomenal. Laptele de rinocer de tundră previne calviția. Și iar știri. Cel mai inteligent urs polar care

trăiește în Munții Tatra și folosește serviciile roaming Orange bea doar lapte de cangur de podiș. Și iar reclame. Fii primul care bea lapte de baubau. Cine îl ține minte pe al doilea om care a băut lapte de baubau? Fii campion!

PRODUCĂTORII DE GRESIE

33

Trece un an de zile și ne întâlnim cu același țăran în Gara de Nord.

— Aș dori un pahar cu lapte?

— Să fie gras sau dietetic?

— Gras.

— Lapte normal, acru sau bătut?

— Normal.

— Să fie mare, mediu sau mic?

— Să fie mare!!

— Cu aromă de vanilie sau de nucă de cocos?

— Cu... vanilie.

— Laptele să fie de la o vacă cu coarne sau fără coarne?

— Cu coarne, domnișoară.

— Vaca să fie albă sau cu pete? Să fie din Maramureș, Oltenia sau Dobrogea? Să fie lapte de vacă care a mâncat fân sau lapte de vacă ce a mâncat trifoi? Trifoiul să fie de import sau de export?

— Serviți aici sau pe trenul de Vatra Dornei?

— Plătiți cash sau aveți card Milk Junkie? Doriți și o poză gratuită cu vaca de la care ați ales laptele sau doriți să vă oferim mașinuța cu care se juca copilul care a dus vaca la păscut?

Crezul unei personaj din următorul roman

Sexul oral este cel mai bun lucru care i se poate întâmpla unui bărbat. Fotbalul, berea, mașinile, o mărire de salariu, toate sunt apă de ploaie în fața unei partide de sex oral. Big Bang-ul motivațiilor noastre. Puritatea sufletului, emoția estetică, mântuirea nu sunt decât incapacitatea masculină de a obține un sănătos sex oral. Nu ai renunța la lectura celei mai geniale cărți pentru chinul oferit de două buze silitoare? Nu ai lăsa baltă orice

îndeletnicire academică pentru **l** plăcerea oferita de o muie? În fața concretului mântuitor al acestui act, cultura este doar o nesărată supă de morcovi. Nirvâna, doar o frecție la un picior de lemn. Sexul oral. Epifania unei revoluții culturale. Dante, Kant, Heidegger. Picasso, un tablou, o muie. O expoziție, un blowjob. Sexul oral. Motorul istoriei, combustibilul imperiilor. Elena, Alexandru, Napoleon, Hitler. Staruri, cântăreți, actori, fotbaliști. Sex oral. Succesul este contorul oralistelor din culise, de pe platourile de filmare, din hotelurile scumpe. Visul oricărei adolescente. Poți scrie cele mai sublime poezii, cele mai tari best selleruri, dacă chiar și ultima cititoare nu ți-o sugere, ești pe marginea

PRODUCĂTORII DE GRESIE

35

prăpastiei. Faliment existențial. Poate cunoaște zece limbi străine, găti toate mâncărurile de pe lume, poate fi regina universului, însă dacă nu știe să se așeze în genunchi, la revedere. „Țin la tine, însă nu pot să ți-o sug, prin gura asta îmi dă mama să mănânc”. „Sunt racită, am nasul înfundat și vrei să ți-o sug acum?” „Nu pe față, căci mă irită. Nu pe păr, abia l-am spălat. La revedere”. Sexul oral. Visul șahiștilor, obsesia trubadurilor. E un pelerinaj, e nemurirea spermei tale. Flori, bomboane, cadouri, sex oral. Internet, sex oral. Your mouth is my green card. Your lips, my only after-death. Infernul este ideea genială a femeii de a nu mai sugera pula. Asceza este calculul impecabil că ducându-te în deșert, spunând rugăciuni și mâncând lăcuste, Angelina Jolie, udă de admirație, va veni să ți-o sugă. Sexul oral. Ultima dorință a oricărui condamnat la moarte. Romantismul noului mileniu. Orgoliul rănit nu este pierderea unui război, o concediere sau o invaliditate locomotorie, ci este incapacitatea de a da o muie din picioare. Cât de mult o înghite este criteriu noi axiologii feminine. Ai 30 de ani, trăiești cu mama, ai un picior mai scurt și trei coaste rupte. Să nu disperi! Dacă cineva îți oferă un sex oral, ești un om normal, ai o viață modernă **într-o** familie modernă. Idealul oricărui

pensionar. Manualul războinicului lumii sau cum să ți-o sugă cât mai multe necunoscute. Casanova post-industrial sau cum ți-o sughe imediat după Bună. Ce faci? Mediocritate. Ți-o sughe după ce îi cunoști părinții.

36

ADRIAN CIUBOTARU

Ratare. Ți-o sughe după ce îi cunoști bunicii. Intuiția feminină este o capacitate supraestimată. Dacă ar exista, ne-am trezi dimineța dând muie, ne-am uita la televizor pe o muie și am adormi după o muie. Invidia strămoșilor lipsiți de imaginație. Toate eseurile mele au fost susținute cultural de dorința unui sex oral. Dacă nicio cititoare nu ți-o sughe, e clar, nu ai talent. Dacă nu primești mailuri de la admiratoare, ești distrus. Dacă textele tale umplu gura unei domnișoare, ești un geniu. Posteritatea ta sunt ochii ei privindu-te de jos.

Vreau să-mi tai sânii cu lama

Cătălin a dorit să apară în emisiune, eu nu. M-a cărat totuși cu el să-l sprijin moral. DDTV, sâmbătă dimineată, emisiunea lui Cristi Groza (fratele academician al Loredanei). Când m-a văzut Elena (o poetesă), nici nu a vrut să audă să nu intru în emisiune. A tras geaca de piele de pe mine, m-am ars cu țigara, lasă prostiile, intri în emisiune. Îi spun că nu am poezii de recitat și că oricum nu dau doi bani pe poeziile mele scrise cândva **într-o** cameră de cămin după o noapte întreagă de whist. M-am trezit pe o canapea cu un tip ce-mi umbla sub tricou să-mi pună microfonul. Am revenit în studio, avem alături de noi doi tineri talentați etc și etc. Întâi a fost introdus Cătălin. Are nickul Domnul, i, explică Elena, și are niște poezii absolut minunate. Moderatorul rămâne intrigat. De ce Domnul, i? De ce nu Domnulopac sau Domnulânepă? Cameramani chicotesc. Cătălin explică ceva impasibil și candid. Apoi recita trei poezii din care moderatorul reține expresia realitate învisată. Cum adică, e așa... încolăcită realitatea asta în vis? Ajunge la mine. Adrian Ciobanu are un forum de filosofie, (rectific numele), un tânăr bla bla, a venit tocmai din Iași pentru

această emisiune (nu știu de unde s-a documentat). Am explicat că nu mă regăsesc în noul val al poezilor și că nu-mi place poezia recentă. Oricum se scrie prea multă poezie în țara asta. Din zece oameni care scriu, opt sunt poeți. Sunt lăudabile inițiativele în care noile talente poetice sunt promovate, însă există și multă maculatură, zic. Generația vreau să-mi-tai-sânii-cu-lama. Râsete. Povestesc de liceanca din Iași care fusese publicată în Timpul cu două pagini de poezii ușor psihanalizabile, complexul lui Oedip față de bunică, mama a vrut să mă avorteze ș.a... Ți se rupea inima. Gata, bravo, v-ați descurcat bine. Ieșim din studio, să nu plecați, facem un cadru cu toții la finalul emisiunii. Cu toții, adică noile talente. O adolescentă inocentă ce cântă la n-ai, flaut și la alte instrumente, o blondă cu voce groasă cântând pop, două copile îmbrăcate în rochițe de îngeraș. Cireașa de pe tortul talentelor a constituit-o gașca de femei mature, care au recitat pe rând poezii. O basculă de gospodine plictisite care, în timpul liber, nu fac decât să scrie poezii. Am reținut doar o poezie ce începea cu ai părul plin de mătreață. În strofa a doua erai luminat, era vorba despre primăvară, iar tu aveai părul plin de flori de cireș. Sună o pensionară din Pitești, laudă, aplaudă, plânge. În sfârșit, am revenit cu toții în studio. Râsete, mulțumiri, emoții, la revedere. Ah, mai avem zece minute de emisie. Cristinel se uită la mine. Hai spune tu, filozofule, un banc. Gesticulez. Elena salvează situația, scoate un CD, fuge în regie, revine și cântă două melodii. Se dansează. Una din melodii avea refrenul Monalisaaa... Îmi imaginez cum se ridică scrisul.

Relax, you have plenty of time

Societatea este un imens mecanism pedagogic indiferent dacă ne place sau nu să acceptăm acest lucru. Comunitățile umane iau naștere în mod natural și ciudat pentru ca prin riturile sale de socializare indivizii săi să „învețe”. Diverse rituri inițiatice le trăim zi de zi fără să percepem mâna invizibilă a acestui mecanism impersonal

de învățare. Câteva exemple ar fi elocvente pentru început: a sta la o coadă este un rit de inițiere către cumpărarea unui produs, a aștepta o fată la întâlnire este de asemenea o introducere către lumea ei, biletul plătit la cinema este sacrificiul pentru a trăi inițierea în lumea artei filmului. Oriunde intrăm se plătește un preț de inițiere care ne pregătește pedagogic pentru acea „lume” unde dorim să intrăm. Prețul este un ghid de instrucțiuni despre ceea ce vom întâlni în inițiere: cumpărarea unui produs, întâlnirea cu o persoană, vizionarea unui film la cinema etc. La intrare ni se cere întotdeauna un preț, acest motto de care viața nu uită niciodată este modul ei de a ne spune că nu ne va trimite nimic peste măsura capacității noastre de plată. Astfel, să fim liniștiți, nimic din ceea ce trăim nu este peste puterile noastre, căci de vreme ce suntem acolo înseamnă că deja

40

ADRIAN CIUBOTARU

am plătit. Nu putem înșela această setare a condiției umane în același mod în care nici soarele nu-și poate reține razele la sânul său. Ne merităm tot ce trăim, și cele bune, și cele rele. A te rătăci înseamnă a uita ce ai plătit. Când suferim înseamnă că deja am plătit această suferință, însă nu știm ce anume am consumat. O suferință mare ne traduce propria solvabilitate. Așadar, suntem încă o bancă de încredere și avem mai multe resurse decât bănuim. O suferință mare nu este decât modul de a atrage atenția la comoara ce o purtăm în noi, nu este decât șoapta propriei puteri imense. Există aici o consecință morală. Trebuie să fim atenți la ce anume trăim, căci viața dispune de un infailibil program de contorizare a plăților. Nu putem sparge acest program, nu putem mitui pe nimeni. Este un fel de responsabilitate primară ca o cerință minimă a însuși faptului de a fi în viață.

Pour la carotte, le lapin est la parfaite incarnation du mal

Miezul nopții. Am trecut azi dimineață pe aici și am uitat un exemplar din Academia Cațavencu, îmi zice.

Tocmai citeam din el, îi spun. Zâmbește. Nu pot adormi dacă nu citesc în noaptea asta, îți las și ție jumătate. Îl refuz politicos. Îl cumpăr și eu de obicei și, oricum, l-am citit aproape tot, mai aveam câteva pagini, îi spun. O secundă după aceea am regretat că nu i-am acceptat oferta. Nu am fost politicos, ci doar timid. Eram la pagina culturală și Jurnalul lui Tetelu. E student la științe politice, am reușit să-i citesc câteva eseuri despre Leo Strauss. Mi-am adus aminte de întâmplare povestită **într-o** conferință de cineva de la Leo Burnett. Sloganul Cititorii noștri sunt mai inteligenți decât ai lor fusese inspirat de scrisoarea unei domnișoare care povestea că ori de câte ori are nevoie de direcții, unde e spitalul cutare, unde e strada cutare, întreabă un cititor de Academia Cațavencu în locul unuia care citește Libertatea. Primul inspiră mai multe încredere și inteligență. Dimineată, metrou, Dristor. Amețit după o noapte lungă, cu o tastatură în brațe. Mă uit în jurul meu, majoritatea citeau reviste

42

ADRIAN CIUBOTARU

și ziare. Doar doi aveau niște cărți în mâini. Un tip roșcat și plinuț citea Societatea deschisă și dușmanii ei. O tipă blondă cu ochelari citea De ce fierbe copilul în mămăligă. Eu îmi notam în telefon întâmplarea cu revista uitată și titlurile celor doi. E un sentiment reconfortant să vezi oameni în jurul tău citind, iar impresia mea este că se citește mai mult decât acum 20 ani. Nu o spun după o observație obiectivă, un fel de muncă de teren în mijloacele de transport în comun, este un sentiment vag, însă cert. Tinerii de azi citesc mai mult decât cei de ieri. Nu este o iluzie, e un trend al epocii. La știri un proprietar știrb se ceartă cu vecinii de bloc și enervat începe să-i amenințe în felul următor: Să nu vă puneți cu mine, never! și punctează ultimul cuvânt prin indexul amenințător. În mod obrios, există o tendință deliterioasă în sistemul hermeneutic al unora, însă acest lucru nu anulează tonul optimist și naiv al cititorilor ce-și folosesc rutina zilnică cu una dintre cele mai pertinente îndeletniciri.

Puterile nemăsurate ale vieții

— Au revăzut la biroul lui de la Chicago după 42 de ani. Eliade și Maitreyi. În discuția pe care Maitreyi o povestește fragmentar în romanul ei, la un moment dat Eliade se lasă pe spate și exclamă ceva de genul: „Dacă ar cunoaște pesimiștii puterile nemăsurate ale vieții!...” Îl vizitase fără să-l anunțe, iar după rafturile imense ale biroului, apăru deodată un bătrânel subțire care fusese cândva acel tânăr roșcat de care se îndrăgostise în tinerețea ei. Acel Mircea alături de care trăise o frumoasă poveste de dragoste. Câțiva ani după aceea, Maitreyi scrie romanul Dragostea nu moare în care povestea se dorește a fi prezentată fără înfloriturile din versiunea lui Eliade - de exemplu, n-a existat o legătură amoroasă. O poveste care pe alocuri poartă totuși semnele dorinței feminine de a recâștiga reputația din tinerețe. Deși romanul scris de Eliade în tinerețe este în mare parte literatură, povestea în sine a fost crezută și - în ciuda dezmințirilor ei - blamată. O tânără indiană culcându-se cu un european nu era un lucru bine privit în mediile tradiționale și artistice ale Indiei acelor vremuri.

S

44

ADRIAN CIUBOTARU

Eliade a privit totul dintr-o altă perspectivă. Pierderea lui Maitreyi a semnat pentru el pierderea Indiei istorice - din acest motiv nu s-a mai întors, iar izgonirea sa din ashram - unde se retrăsese după despărțire - a fost interpretată ca o poartă închisă către India spirituală în care dorea atât de mult să se integreze. Diferența de perspectivă prin care doi participanți la o iubire își privesc povestea nu este o noutate în istoria culturii sau în istoria firească a oricărei iubiri. Povestea pe care a trăit-o Cioran alături de tânăra profesoară germană de filosofie este un alt exemplu în care el își imagina o dragoste carnală, iar ea își dorea mai degrabă o afinitate intelectuală. Distanța culturală pe care cei doi o străbat în dragostea lor este esențială pentru crearea poveștii. Cu cât

distanța este mai mare, cu atât mitologia iubirii este mai pătrunzătoare. Spațiul liber creat între cele două universuri personale găzduiește din plin neînțelegerile, fanteziile și fabulațiile ulterioare - ingredientele necesare ale unei adevărate povești de dragoste. Asemenea cazuri de iubire își găsesc împlinirea doar **într-un** plan simbolic în care fiecare își dispută nemurirea, o nuntă în cer la umbra unui crin în paradis. Nemurirea - perpetuarea poveștii în timp, pulsarea ei eternă în spațiul în care omenirea își păstrează legendele în fața oricărui cataclism cosmic. Fiecare dintre noi are probabil tatuată **într-un** spațiu intim o poveste de dragoste. O legendă personală ce poate deveni un centru de greutate de unde identitatea noastră începe să se configureze. Porția de mitologie pe care viața ne-o rezervă cu dărnicie. Unii și-au trăit povestea, alții urmează să și-o trăiască, iar mulți și-o refuză. Sigur este doar faptul că ne este rezervată atâta iubire

PRODUCĂTORII DE GRESIE

45

câtă putem duce, atâtea povești câtă imaginație avem. Atâtea amintiri frumoase, cât curaj de-a întinde brațele. Nu poți refuza pofta de viață a cuiva care a iubit, iubește și crede că va iubi din nou. La urma urmei, dragostea este forma cea mai accesibilă de evoluție spirituală și cea mai la îndemână cale de reconstrucție interioară.

La est de sinceritate

Din catalogul prejudecăților epocii simt nevoia să punctez câteva perechi de ochelari cam tâmpiți prin care privim lumea. Pentru că astfel ne-au spus părinții, pentru că așa se poartă, pentru că așa am citit în cărțile mari, pentru că ne este teamă să fim singuri și ciudați, pentru că întotdeauna am căutat legitimare în privirea Celuilalt. Lecția despre sinceritate începe glorios cu cocoțarea ei în mare panoplie axiologică. Sinceritatea este o valoare, este o valoare din ce în ce mai rară, iar în unele medii a devenit evitabilă. Dincolo de acestea, ce anume se crede despre

sinceritate? În primul rând, este rezultatul unui demers ce implică un efort. De vreme ce este o valoare cere discernământ și sacrificii. În concluzie, este o responsabilitate. În al doilea rând, sinceritatea poate fi privită asimptotic. Este un ideal niciodată pe deplin realizabil, nu poți fi sincer în totalitate, nu poți fi sincer în același grad oriunde, oricând și cu oricine. Ambele variante mi se par incomplete. În primul rând, sinceritatea este tendința naturală a oricărui sistem. Metabolismul fiecărei ființe este „sincer”. Este cel mai simplu mod de a schimba

PRODUCĂTORII DE GRESIE

47

Informație cu mediul extern și intern, iar acest lucru nu este o valoare, ci doar un simplu coeficient de supraviețuire și echilibru. Astfel, a nu fi sincer nu este o carență morală, ci o modalitate inspirată/neinspirată de gestionare a unor impulsuri. Minciuna este descalificabilă doar din prisma lipsei de pragmatism. Sinceritatea este primul glonț de pe țevă, este cel mai simplu de tras. Se consumă mai puțină energie decât dacă l-ai schimba cu un alt glonț. A fi sincer nu este o atitudine ce merită apreciere în sine. Un idiot care este sincer și un geniu care este sincer la rândul lui, se regăsesc pe același etaj valoric? Este mult mai simplu să fii sincer, nu mai e nevoie să contorizezi toate minciunile, toate ipostazele emiterii lor și toți receptorii. Sinceritatea brută îți cere o minimă capacitate de atenție și memorie și nu te face un om valoros peste noapte. De asemenea, nu putem fi sinceri fără rest, nu putem spune niciodată totul cuiva. Nu poți fi niciodată sigur că celălalt este sincer, încrederea este rezultatul asumării unui risc. Pe de altă parte, dacă ai ști cât de mult te-am mințit, ai fi uimit să afli câtă importanță ți-am acordat. You are not dead, you are just electroencephalographically challenged.

Predilecția culturală a onanismului

Se adunau pe un deal din împrejurimile orașului și se masturbau. Erau câțiva colegi de generală, iar acea uscată

primăvară începuse destul de fertilizant pentru solul grotei unde se adunau aproape în fiecare zi. Uneori veneau și colegi de la alte clase, o dată au adus și o fată, însă de cele mai multe ori nucleului grupului rămânea constant. Se masturbau **într-un** cerc destul de mare ca să nu se stropească unul pe altul. Stăteau în fund și de la distanță păreau să joace cărți cu niște mâini foarte lungi. La început fuseseră mai timizi, însă cineva mai copt le-a explicat și le-a făcut o demonstrație pe viu. „O apuci și o freci tare. După câteva minute începe să apară un soi de brânză și, dacă continui să o freci ea va deveni lichidă”. Apoi se schimonosea fără jenă și-și dădea drumul pe jos. „Te gândești și tu la o actriță celebră, la o prezentatoare, la o colegă de școală și ți-o freci”. Prietenia băieților care **s-au** masturbat împreună o depășește pe cea a băieților care au jucat fotbal împreună. Își împărtășeau experiențele, își comunicau tehnicile noi. „Eu am început cu dușul. Ți-o freci puțin, apoi apropii jetul și să vezi atunci senzație!”

PRODUCĂTORII DE GRESIE

49

Era mic de statură, blond și isteț. Locuia la parter, iar specialitatea lui era să se masturbeze din dormitor privind pe geam fetele de pe stradă. „Nu te mai descâlța, oricum este spermă pe covor”, mi-a spus când l-am vizitat să-mi împrumute nu știu ce culegere de matematică. După câțiva ani, revăzându-mă cu cineva din acel grup, mi-a povestit: „Există dimineți în care mă masturbez privindu-mi soția cum se pregătește să se ducă la muncă. Mă excită enorm să o privesc grăbită, cum se schimbă, cum își trage blugii sau fusta pe ea”. Uneori când are timp și dispoziție, soția îi dă o mână de ajutor deasupra chiuvetei. „Îmi place să o privesc în oglindă în timp ce-mi dau drumul în chiuveta de la baie. Uneori rămâne spermă în găurile alea mici...” Altcineva **într-o** vară, la țară, făcuse o obsesie pentru mâinile unei fete. În fiecare seară o conducea acasă, se opreau la fântâna din apropiere și o ruga să i-o frece. Îi plăcea să o strângă de sâni, iar în momentul când își dădea

drumul, o strângea atât de tare încât fata începea să țipe. Alții povesteau cum își făcuseră un obicei să miroase sperma, să și-o întindă pe degete, să o guste. „E ciudat, însă are un gust bun în general. Dacă ai mâncat ceapă înainte are un gust grețos, dacă ai mâncat pepene sau ai băut cola înainte, e chiar ok”. Misterele întâlnirii cu sperma. „De ce sunt lipite paginile revistei”, se întreba o mamă cu un ghid tv în mână. „Dacă nu mă masturbez **într-un** loc, parcă nu mă simt bine”, povestea un student. În fiecare an, o nouă cameră, un nou mediu de masturbat.

50

ADRIAN CIUBOTARU

„Numai să nu spermezi pe patul meu”, îl atenționa colegul său de cameră. Andrei Pleșu a însemnat undeva că atunci când era arestat la domiciliu, o mașină a Securității stătea permanent în fața casei lui. **Într-o** zi, privind pe fereastră, a constatat cu uimire că șoferul se masturba având pe bord un exemplar din Shogün. Îngrijorarea stimatului gânditor a fost cu atât mai mare cu cât și el citea aceeași carte. Este înfiorător să te delectezi cu aceeași operă cu care se întreține și securistul tău, care pe deasupra mai este și masturbator. Orice mic școlar poartă în ghiozdanul său bastonul de masturbator. Este un fenomen cultural firesc, nu cred că Adam mânca prune înainte de a fi creată Eva și simpla realitate statistică îmi indică faptul că zilnic tone de spermă sunt aruncate pe covor, în cearșafuri, pe monitoare, pe tastatură sau în sertarul cu lenjeria soției. În anii '90 o firmă japoneză a dat lovitura aruncând pe piață cu niște pahare umplute cu un fel de burete gelatinos având o gaură la mijloc. Erau ieftine, igienizate și te scuteau de murdărirea propriului habitat. Primitivii nu se masturbau în propriile colibe, se duceau departe în pădure, fiecare **într-un** loc secret, la fel cum câinele se duce să moară **într-un** loc ferit. Trecerea adolescenței aduce cu sine diminuarea sentimentului de culpabilitate asociat masturbării. Unul din indiciile maturizării emoționale este strâns legat de acest aspect. „Mă masturbam intens și credeam că voi ajunge în iad. În

câteva luni, cu ajutorul Bisericii am reușit să mă las de acest obicei", povestește Radu, un licean precoce. Se presupune că o tensiune cerebrală în timpul masturbării de vreme ce acest act este asociat cu o forțare a naturii, cu o

PRODUCĂTORII DE GRESIE

51

scremere, de vreme ce exista o vreme credința că onanismul provoacă tumori craniene. A existat totuși un caz consemnat în analele de specialitate a unui individ ce se masturba de 36 de ori pe zi și în același timp reușea să facă operații mintale cu numere de opt cifre. Retardații se masturbează rar? În civilizațiile decadente indivizii se masturbează mai des? Virgil este un bărbat la 43 de ani. Este burlac, pictează și sculptează. Biblioteca lui este impresionantă, însă sub ea, dacă deschizi cele două uși, găsești o colecție la fel de impresionantă de reviste porno, din anii '80 și până la ultimele apariții. De ce mai multe ori, dacă îl suni și-l întrebi ce face, îți va spune fără ezitare că dă în cap mutului. Legenda spune că atunci când prietenii i-au adus o fată, rămânând singur cu ea, a început să plângă sucombând în fața responsabilității înfiorătoare. Locuiește cu mama lui, trăind amândoi din pensia ei de boală. Deși nu și-a folosit niciodată instrumentul în favoarea unei părți feminine, Virgil este foarte mândru de dotarea sa. Și-l poartă legat cu elastic de piciorul drept și, nefiind crezut, a câștigat multe pariuri pe seama asta. Închei acest articol cu lansarea unui îndemn la meditație profundă. Dacă tristețea este asimilată în mod frecvent și în multe medii culturale cu o dispoziție cognitivă, ce spune acest lucru despre expresia labă tristă?

Frica de singurătate

Singurătatea este o temă recurentă în ultimele două secole. E o temă nouă, apărută în spațiul gol lăsat de zeii care cândva legitimau relațiile și activitățile umane. Distanța dintre oameni creează acel câmp gol, rece și lipsit de sens al singurătății umane. Frica de singurătate recent apărută în formele ei maladive este terenul cel mai propice

pentru compromisurile și umilințele umane. Din aceeași frică ne ratăm viețile, iubim umbre de persoane și ne alegem orbite periferice. Frica de singurătate ne aruncă în fața priveliștii unui neant interior apărut pe fondul uitării unor revelații inițiale. Deși avem un motto destul de comercial „ne naștem singuri și murim singuri”, o mare parte din resursele noastre le cheltuim pentru evitarea acestei situații tragice. A fi singur este un eșec, a te simți singur este o umilință.

— Ce faci?

— Nimic, mă simt singur. Administrându-ne cotidian singurătatea pe compartimente, avem o singurătate privată de care știu toți și una publică de care știm doar noi. Peisajul astfel format arată o viață socială plină de încercări nereușite de a ne sparge propriul cocon: o viață la

PRODUCĂTORII DE GRESIE

53

muncă printre colegi cu care mimăm iluzia comuniunii și o viață acasă unde, revenind seara și găsind conexiunea la internet moartă, ne trezim subit singuri în spațiul rece și pustiu al propriului perimetru de locuit. La capătul distorsionat al lucidității, viața întreagă pare un sport prin care construim castele de nisip în jurul singurătății proprii. La celălalt capăt, singurătatea este o greșală de percepție pentru că suntem îmbibați de prezența celorlalți, suntem legați de acest univers chiar și atunci când plângem singuri sub plapumă. Am de multe ori impresia că visul nostru secret este să murim public, să murim cu mulți oameni în jur, priviți de mulți oameni, ca și cum prezența formală a celorlalți ne-ar salva de propriul neant. Un bolnav de cancer va sfârși indiferent câte băi de mulțime efectuează în stadiile agoniei sale, iar spațiile goale ale celulelor mele nu pot fi umplute cu nicio dragoste, cu nicio revelație, cu niciun instrument cultural de mângâiere. Pe de altă parte, propria-mi singurătate creează perspectiva morală prin prisma căreia nu pot imputa nimănui deciziile mele. Îmi creează acel spațiu

liber în care mă pot delimita de ceilalți și de mediul în care trăiesc. Îmi creează posibilitatea de a respira un aer care nu este neapărat contemporan cu momentul istoric limitat în care-mi derulez viața. Îmi permite să mă mișc liber către trecutul clasicilor și viitorul abia întrezărit. Propria singurătate îmi permite să creez spațiul fermecat în care privirea mea poate întâlni privirea ta.

târfet.ro i în jur de 20 - 25 de ani și te trezești **într-o** țară de la care ai multe de învățat, între oameni de două ori mai deștepți decât tine și de trei ori mai isteți. În fiecare clipă cineva din jurul tău știe mai multe decât tine, a trăit mai multe ca tine, a citit mai mult, a mâncat mai mult rahat și, implicit, a depășit de mult stadiul naivității. În fiecare moment cineva de lângă tine a văzut filmele cele mai bune, a ascultat cea mai bună muzică, a futut cele mai bune femei, **s-a** pisat în mare de mai multe ori ca tine, se ține la băutură mai bine și a încercat mai multe droguri ca tine. Întotdeauna cineva din jurul tău a făcut mai multe facultăți ca tine și **s-a** lăsat de facultate de mai multe ori decât tine. Este țara în care fiecare te știe de când erai puțoi, așa că lasă, bă, impresiile! Este țara în care fiecare poartă calendarul complexelor și frustrărilor celorlalți. Țara în care mereu cineva își bagă pula mai inspirat decât tine în Miorița, Meșterul Manole și-n curva de România. Toți știu mai bine ca tine cum să deschidă o afacere, toți au mai multe combinații și toți au mai multe relații.

A

PRODUCĂTORII DE GRESIE

55

Trăim în țara unde fiecare se crede mai deștept decât ceilalți doi români de lângă el. E o realitate statistică, este singura explicație a faptului că noi suntem premianții olimpiadelor internaționale, iar alții iau premiul Nobel. Este țara în care cei bogați sunt hoți, iar cei săraci sunt proști. Țara în care privim talk-show-uri pline de idioți în stare să-ți explice și să-ți interpreteze orice. O basculă cu editorialiști, analiști politici și economiști apăruiți să-ți ofere iluzia coerenței și inteligibilității universului care se

screme pentru îndeplinirea dorințelor tale. Tu, telespectatorul abil, oricum le știai pe toate dinainte. Căci ești un om cult, citeai pe Heidegger când Cristian Tudor Popescu își cumpăra prima geacă de piele, nu-i așa? Emisiuni în care o știrbă din generația Cernobîl e trădată în dragostea-i imaculată, alte emisiuni în care altă știrba își cere iertare că i-a supt inteligența vecinului. Știri în care cumnați, veri, nepoți își uita cuțitele și topoarele în alți cumnați, veri și nepoți. Știri palpitate în care un iepure a căzut dintr-o căruță **într-un** sat din județul Iași (oricum toate știrile valabile sunt transmise de Pro TV Iași). Radiografia României reale făcută de vedetele ce merg cu tramvaiul, căcatul din care vom moși utopiile viitoare, material liric pentru poeziile tineretului nostru talentat, material epic pentru romanele cu care ne vom pișa pe premiul Nobel. Țara în care toți avem joburi temporare. Lucrez temporar la McDonald's, lucrez temporar ca vânzător de ziare, lucrez temporar la un call center, lucrez temporar ca ospătar, mănânc temporar rahat. Dacă nu lucrăm temporar, suntem consilieri în vânzări, asistent manager, junior copywriter, sys admin și alte pompozități întâlnite pe best (blow) jobs.ro.

56

ADRIAN CIUBOTARU

Țara în care doar vecinii noștri ascultă manele și doar prietenii noștri se uită la filme porno și ni le povestesc. Țara în care doar pula mea este obiectivă și pertinentă în opinii. Țara în care oricine din jurul tău e mai nefutut și mai onanist decât tine. Țara în care viitorul este tatuat pe capra vecinului. Trăim **într-o** țară plină de comentatori. Sondaje pe stradă, suporteri ce știu mai multe decât antrenorul, o generație a lui „dacă eram în locul lui...”, o generație ce se trezește dimineată ca să comenteze pe forumuri și bloguri. Țara în care mint rubbingul e mai cool decât folosirea englezismelor. Toți le știm, suntem o națiune de poligloți, iar cine nu știe, nu este atât de prost să întrebe pe cineva. Când rahatul a devenit scenariu de telenovelă, **s-a** inventat România

contemporană. Prostia celor de azi va fi plătită de copiii noștri la fel cum și noi avem de plătit masturbarea istorică a bătrânilor. O Românie în care pula vecinului e totdeauna mai bleagă decât a ta, iar pizda oricărei colege și prietene e mai comentabilă decât a ta. O țară în care doar tu oferi sex oral iubitului tău, toți ceilalți iau muie. În rate, cu giranți. Dacă te-ai născut aici, bine ai venit în țara în care toți sunt proști, ariviști și curve cu excepția unuia singur: tu însuși. Țara în care trăiești **într-un** mediu mizer, obscur și mediocru ce are doar meritul și onoarea existenței buletinului tău.

Producătorii de gresie vor jubila

Ar fi bine să nu citești mai departe, te va întrista de moarte și-ți va rupe inima în două. Închide pagina și treci mai departe. Ai nevoie de povești frumoase, povești de succes, cu iubiri înalte și eroisme cotidiene. Lamentațiile și plânsul ar trebui să fie privat, **într-un** baie părăsită. Ar trebui să-i menajăm pe cei care țin la noi și cărora le pasă. Cădem, plângem, disperăm și-i deranjăm, intimidăm, șantajăm, compătimim pe cei apropiați cu și prin instabilitatea noastră emoțională, durerea, descurajarea, angoasa, panica proprie. Acum ceva timp, o fostă iubită **s-a** uitat la mine, a început să plângă și mi-a spus că este tristă. Am luat-o în brațe, am bâlbâit câteva încurajări și mi-au dat lacrimile. Aș fi vrut să șterg toată tristețea ce-i rupea inima, să fiu un Dumnezeu sufletist care setează paradisul în fiecare zi pentru fiecare om, însă învățat destul de repede că durerea și tristețea sunt primite odată cu pachetul vieții. Sunt momente când mă uit în oglindă, îmi privesc ochii și mă îngrozesc. Un monstru trist doarme în mine, un avorton interior uneltește fără a-mi cere aprobarea, un înger deprimat își desfășoară în fiecare zi firele cu iluzii, speranțe și proiecții.

58

ADRIAN CIUBOTARU

Sunt unul dintre acei oameni la care cantitatea lui „voi face” este imens și periculos mai mare decât cantitatea lui „am făcut”. Tot ce e bun în mine și aproape

tot ce mă susține este în viitor. Cândva, în curând, la vară. Există o imagine care mă obsedează de ceva timp încoace: un om gol, ghemuit în poziție fetală ce plânge pe gresia albă a unei încăperi pline cu oglinzi. O incintă etanșă și izolată ce găzduiește un plâns neștiut și neauzit de nimeni. Ca un astronaut plutind singur în spațiu, plângând de singurătatea unei morți iminente și neînregistrate de nimeni, absolut de nimeni. Aruncat în negrul unui neant tăcut și terifiant. Sunt zile în care mă simt la propriu blestemat. Un suicid cotidian în fața calculatorului, două pachete de țigări pe zi, filme văzute și revăzute obsesiv, clivaj între imaginea virtuală și cea reală, prostul management al respectului de sine, lipsa ambiției sociale, financiare și profesionale. Facem parte dintr-un scenariu cosmic în care toți suntem colegi de scenă. Între mine și tine există prea multe canale deschise ca să îți ignor vibrațiile, privirea și bătaile inimii. Un autor deștept a spus cândva că toate problemele omenirii își au originea în faptul că omul nu este în stare să rămână în camera lui. Eu aș spune că problemele mari izvorăsc din incapacitatea de a păși în camera celuilalt, de a-l îmbrățișa și de a crea împreună o poveste. Peste zece ani voi fi citit sute de cărți, voi fi trăit zeci de experiențe, voi fi învățat câteva limbi străine în plus, voi fi mai echilibrat și mai realizat, însă voi scrie altceva, voi avea alte idei, alte așteptări și alte ținte. Ce trăiesc azi și nu comunic se va pierde pentru totdeauna în neant, iar mie îmi este frică de neant.

Din amintirile unui personaj

„I dorit să-ți sug pula purtând ochelari, ai dorit să-ți împlinesc fanteziile de băiat de la țară ce spermează pe fața unei studente fine de la litere. Ce urmează acum? Ești mulțumit? Voi citi despre mine în romanele tale viitoare? Ești lamentabil!” Se înșela, nu mi-a împlinit total fantezia. Era slăbuță, avea sâni plați, iar o gură mică încadrată de niște buze subțiri se înfiripa oarecum neinspirat pe un chip prea drăgălaș pentru duritatea mea erotică. Eu îmi doream un chip angelic, ușor arogant, cu o pizdă și o gură tremurând de mândrie feminină, eventual chiar o studentă

eminentă pasionată de literatură franceză și, la naiba, niște sâni mai mari. Deși urâtă, era prea sigură de farmecele ei și, deși mi-a supt-o, am încercat un oarecare sentiment de înfrângere. Evenimentul nu se ridicase nici la profunzimea așteptărilor mele hedoniste, nici la înălțimea unui material epic demn de consemnat **într-o** viitoare bestială carte. Părinții erau plecați și mă chemase la ea acasă. Îmi place să fiu tratat înainte de un futai, niște sandvișuri, niște bere, o țigară, o vorbă, tot tacâmul. O cunoscusem pe net, mă agățase curioasă de numele de scenă purtat pe atunci (Filosoful) și am stabilit să o meditez la hermeneutică. Ne-am întâlnit de câteva ori la Casa Pogor pentru a desfășura cultura mea vastă între sâni ei. Glumesc, atunci îmi luasem treaba

A

60

ADRIAN CIUBOTARU

În serios. Am mixat niște notițe din câteva fișe de lectură în același fel în care îmi închipuiam că profesorii mei de filosofie își încropeau cursurile. Ne-am văzut o dată, de două ori, de trei ori. Devenisem iritant, nu i-am făcut deloc avansuri. Mai târziu mi-a spus ce amuzant și prostuț păream luându-mă în serios în demersurile mele culturalizatoare cu o gravitate cabotină. A patra oară am mers **într-un** băr retras de pe Cuza Vodă unde am încercat din răspuțeri să mențin tonul academic al întrevederilor noastre. Atingeri involuntare, mâini aruncate des prin păr, zâmbete feminine vrăjitoarești-timide, semne. După două zile i-am spus că m-am plictisit să ne vedem în oraș și am chemat-o la mine acasă. Am luat o sticlă de votcă, una de Sprite și ne-am trezit în camera mea arătându-i mica bibliotecă încropită în acel an. Ne-am trântit în pat și am început să citim din colecția revistei Academia Cațavencu. A fost una din acele situații în care bunul simț, minimul orgoliu și ușoara timiditate amână faptul în sine. Pantalonii îmi erau configurați erectil de câteva ore bune când am început să ne frecăm unul de altul și să ne sărutăm cu scurte mușcăături. „Să știi că nu se întâmplă nimic în seara

asta", m-a atenționat. Îi turnasem deja discursul cu sexul ca experiență culturală și, deși nu dădea doi bani pe teoria mea, se hârjonea în continuarea excitației mele. „Vreți doar să mă futeți, stimate domn, însă sperați de pomană”. Mi-a plăcut luciditatea ei și i-am sugerat să o facem între sâni ei mici. Mi-a plăcut gestul cu care s-a ferit când am vrut să-mi dau drumul mai sus de gât. Într-un final, când deja începuse să se lumineze, a cedat.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

61

De atunci hermeneutica s-a răstignit între mucoasele fiziologico-mitologice ce susțin ceea ce numim în mod normal penetrare inspirată. Au urmat alte nopți până la cea petrecută la ea acasă. În dormitorul ei unde era calculatorul stătea sora mai mică cu o colegă de liceu, însă noi ne-am instalat în dormitorul părinților, la televizor. I-am admirat lipsa de complexe vizavi de stropirea pernei, a plăpumii, a lenjeriei în care părinții ei dormeau și disponibilitatea ei de a zbura în ton cu toanele mele culturale. „Aș vrea să te fut între palme, între gambe, să-ți spermez pe spate”. Următoarele săptămâni nu mai aveau răbdare și se apropiiau primejdios de sărbătorile de iarnă. Observând sagace că începuse să se tureze (expresie ce desemna procesul îndrăgostirii feminine) și dorind să fiu galant, i-am sugerat că am deja programat revelionul și voi lipsi din Iași mare parte din vacanță. Evident, era finalul. Cuzineții, segmentii și tacheții inimii ei au început să se revolte lacrimal pe banca unde îi dădusem vestea groaznică. Seara, după scena de pe bancă care urmează penibil de fidel un scenariu de telenovelă, am primit un mail de la ea scris în Arial 10 (știa că-mi place fontul): „Te-am văzut și-am alergat după tine până m-a luat o criză de astm, apoi te-am pierdut... am crezut c-o să mor, nici eu nu mai știu ce să spun... mă simt oribil ca o curvă scârboasă care nici de futut nu e bună... se mai găsește câte unul s-o fută din milă, mi-e scârbă de mine. mi-au trecut tot felul de chestii prin cap... îmi venea să urlu și să mă milogesc de tine, să mă lași să-ți dau bani ca să stau cu mine.

Dumnezeule! Mi-e imposibil să nu mă gândesc la tine, mă întreb... dacă tot ce voiai era să mă fuți, de ce n-ai spus asta... de ce te-ai jucat cu mine, ți-aș fi găsit o curvă pe care s-o fuți, ți-aș fi dat bani să te duci la una, orice...

62

ADRIAN CIUBOTARU

Nu știu de ce îți spun toate astea. Mă simt mizerabil și nu știu ce să fac... de ce să mă agăț și mi-e și mai scârbă când mă gândesc că probabil pe tine te doare-n cur de toate astea". Au trecut câțiva ani de atunci, n-am mai știut nimic de ea, iar ne-am întâlnit din întâmplare în metrou. Ce a urmat voi povesti **într-o** viitoare carte.

Lacrimi pe gresia din bucătărie

Ieri m-am trezit la șase dimineața și am început să plâng. M-am dus în bucătărie, m-am așezat pe gresia rece și am început să plâng. Timp de o oră lacrimile mele au admirat produsele firmei producătoare de gresie. Nu m-a văzut nimeni și nu m-a auzit nimeni. Plâng discret în pătrățica mea de gresie. Nu trebuie să faci caz de un plâns metafizic și profund intim. E un caz de onoare. Plângi în tine și cu tine. Nu trebuie să-ți obosești prietenii cu durerile și traumele tale. Nu trebuie să te apuci să scrii în jurnal despre acest lucru. Îmi place să citesc doar lucrurile frumoase ale celorlalți, doar poveștile interesante peste media optimismului. Lamentările și ideile celorlalți nu-mi sunt necesare. Le am pe ale mele, și idei, și lamentări. Nu-mi plac nici judecățile de valoare, nici morala atașată de o poveste. Spune-mi povestea și lasă-mă să extrag singur ce vreau și ce pot din ea. Poveștile le poți găsi peste tot, în orice mediu, la oricine și prin orice canal de comunicare. La trei dimineață, **într-o** vară, la McDonald's, a venit pe terasa un boschetar, mi-a cerut o țigară și cum eram singur, s-a așezat la masă. Avea 15 ani și era plecat de câteva luni de acasă, din Focșani. Câștiga din cerșit în jur de

64

ADRIAN CIUBOTARU

2 - 300.000 pe zi, însă majoritatea banilor îi dădea pe

aurolac. Două cutii/zi, 90.000/cutie. Aurolac pe care trebuie să-l distribuie în canal, chiria către cei mai mari, un fel de taxă de protecție. L-am întrebat ce simte când trage din punga aia și mi-a povestit că **într-o** noapte **s-a** așezat pe iarbă, a început să tragă și să privească stelele. Până dimineață cerul lui a fost umplut de un dans de mirese. „Au dansat pe tot cerul”. Spera să plece la mare și să câștige mai mulți bani. Dorea să revină în București și să le arate colegilor de canal ce bine îmbrăcat și încălțat este. Acum era desculț, însă costumul și pantofii doriți i-ar fi impus un un respect. Cerșește de regulă în Dristor, printre clienții de la shaorma și de la McDonald's. E alungat din ambele părți și e haios să-l vezi cum este fugărit printre mașinile din parcare. Al doilea boschetar pe care l-am cunoscut acolo, era un băiat de opt ani prins de tipul de la McDonald's și luat la întrebări. „Ți-am mai spus să nu mai vii la cerșit aici, de ce nu ne înțelegi și pe noi?” L-a amenințat că-l leagă de compactor și-l lasă peste noapte acolo. **S-a** pus în fund, și-a apropiat mâinile și a spus amuzat de sine: „Legați-mă, îmi place să fiu legat”. Era drăgălaș. Spunea că nu a fugit de acasă, însă cerșește pentru că are nevoie de bani. Mi-a rămas în minte discursul lui, vorbea mult și fără dezacorduri. Par neverosimile, însă sunt episoade reale. Sunt doar câteva mici povești pe care sper să le împărtășesc cândva **într-o** formă mai inspirată, mixate cu alte și alte povești.

My karma ran over your dogma

„Acă mă cac pe masa asta, eu pot să mănânc cu rahatul în față, n-am nicio problemă, e o chestie de concentrare”, ne explica Mircea. Noi eram amețiți cu toții și râdeam cu lacrimi. „Păi, Freud spune că e vorba de un catharsis”. Mircea era colegul care întotdeauna îți răspundea clinic la întrebarea ce mai faci. „Am un puls la ficat, simt niște dereglări la bilă, abia m-am căcat, mă ustură puțin fundul, mersi”. Odată Alex **s-a** enervat și i-a spus-o: „Mă, noi te întrebăm din politețe, nu trebuie să ne spui balada hemoroizilor tăi”. Alex le trântea în față. Și-a ratat șansa de a se culca cu cea mai bună bucată din an

pentru că **s**-a certat cu ea pe motivul că ea e din Suceava și el e din Botoșani. „Suceava e un căcat de oraș, nu aveți o discotecă faină, nu am găsit niciun bar deschis după miezul nopții. Am cunoscut numai proaste în Suceava”. El era foarte mândru de Botoșaniul lui și de fetele de la liceul pedagogic din oraș. Cele mai tari mașini, cele mai bune fete, cele

D

66

ADRIAN CIUBOTARU

mai frumoase autocare se găsesc în Botoșani, locul prin care lumina a intrat în această țară. Singurul export cultural natal pe care nu-l înghițea era Cristian Bădiliță. Mă apucasem să-l citesc pe atunci și Alex nu avea stare toată ziua. „Iar citești Bădiliță? Mai dă-o-n pula mea de treabă, te prostește Bădiliță ăsta”. Era totuși cel mai simpatic din grup și a rămas antologic modul cum arunca mâna în aer și cu o seriozitate și naturalețe de invidiat îți spunea: „Mă, tu ești un dobitoc - accent pe dobitoc, cum să spui așa ceva când Hegel îți arată clar că...?” Fiecare avea buba lui. Cosmin era cu Nietzsche. Orice subiect, orice temă, orice discuție asupra sortimentelor de gumă de mestecat erau toate umplute cu Nietzsche. „Păi, stai așa, că Nietzsche spune că...” Alex murea de draci când îl vedea pe Cosmin cum se căca pe el în stilul ăsta. La o beție **s**-a luat cu el pe Nietzsche, însă când Cosmin l-a întors cu forțe active și reactive ale Istoriei, cu „să vezi ce spune Nietzsche”, **s**-a pierdut. „Pula mea, trebuie să aflu ce sunt forțele astea”, a conchis Alex. Eu eram cu Eliade. „Să mor dacă nu o să citesc Eliade până în anul patru și am să-ți fut tot sistemul”, amenința Gim. Gim era mai ciudat, nu scria nimic. „Nu pot să scriu, nu îmi vine nimic”. Până la urmă și-a dat drumul. În anul trei, când Nicoleta (o tipă de pe palier, topită după el) i-a citit caietul în care tot scria, a rămas blocată: „Omul ăsta e nebun, cum poate scrie pagini întregi despre Nimic?” Totuși, pentru ea Gim era Gim. „L-aș pupa în fund numai să stau cu el, să-l ascult, să-i fac de mâncare”.

Era în perioada heideggeriană pe atunci și vrăjea o liceencă ce tocmai își dădea bacalaureatul. „Auzi, Gim, când e proba orală la română?” Gim știa tot programul acelui bacalaureat. „Mă duc cu Cosmin lângă cămin să bem o bere pe iarbă și ghici cine iese din boscheți? Gim cu neterminata aia!” Pentru Alex, majoritatea fetelor erau neterminate, cuvânt ce cântărea mai mult în etichetarea incompletitudinii ontologice a femeii decât nespălată sau curvă. Colegele noastre erau cele mai urâte studente, iar futabilitatea lor era de 1 pe o scară de la 1 la infinit. Bobocea era mai mare ca noi, era solidă - Marian o poreclise Spartacus - și avea atașate de fința ei o pereche de ochelari și multe coșuri. Când ne-a invitat la cheful ei, nu am refuzat-o, căci eram în primul an și ne-am arătat dispuși în a socializa cu colegele. Bucur - o fată de la țară ce văzuse doar filme de groază în adolescență - era foarte entuziasmată de noi, băieții. Prea entuziasmată. Ne-a zăpăcit toată noaptea cu Cioran al ei. „Voi ați citit Cioran, ce părere aveți despre ce spune Cioran în cutare carte, știți ce a făcut Cioran când s-a certat în tinerețe cu Eliade?” Noi eram muci, petrecerea avea loc la parter, iar Alex și-a putut găsi drumul afară în patru labe. Am vomitat și eu, însă Alex era expert. Își băga mâna în gât și decarta între tufe. Eu muream, juram pe toți sfinții că nu voi mai bea niciodată. „Ce dracu’ e așa urâtă senzația?” Sorin se credea în Fight Club. „Acum gândește-te, trăiești cea mai tare clipă a vieții tale, tot corpul tău se revoltă și-ți transmite mesaje, nu fugi!” Eu aberam despre Hitler, Nicolae Iorga și autostrăzile din Germania până când am început să tremur de frig. „Hai înăuntru să bei o cafea”, m-a luat Andreea.

Cu Andreea am furat din Gima după un concert Holograf, am luat-o de gât și hai să mâncăm Snickers, Mars, Lion. Uitasem de camerele de supraveghere și n-am

apucat să mâncăm decât câteva batoane. Două namile ne-au băgat **într-o** cămăruță, au început să izbească scaunele mimând nervii și am plătit batoanele alea de zece ori în schimbul unei chitanțe. „Ce înseamnă o copilărie grea trăită la țară”, râdea Alex. Bogdan din Hârlău avea lanț. Și-a cumpărat odată un lanț din argint din banii pentru o săptămână. Fără țigări, fără mâncare, după două zile stătea în pat și replica sugestiv la orice mișto. „Am lanț. Și totuși am lanț!” El era cu Jung, însă în folclorul grupului nostru a rămas prin lanțul lui. De câte ori nu mai aveam bani, mâncare, țigări și ne plângeam, soluția, mantra era lanțul. Dar am lanț! Sau: „O să fie bine”, vorba lui Costel din Cavaginești. La facultate, în cămin, când venea beat, oriunde îl întâlneai, urma să fie cumva bine. Era poet și **într-o** seară, sătul de mediocritățile lumii, **s-a** băgat sub pat și **n-a** mai vrut să iasă: „Refuz orice, refuz lumea”. „Ești un geniu, coaie”, îi râdea Edy, care era Împăratul și-și băga pula în tot ce nu era regatul lui. Pe tren, când ne întorceam acasă și lângă noi **s-au** așezat un călugăr și o măicuță, Edy a fost singurul care în tăcerea aia a scremut întrebarea oare cum e să dai o muie de pe cruce? La fel ca Fiara de la bibliotecă. Un tip netuns, bărbos care citea mereu tratate groase de drept, mânca tot timpul covrigi cu căștile pe cap și nu se sfia să râgâie în prețiozitatea acelei atmosfere. Fusesse poreclit Fiara căci, plăcându-i de o colegă de-a noastră, a urmărit-o **într-o** seară până la cămin, iar când a abordat-o, **s-a** rupt filmul cu ea.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

69

Daniela din Tecuci. Drăguță și sapiențială. Odată am chemat-o afară din bibliotecă și i-am spus că am visat că făceam sex amândoi. Am vrut **s-o** iau în brațe și **s-a** chircit toată de frică. Când și-a revenit, a început să-mi explice cum eu probabil nu m-am pișat înainte de culcare și tensiunea sublimată a vezicii mele a crăcanat acest vis. „Să știi că și Freud spune acest lucru”. Radu a murit de râs când i-am povestit. „Cum pula mea să-ți spună așa ceva?” De la el învățasem să fiu direct. Făcea pe atunci

poezia sexului oral. Se împrietenise cu niște boboace de la economie, mânca tot timpul la ele și le povestea în permanență despre aventurile lui. Pe gât, pe păr, pe față, oriunde vrea el are voie să stropască. „Voi nu știți ce operă de artă este o femeie stropită pe față!” „Sunt niște rătăcite din Roman ce stau numai pe MIRC și se întâlnesc cu toți distrușii de la construcții”, ne povestea Radu. Dintre colegii noștri, pe MIRC intra doar Augustin. Un catolic feroce la vreo 28 de ani, învățător **într**-un sat învecinat. La sala de internet a facultății, în timp ce restul jucau șah online, el agăța gagici până **s**-a îndrăgostit de o tipă din sală. **Într**-o zi și-a făcut curaj și **s**-a dus după ea la baie. I-a propus să se culce cu el și la refuzul ei singurul și ultimul lui argument a fost că are tehnici. „Am tehnici”. Noi, vorba lui Alex, ne băteam pula de el. „Vă salut cu respect, domnul Augustin”. La orice curs, dacă vreunul din profesori menționa o chestiune religioasă, Augustin intervenea automat: „Păi, știți că Papa spune altfel, Biserica Catolică este așa și pe dincolo”. Acestea au rămas pasiunile lui, Biserica Catolică și femeile. „Nu poți să-mi faci rost de o fată?”

70

ADRIAN CIUBOTARU

Marele cuceritor a rămas Sportivul, cu care am stat în anul III în cameră. Deși student la sport în cameră cu patru filosofi, ne înțelegeam bine cu el. Nu se prea băga în discuțiile noastre, însă era interesat de ce citeam. În opinia lui, Alex citea Opere celebre, iar eu doar Baudolino. Era înnebunit pe atunci. „Iar Baudolino, îl citești de o lună!” Peste câteva luni, urmându-mi pasiunea de atunci pentru Eco, am găsit la bibliotecă Minunea Sfântului Baudolino. Nu știu cum o aruncasem pe patul Sportivului, iar seara când a venit în cameră credea că tot universul e al lui. Când să se așeze în pat, o carte. Când a luat-o în mână și i-a citit titlul, a înlemnit. Dacă i-ai fi făcut o poză, ai fi spus că a văzut moartea în față. Baudolino părea să îl urmărească peste tot. De ziua lui primise de la fată o carte și era foarte mândru. Pierre Hadot. „Uite, ce carte

filosofică mi-a dat să citesc". Le-a cerut la toți părerea, însă numai eu m-am găsit să-i spun că am văzut-o la reducere. 15.000 de lei. Alex în bunătatea lui era să mă bată. „Nu puteai și tu să taci?” Iulică era basarabean, iar din prima zi când a venit cu noi, ne-a îmbătat pe toți. Un var de-al lui murise de cancer și ne îndemna să bem pentru el. Vărul acela murea de fiecare dată când Iulică se întorcea de acasă. Topea toți banii pe băutură în două zile și apoi o lună întreagă stătea ca un yoghin întins în pat. Avea mâncare, însă nu avea țigări. Dimineața cerea de la Alex, la amiază de la Gim, după-amiaza de la mine, iar seara de la Cosmin. Odată când am băut toată noaptea și el dormea ca același yoghin, s-a trezit brusc, s-a uitat la noi cu ochii strânși și, în uimirea noastră, ne-a întrebat cu toată amărăciunea lui serioasă: „Ce înseamnă agarici?” Era cuvântul cu care Alex descria incompletitudinea ontologică masculină.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

71

Când noi beam pe iarbă, iar pe terenul de lângă cămin jucau fotbal niște studenți în fundul gol, le povesteam cum am agățat o tipă de pe MIRC pentru prima oară. Era o poetă camuflată în trup de studentă la economie și-am ieșit în Corso. Eram ca doi porumbei ce promiteau mult până la episodul cu nota de plată. Eu scot banii, ea nimic. Chelnerul se uită la noi, eu mă uit la mobil, poeta se uită la mâne, eu mă uit la ea. „Hai plătește și mergem în parc”, îi spun. Cască ochii și zice că nu are niciun ban, mă caut și eu, niciun ban. Mă mai caut încă o dată până apare o namilă de bodyguard zâmbind. „Tu scoți fata în oraș și nu ai bani să plătești?” Poeta își ia cuprinsă de draci pachetul de țigări, geaca și fuge. Eu rămân să tratez cu namila și-i las până la urmă buletinul. Ies afară și întreb doi studenți beți dacă au văzut o fată ce tocmai a ieșit din Corso. „Mamă, ce fugea! Ce i-ai făcut, prietene?”

Emoticonul meu îl bate pe emoticonul tău

Trăim într-o lume din ce în ce mai sensibilă la violența fizică, psihică și culturală. Avem o cultură care a

încercat să delegitimeze prin toate mijloacele orice formă de violență. Din punct de vedere al filosofiei culturii, când sensibilitățile sunt atât de accentuate, se presupune că suntem în pragul unei schimbări de filtru hermeneutic, suntem contemporani cu o încercare de refocalizare a lentilelor prin care percepem lumea în care trăim. De regulă, nu simțim schimbarea, căci sensibilitățile încep să se schimbe pe nesimțite. E un fenomen firesc, o schimbare istorică, socială sau tehnologică precede cu mult timp o schimbare de afectivitate culturală în același registru. Nu a fost suficient ca omul să descopere agricultura, au trecut multe secole până a început să se cristalizeze un complex simbolic bazat pe agricultură (analogiile Luna - femeie - pământ - ciclicitate - fecunditate etc.). Nu a fost suficientă implozia lumii antice, au trebuit 500 de ani pentru a se contura o mentalitate medievală. Dacă acum trăim cu un pas în „apendicele secularizat al Reformei”, celălalt pas încearcă configurarea unui viitor plin de surprize. Nu există un drum, îl configurăm cu fiecare pas făcut.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

73

Marota corectitudinii politice corelată cu o psihanaliză reglată la pulsul Vienei secolului XIX a creat un reflex păgubos (cel puțin în lumea occidentală) în ceea ce privește educația. Copiii sunt din ce în ce mai menajați, nu trebuie să ne mai răstim la ei (nu mai țipa la copil, vrei să ajungă un refulat, îi spune soția soțului său), se acordă consilieri psihologică elevilor deprimați, iar angajații cu probleme emoționale au parte de o atenție sporită. Psihanaliză, zen, yoga, feng-shui, scientologie. Un meniu cu toate felurile. Un fost valet de la palatul princiar din Monaco a fost condamnat la opt zile de închisoare pentru că i-a trimis 25 de sms-uri cu conotații romantice prințesei Stéphanie de Monaco. Cele 25 de mesaje nu includeau „propuneri indecente”, însă emanau o stare de „delir amoros”, a declarat procurorul. Bunicii noștri au suferit două războaie mondiale, a existat un Holocaust, un Gulag și zeci de ani de comunism pentru ca acum unii să devină

atât de sensibili și alinați încât să se simtă violența de o privire, de un mesaj sau un buzz. Nu știu dacă un „primitiv” se simțea mai devastat decât omul modern atunci când primea o palmă, însă nu pot să nu observ viciile unei culturi moderne cu destule caracteristici clinice, nu pot să nu văd cum am devenit tot mai obișnuiți să vedem în impulsurile Celuilalt toată corola de minuni a suspiciunii: dorința de putere, dorința de manipulare, agresiunea și interesul personal. Deși a inventat subiectul, modernitatea a devalorizat persoana. Celălalt a încetat să devină Apropiat. Fight Club nu este decât disperarea în încercarea regăsirii Celuilalt. Deplâng violența conjugală, la fel cum îmi pare rău de copiii abuzați, însă în același timp nu pot privi fără suspiciune un copil care nu a primit o corecție fizică. Chiar dacă noi, cei tineri, suntem clădiți dintr-un alt aluat, există încă în jurul nostru o specie de avortoni cu un metabolism deficitar: orice stimul poate

74

ADRIAN CIUBOTARU

destabiliza prea ușor un sistem dezorientat în schimbul său cu mediul. Totul se petrece ca într-un cerc vicios. Dacă mă încrunt la tine, tu vei face la fel. Eu voi trage concluzia că merita să mă încrunt, de vreme ce mi-ai răspuns la fel. Rareori se sparge această crustă a relațiilor umane. Cea mai proastă ilustrare a societății umane formulată de pe aceste cadre este metafora junglei: trăim într-o jungla, homo homini lupus. Ceea ce se uită este simplul fapt că omul este singura ființă care își trădează interesul, egoismul și instinctul de conservare. Singurul lucru ce nu-l putem trăda este dorința, iar a reduce dorința la o unilateralitatea violenței este o mare ineptie. Dorința nu este reductibilă la agresivitate, la fel cum impulsul psihic nu se reduce la sexualitate (cum își imagina Freud). Într-o emisiune la care fusese invitat, Chuck Palahniuk a fost întrebat dacă a scris Fight Club în ideea că avem nevoie de violență pentru a ne trezi. S-a uitat la moderator, apoi s-a uitat oblic în sus și a răspuns cu cea mai fermecătoare candoare posibilă: „I need a little

violence to wake me up”.

Câinii cu colaci în coadă mușcă?

În fiecare zi suntem ajutați de oameni ce nu știu să se ajute pe sine, în fiecare zi suntem cei mai buni prieteni pentru ceilalți și cei mai crunți dușmani pentru noi înșine, în fiecare zi ne regenerăm puterea de a paria ceea ce nu avem pentru a deveni ceea ce încă nu suntem. În fiecare zi ambalăm întâmplările în povești pentru a le vinde mai departe, pe marea piață a relațiilor umane. În fiecare zi mergem pe stradă sub incidența unei fermecătoare probabilități de a fi uciși. În fiecare seară ne culcăm în niște case cu o minunată probabilitate de a se prăbuși. Dacă toți oamenii de pe stradă sunt potențiali criminali, dacă orice lift poate deveni o rachetă către iad, de ce angoasa procovată de aceste două situații nu este o regulă? În Two for the money un tânăr fost fotbalist cu un talent uimitor în a prezice rezultatele meciurilor este recrutat de personajul lui Al Pacino (ce deținea cea mai mare firmă de consultanță sportivă) și, printre altele, este convins prin următoarea replică: „Vinzi cea mai mare comoară din lume, vinzi certitudine **într-o** lume incertă. Oferi iluzia unei stabilități **într-o** lume instabilă, pariezi ce nu ești pentru a avea ceea ce nu ai”. De ce orice tip de marketing are ca presupozitie dorința de iluzie a individului?

76

ADRIAN CIUBOTARU

Raportarea noastră la realitate nu este setată nici statistic, nici obiectiv. Astfel, emoțional vorbind, au loc mai multe crime, furturi, violuri decât ne-ar convinge rapoartele Poliției. Emoțional vorbind, există mai mulți țigani în România decât numărul trecut în cărțile de geografie. În același registru, posibilitatea ca iubitei tale să-i miroase gura este mult sub media oamenilor cu o igienă dentară precară. Această raportare emoțională care este iluzorie - nu există în lucruri - este responsabilă de sentimentul coerenței universului în care trăim. Coerența este creată de un sens construit cultural, este iluzia sacră

ce-mi fundamentează identitatea aici și acum, este siguranța cu care cred că nimeni nu poate privi lumea din locul geometric al ochilor mei. Acest bob de spumă, această fragilitate cognitivă umană nu este doar edificiul pe care **s-a** creat întreaga cultură. Avem un structural și natural sentiment de insecuritate, avem o iluzie ce se hrănește în permanență din acest sentiment și la final obținem un sens. Cred că nimeni nu se îndoiește că insecuritatea este o constantă în viața tuturor, iar a spune că această insecuritate este un bun motivator mi se pare, de asemenea un truism. În copilărie, ca să fur cireșe din grădina vecinului a trebuit să sar cu greu un gard de sârmă ghimpata înalt de metru. Rămăsesem în urmă și ceilalți mai versați îl săriseră din**tr-o** mișcare. Peste jumătate de oră, când am văzut sapa proprietarului alergând spre noi printre rândurile de porumb, am luat-o la fugă doborând orice record la viteză. Acel păcătos gard din sârmă ghimpată a părut de data asta un banal obstacol, **l-am** sărit cu agilitatea celor mai tinere feline. Unele teorii simpliste interpretează insecuritatea ca fiind un defazaj între dorințele eului și zidul realității, la fel cum dorința de înavuțire ar prelungi teama de înfometare a omului arhaic.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

77

Este mai degrabă distanța dintre prăpastia din sufletul meu și aripile pe care ți le pot insufla, este curajul de a iubi cu riscul major de a nu fi iubit la rândul tău. Pariezi ceea ce nu ai pentru a deveni ceea ce ești. Dacă îți promit că **n-ai** să mai pierzi niciodată în viața ta, îmi promiți că mă vei face părtaș la toate câștigurile tale? Dacă joci cu ochii închiși există șansa ca toate cărțile să fie câștigătoare și chiar sunt. Cu alte cuvinte, călărim niște gânduri la ale căror pedale nu ajungem, nu le stăpânim mecanismul de generare, nu putem vedea algoritmul ce creează privirea. Îmi imaginez că, dacă un gând **s-ar** încolăci și ar reveni la izvorul său, lumea întreagă **s-ar** dezechilibra. Nu posed argumente în acest caz, este doar o

intuiție bazată pe asumptia proprie că lumea este o mitologie a riscului împărțită în miliarde de povești, în miliarde de vieți. Culoarul propice apariției vieții de câteva milioane de kilometri în care se situează Pământul față de Soare este numit ecosfera: dacă Pământul **s**-ar fi aflat puțin mai departe sau mai aproape de Soare, viața în condițiile actuale nu ar fi fost posibilă. Este un joc de echilibristică. Dacă nu există un risc, îl creez singur, dacă am o certitudine, voi căuta mereu să o demontez. Dacă am o angoasă, mă voi chinui la nesfârșit să-i aplic o iluzie și dacă te vei simți fericit, ce vei face? Vei paria ceea ce nu ai pentru a deveni ceea ce ești. Dacă timp de o lună visezi la cai verzi pe pereți, pui pariu că apoi vei avea nevoie să văruiești pereții din cauza verzeii depuse?

Print filosofic

Dacă

Brad Pitt, Al Pacino sau Angelina Jolie ar promova filosofia, secolul XXI și-a putea schimba chipul. Ar putea studia câțiva ani, ar putea scrie oricare dintre ei o carte popularizatoare gen Cum am descoperit farmecul filosofiei, ar produce un film inspirat din Lumea Sofiei, **s**-ar afișa **într**-un tricou imprimat cu chipul romantic al lui Heidegger, chipul aspru al lui Hegel sau frenezia ochilor lui Derrida și totul ar putea căpăta o nouă aură. Este o chestiune de imagine modalitatea prin care orice domeniu se promovează în rândurilor posibililor ucenici, adepți. Dacă Aristotel ar fi fost mai literat, dacă Kant ar fi fost mai desfrânat, dacă Nietzsche **n**-ar fi înnebunit, dacă Heidegger ar fi fost mai puțin ermetic, dacă romanticii ar fi fost mai sănătoși (tuberculoza, sifilis, schizofrenii etc.), imaginea filosofiei ar fi fost alta. Dacă Eminescu ar fi fost un geniu cu mijloace financiare, erotice și psihice solide **-** condiție valabilă în mediul românesc **-**, imaginea pe care ar avea-o tinerii despre preocupările spirituale ar fi fost cu totul alta. Un tablou pus pe holurile unui liceu îl reprezintă pe poetul național scriind la masă **într**-o cameră simplă, având în fundal o sobă în care arde timid o flacăra. Privind atent tabloul însă, aveai

Impresia că, dacă flacăra din sobă ar fi fost mai mare, în cameră ar fi fost mult mai cald și mai confortabil. Acest lucru ar fi fost însă revoltător, în concordanță cu imaginea ascetico-poetică deja creată de-a lungul generațiilor. În continuare voi oferi câteva exemple ce contrazic o imagine clasică a filosofiei: Un spirit filosofic de o uimitoare profunzime analitică cum a fost Toma d'Aquino era un individ **într**-atât de gras încât masa unde scria a fost tăiată în forma unui semicerc pentru a-i încăpea burta. Platon (cel lat în umeri) era într-adevăr un om bine clădit, încât, în zilele noastre ar fi putut cu ușurință să găsească un post de bodyguard la vreo discotecă. Marcus Aurelius a rămas în istoria militară ca un comandant de oști extrem de feroce și crud cu prizonierii și dușmanii Imperiului, în același timp era un sensibil filosof stoic cu veritabile veleități poetice ce a lăsat în urma o cârticică - Către sine - care a modelat simțul etic al multor generații de cititori. Leibniz a fost un filosof cu veritabile preocupări enciclopedice având contribuții în domenii de la biologie, medicină, inginerie până la topologie, relativitate și geometrie fractală. A fost un abil diplomat, a călătorit mult și suferea ușor de obezitate. Voltaire a câștigat o imensă sumă de bani în tinerețe jucând la o loterie pariziană care avea un defect de calcul al probabilităților. Goethe, de asemenea un spirit universal, a fost un individ extrem de iubăreț ce nu **s**-a sfiit ca în anii bătrâneții să-și permită luxul de a se masturba periodic **într**-o cameră plină cu gravuri erotice special amenajate. A fost ani de zile ministru de stat, un apropiat al cercurilor înalte. Deși făcuse parte din burghezia

medie germană, nu a avut niciun complex în a-și șlefui imaginea - un caz interesant de branding personal - prin intermediul unui secretar fidel, Johann Peter Eckermann. Heidegger era un schior împătimit, Sartre

adora sexul cu studentele lui Simone de Beauvoir, lui Foucault îi plăcea să apară la petreceri deghizat în travestit, iar Nae Ionescu era extrem de mândru de limuzina sa Mercedes - gurile rele spuneau că a primit-o cadou de la Hitler - pe care puțini afaceriști autohtoni și-ar fi permis-o. La polul celălalt, aș arunca un exemplu din spațiul românesc cu aer de Păltiniș. Noica a fost filosoful care în anii bătrâneții bântuit de o candoare metafizică încă nu știa că trebuie să macini boabele de cafea pentru a o prepara. Pornind de sub umbra spiritului noician, imaginea filosofiei românești a ajuns să fie rebranduită cu amestec de prozac de un Liiceanu (care s-a înecat în peratologie), cu un gust de kaiser fin de un Pleșu (anacronizat printre îngeri) sau de un Patapievici (un om recent ce nu este bine hrănit). Acestea sunt doar vârfurile excentrice, centrul îl formează pleiada de profesori de filosofie ce mișună într-un fermecător con de umbră academic, ce nu creditează cultural spiritele mondene ale celor trei menționați anterior, deși le invidiază notorietatea și tirajele. Trăiesc cu iluzia că filosofia ar avea de câștigat dacă chipul lui Heidegger pe un tricou ar deveni emblematic în același mod cum a devenit Che Guevara și dacă studenții de la filosofie ar începe să frecventeze sălile de forță. Inaugurarea unui blog de profil Aventurile unui student la filosofie ar face mai bine decât două-trei conferințe de filosofie.

Todo sobre m¹ madre

Mă gândeam că ai să mă răpești și ai să mă torturezi”.

Cristian zâmbi, neverosimilă fata.

„Nu ne-am mai văzut de un an, de unde ți-au venit gândurile astea?” „Nu știu”. Apucă pachetul de Marlboro și scoase o țigară. „Mi-a trecut prin minte varianta asta, însă pereții sunt subțiri. Dacă ai țipa, vecinii te-ar auzi”. „Ce nostim ești”, se maimuțări ea. Nu o mai văzuse de iarna trecută când se despărțiseră sau, mai bine spus, când se terminase joaca de-a experiența culturală. Acum o

regăsi aceeași copilă tristă care rămăsese pe bancă, plângând, cu cartea lui Henry Miller în mână. Aflase întâmplător că se mutase în București, însă nu simți niciun imbold să o contacteze. Primul pas îl făcuse ea, îl rugase să-i copie niște filme.

82

ADRIAN CIUBOTARU

Îi place să-și facă rău, gândi Cristian. Farmecul discret al burgheziei. „CD-urile tale și sentimentul meu de culpabilitate”, glumi proteste. „Pot să iau o țigară”, îi spuse privindu-l grav. Înainte nu fuma, acum însă uitându-se la ea, observă că actul fumatului îi accentua fragilitatea, o făcea și mai demnă de compătimit. „Știi, blugii aia albi care îți plăceau ție, pardon, de care mă dezbrăcai sălbatic când mă futeai, i-am ars. M-am dus pe malul Bahluului și le-am dat foc. „Ritual de purificare”, îngână el. „Atunci de ce ai mai venit aici?” „Iubirea ce ți-o port m-a îndemnat”. Zâmbi, își aduse aminte de ironiile ei când parodia vreo eroină de roman dulceag, când îl încolțea cu politețuri excitante. „Știți bine că vă stimez în continuare”. „Mă gândeam după ce am vorbit pe net, nici nu știu cum te cheamă cu adevărat”. „Nici nu este nevoie, nu-i așa? Țin minte că atunci nu v-ați împiedicat în asemenea detalii nesemnificative”. Se simți stânjenit. Blue Velvet.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

83

„Îl vrei și pe ăsta?” Își aminti acea noaptea când o privi dormind și se gândi că vede în ea esența feminină a unui spirit local, ieșean. Cele mai frumoase femei se găsesc în Iași. „Bănuiesc că nu-ți place Bucureștiul și totuși de ce ai ales să vii studentă aici?” O privi cum se ridică ca o felină și-și stinge țigara în scrumiera de pe masă. „Am căutat experiențe culturale, evident”, izbucni în râs. „Da, într-adevăr emoționant”. Se opri. „Tu nici acum nu crezi, nu-i așa?” Îl privi cu dispreț. „Glumești, nu?” „Nu”. „Ar fi fost mai demn să fi recunoscut că doreai doar să mă fuți decât să mă aburești cu experiențe culturale,

hermeneutică, erotisme și alte prostii". Îl enerva, scoase o țigară din pachet și începu să o miroase. Se auzi sunetul ce marca sfârșitul procesului de inscripționare. „Amadeus e pe două CD-uri, îl vrei?” „Ești simpatic când ești prostuț”.

84

ADRIAN CIUBOTARU

Privind-o, văzu cum copila din ea se amesteca cu vampa din scenetele în care o ruga să se machieze intens. Icnetele ei subțiri de copilă rănită contrastau suprarealist cu vulgaritatea personajului creat. Efectul pe care dorea să-l obțină era acela al unei precocități erotice deviante. „Aș vrea să te răstignesc așa”, îi spusese într-o zi. „Te amăgești și acum cu ideile alea aiurite ce-ți mascau lașitatea? Dar nu, eu sunt marele filosof, eu nu mă încurc în lucruri efemere, eu te fut doar ca experiență culturală, nu-i așa?” Își aprinse țigara. „Nu a fost niciodată așa. Ar însemna să-mi trăiesc viața fiind propriul meu reporter, propriul meu valet. Nu-mi bat joc de oameni”. Începu să râdă. „De ce te justifici atât? Crezi că ești un monstru? Hai, dă-ți jos masca, nu e nimeni în jur”. Se ridică de pe scaun și se apropie de ea zâmbind. „Știi că dacă îți pun perna pe față, nimeni nu te va auzit ipând”. Printr-un salt brusc, sări pe ea, imobilizându-i mâinile. O simți vulnerabilă și se excită. „Chiar crezi că aș fi în stare să-ți fac asta, nu-i așa?” Se auzi avertismentul sonor, CD-ul fusese copiat. Sări la calculator. „Ce film mai vrei?”

PRODUCĂTORII DE GRESIE

85

Ea își aranja bluza și-l privi micșorând ochii, încercând să-și amintească. „Dar, cel puțin, a fost bine, nu-i așa?” „Ce anume?” „Mă refer, ne-am futut bine, nu-i așa?” „Amores perros îl vrei?”

Coaie de trandafir

Lumea a fost creată de cineva a știut să se supraestimeze, iar a te supraestima este un act de curaj. A te subestima este mult mai confortabil și mai prostesc, iar a încerca să fii obiectiv cu tine însuși echivalează cu un act de sinucidere. E ca și cum ai încerca să ai o erecție privind

sânii sub raportul fiziologic al unor imense glande sudoripare. Nu există, totuși, erecție obiectivă. Erecția, ca orice act de creație, ca orice victorie, este consecința unui act subiectiv de automotivare. Nimeni nu tolerează în jurul său oameni prea obiectivi cu ei înșiși, oameni care emană tristețe prin neputința de a se ridica la înălțimea unor iluzii. Iluzia este decalajul dintre energia vieții și certitudinea morții, distanța de la dorințele tale și extincția ta ca persoană, de la erecția ta măreață la gândacii din sicriu. A fi lucid înseamnă a dormi cu moartea-n pat. Sinceritatea totală și luciditatea extremă sunt de sorginte funerară, iar după cum știm cu toții nu poți să fuți cu un sicru în spate. O sinceritate incompletă face necesară existența măștilor. O mască este un fragment de mitologie care devine procedeu de marketing în relațiile interumane. Fizic, respirăm fără dificultate un aer cu o compoziție prielnică funcțiilor vitale. Cultural vorbind.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

87

respirăm prin niște măști pentru a susține iluzia unei existențe deasupra biologiei, pentru a zâmbi la ideea că iubirea nu este rodul mitocondriilor. Omul e singura ființă care surâde la ideea de a face un lucru non-necesar conservării propriiei conștiințe. Ultima ființă apărută din planșele de zoologie este, prin urmare, cea mai tânără, recentă și naivă. Omul este singura creatură care iubește și stă pe internet în timp ce stratul de ozon se subțiază. Nu există nicio analogie pentru o situație asemănătoare în lumea animalelor. Nimeni nu este atât de imprudent. Când arde taigaua, niciun elefant nu se împerechează. La începutul lumii a fost lansat un glonț pentru fiecare. Ne trăim viața îndreptându-ne zâmbind spre el. Acest lucru oferă greutate vieții mele și face iubirea mai fermecătoare. Pământul nu e un grăunte de praf, ci este locul fermecat în care eu mă trezesc în fiecare dimineață. Copernic a încercat să ne mintă, însă nimic nu mă poate convinge că există demnitate la periferie. M-am născut într-un centru și voi muri într-un centru, iar miracolul acestei naivități

este faptul că nimeni nu se poate minți în mod absolut.

This is my blog and writing it is the high point of my day u te poți opri să nu observi cât de mult rahat se mănâncă pe blogurile noului mileniu. Fiecare îl mănâncă în propria farfurie și în propria celulă. E înghițitura lamentării, e lipsa de ecou a unor gânduri invalide, e jegul unei vieți ce a devenit provincială față de propriul destin. E felație oferită neselectiv. Este un rahatul ce miroase doar la tine în sufragerie și nu are curajul să se ridice la înălțimea unui semnal de alarmă. Nu vei afla niciun adevăr revoluționar, nu-ți vei întâlni niciodată viitoarea iubire sărind din blog în blog. Cobori, cobori și ajungi la pragul în care devii în cel mai bun caz reporterul propriei tale vieți patetice, iar în cel jalnic caz, copistul unui bocet onanist în laudabila luptă de promovare a identității și unicității prostiei proprii. Anonimitatea și opacitatea chipului tău este un cod de bare lipit pe ambalajul transparent al unei eugenii deja expirate. Blogosfera te învață ce înseamnă metafizica: dacă **într-o** lună nu-i citești producțiile, vei avea sentimentul că nu ai pierdut nimic esențial pentru dezvoltarea ta ca ființă spirituală. Suntem cei mai plictisitori oameni ai istoriei. Trebuie să facem din ce în ce mai puține lucruri pentru a supraviețui și avem din ce

N

PRODUCĂTORII DE GRESIE

89

În ce mai mult timp liber pentru a ejacula orgolii folosind~~u~~-ne de cel mai pitoresc instrument de la inventarea furcii încoace: internetul. Este din ce în ce mai ieftin să scrii și este din ce în ce mai ușor să găsești cititori pentru scriitura ta de rahat. E din ce în ce mai simplu să te minți singur și e din ce în ce mai ușor ca ceilalți să îți aplaude minciuna. Ar fi frumos să fie astfel? E flatant acest gând, nu-i așa? Adevărul este că nu te citește aproape nimeni, indiferent câți abonați sau câți prieteni ai. Valuri în găleata de gunoi. Ieși la o întâlnire cu blogerii și te trezești povestind la masă întâmplări pe care deja le-ai povestit în blog, apoi revii și scrii în blog întâmplarea că ai povestit

cuiva că scrii în blog. Remixul coral al unei melodii instrumentale. Stăm călare pe internet și încă ne jucăm pe bancheta lui din spate. Suntem generația care are iluzia că propria masturbare deține șansa să devină avangardă, iar propria mediocritate este pionieratul noului val. Fragmente personale de neant, cocoloașe amabile de hârtie igienică, o modă excretorie în care voma colectivă este la ordinea zilei. Pixeli tăvăliți între frecățele unor destine ce se simt bine a fi mici, mici și iar mici. Blogul e tot ce se putea întâmpla mai bun în viața celor care la început mâncau semințe, apoi au populat internet cafe-urile, au împânzit IRC-ul și rețelele de cartier, iar apoi și-au finisat tehnicile de masturbare făcându-și blog.

Am blog, deci exist

La urma urmei, care este miza unui blog? Ce motivează oameni din toate profesiile și categoriile sociale să-și țină un jurnal online public și accesibil oricui? După mulți critici ai literaturii, prima carte modernă a omenirii a fost scrisă de Sfântul Augustin și se numea Confesiuni. O carte în care cineva își povestește și își asumă în mod intim și în același timp public o identitate, o memorie a eului. Spui o poveste și actul povestirii devine poveste, te reinventezi povestind fără să inventezi despre tine. Augustin a povestit despre sine în mod natural și candid, cu imnuri plicticoase despre Dumnezeu, cu complexe de culpabilitate simpatice - se întreba dacă nu cumva a plâns prea mult când era mic deranjându-și astfel părinții, regreta faptul că a furat în copilărie pere din grădina vecinului - și a creat astfel un precedent. Primul om care a vorbit prin scris cu el însuși în fața celorlalți. Primul gest curajos al unui monolog oferit judecății celorlalți și posterității. Ce ar trebui să înțeleg din toate acestea? a) confesiunea este un gest modern, presupune asumarea unei identități conturate, a unui eu care nu este confiscat în mod total

PRODUCĂTORII DE GRESIE

91

ritualurilor comunității și culturii din care face parte.

Este puterea de a începe o frază cu propriul tău pronume. **b)** un jurnal al faptelor tale trecute și prezente este un gest de curaj, de expunere și de risc. **c)** a ține un jurnal este un gest formator care nu este deloc neutru evoluției tale spirituale. A povesti în scris despre tine însuți implică un proces de transformare a propriei persoane. **d)** a ține un jurnal este un act de libertate igienică față de îmbâcseala gândurilor tale care se freacă prea aproape de evenimentele cotidiene. A scrie despre micul dejun de acum câteva ore înseamnă a aerisi în mod simbolic intervalul temporal scurs între micul dejun și gestul povestirii, înseamnă a încerca să oferi sens unei activități care în mod obișnuit o faci în mod reflex. Scriind despre o întâmplare înseamnă a crea o perspectivă a gândurilor tale despre acea întâmplare. Ocolul pe care gândurile îl fac prin scriitură le permite acestora câștigarea unei distanțe față de evenimentul povestit, o distanță ce conturează un orizont simbolic care poate revela multiple aspecte ale unui aceluiași eveniment. Prin scris luminezi o umbră, plivești o nedumerire, oferi o aripă unui gând timid și neconturat. **e)** când aduci în discuție libertatea, chestiunea responsabilității apare imediat. Există o responsabilitate hermeneutică față de evenimentele trăite, față de persoanele întâlnite și față de gândurile avute. Depășim propriile limite spațio-temporale prin creație - ne prelungim viața în memoria celorlalți. Dacă dorința de libertate este structurală, atunci creația este o datorie umană, este chipul cel mai firesc pe care îl poate lua condiția umană. Poate părea banal, însă a fi înseamnă a fi întru creație. **f)** scriind despre ceva, reconstruiești acel ceva pe alte coordonate. Un trecut povestit se schimbă cu fiecare rememorare. Povestindu-te pe tine ajungi la limita în care eul tău se reconfigurează între cel care povestește și cel care este povestit.

Gestionez un gând, manipulez un trecut, schimb o autopercepție, susțin un prezent și prefigurez un viitor.

Trecutul devine fluid prin povestire și ne oferă libertatea de a ne schimba. Dacă-mi privesc trecutul prin prisma unui refuz, totul va căpăta aura care-mi va justifica lașitățile prezente. Dacă în povestirea trecutului, refuzul devine acceptare, spectrul care va lumina acel trecut, se va schimba substanțial. Manipulăm zi de zi un trecut, modelăm zilnic povești, cârpim neîncetat intrigi și schimbăm macazul cu o viteză uimitoare. Dacă aflu că urmează să iau premiul Nobel anul viitor, cu siguranță voi găsi în copilăria mea semnele miraculoase ale genialității mele indisciplinabile și ale traiectoriei mărețe de mai târziu. Trecutul este în mod constant manipulat pentru a putea topi prezentul în filtrul cu care vom privi viitorul. Prin scris nu facem decât să fim contemporani cu renașterea permanentă a ceea ce în noi se cheamă om. Astfel, modernitatea faptului de a ține un jurnal este reglată de conlucrarea mai multor factori: o responsabilitate socială, o dorință de libertate, înclinația firească către creație, orgoliul legitim de a deveni vizibil dincolo de granițele tale, interesul sincer față de propria evoluție prin actul socializării publice cu tine însuși. Actul public al exprimării gândurilor tale este un gest de factură etică, nicidecum un exhibiționism gratuit, o epatare de salon sau o expresie a unor indivizi marginali. În orice jurnal public prezența celorlalți creează fundalul gândurilor celui care scrie. De vreme ce ceilalți nu pot fi abstractizați ca potențiali cititori, a scrie un jurnal este un gest

PRODUCĂTORII DE GRESIE

93

profund dependent de procesul de socializare, proces ce este considerat a fi esențial pentru supraviețuire, maturizare, evoluție. Dacă Dumnezeu a murit, poveștile noastre și-au pierdut cel mai mare receptacul. Dacă cerurile au devenit opace pentru visele noastre, atunci privirea celorlalți a devenit ascultarea unei rugi. O întâmplare nepovestită este secretul care te va măcina, o poveste nescrisă este ca o prăjitură pe care eziți să o oferi

celorlalți și care **într**-un final, se va strica. O zi fără sens este ca o dihanie care intrat în tine și a murit înăuntru. Dacă Dumnezeu a murit, noi suntem singuri. Dacă sunt singur, ceilalți devin vitali pentru ființa mea. Conectarea cu ceilalți o simt în globule. Nimeni nu mai moare acolo populând o hartă de dincolo de viață, cu toții murim aici lăsând în urmă o poveste, povestindu-te pe tine pentru atunci când nu vei mai fi.

Manualul Marelui Masturbator

Există două coordonate sub care masturbarea a fost situată:

— Este contra firii și poate destabiliza ordinea socială și coerența universului. - este deasupra firii - **într**-o zonă rezervată eroilor și zeilor - și este accesoriu pentru creație. Există în multe mitologii ideea unei cosmogonii ce este consecința unui act de masturbare din partea zeului primordial, sămânța sa devenind materia din care este creată viitoarea lume. Este evident că în decursul unui proces îndelungat de secularizare, dimensiunea sacră a masturbării a fost uitată, neglijată și camuflată în acele straturi adânci ale inconștientului colectiv, iar accentul a căzut mai mult pe latura subumană a onanismului. Astfel, percepția culturală asupra masturbării din ultimele secole este una care îndeamnă la o condamnare vehementă. O condamnare deloc gratuită, ci justificată de la înălțimea mai multor criterii: - erotic - masturbarea ta este dezonorantă pentru un eventual partener care își găsește plăcerea în a-ți oferi ție plăcere. Masturbarea creează iluzia unei dispensabilități a celuilalt.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

95

— Social - un masturbator este o persoană descalificată social, ce deține un grad scăzut de legitimitate publică. De asemenea, nu conlucrează la perpetuarea familiei - celula de bază a societății. - biologic - se consideră că persoanele care se masturbează se expun unei palete înfricoșătoare de boli și disfuncții. Se credea acum câteva sute de ani că masturbarea masculină

provoacă tumori craniene, iar până nu demult adolescenții erau legați de pat în actul interzicerii onanismului nocturn. Acum se știe doar că masturbarea scade imunitatea. - religios - în spațiul creștin avem povestea lui Onan cel care și-a risipit sămânța murdărind neroditor pământul și suportând pedeapsa unui Dumnezeu furios pe gestul său nefiresc. Bărbatul trebuie să-și „risipească” sămânța doar în femeia cu care este căsătorit. Aș adăuga în mod opțional și un criteriu filosofic după care masturbarea este considerată a altera principiul realității prin accentuarea unei ipseități sterpe. Aceste criterii luate împreună făceau o treabă bună în a culpabiliza un mic sau mare masturbator în drumul său către delegitimare psihică, socială și culturală. Este evident că nu toate societățile și culturile și-au tratat atât de aspru membrii săi masturbatori, însă dacă ne limităm doar la spațiul european al ultimilor secole, lucrurile nu sunt deloc roz. Reducând antropologic și durkheimian, se poate spune că disfuncționalitatea introdusă de masturbare era considerată o impotență socială. De exemplu, persoanele singurate și retrase își câștigau o aură nefirească pe motivul unor particularități anti-sociale. O femeie bătrână și retrasă, un fierar puțin volubil sau un pustnic ciudat de la marginea satului dobândeau automat faima de a se ocupa cu lucruri necurate - actul masturbării inclusiv.

96

ADRIAN CIUBOTARU

Deși noi știm acest lucru de la Freud încoace - prin predominanța impulsului erotic, intuiția religioasă a societăților premoderne era extrem de conștientă de puterea socială a erotismului și implicit de vocația anti-socială a autoerotismului. Neintegrarea socială era automat considerată a fi una din consecințele culturale ale masturbării. Ne folosim de această percepție și în timpurile actuale. Succesul social este coroborat cu lejeritatea prin care ne putem găsi parteneri, iar masturbarea este asociată tuturor celorlalte indicii ale insuccesului social - timiditatea, impotența, un fizic fragil

sau o fire bolnăvicioasă. Gradul cu care o societate se ocupă cultural de masturbarea indivizilor săi spune multe lucruri despre tendința economică a oricărei comunități ce încearcă a gestiona energia membrilor săi. Existau mai mulți masturbatori la sfârșitul Imperiului Roman decât în perioada republicii romane? Ontologic vorbind, masturbarea încearcă să eludeze un primul statut al alterității: interacțiunea cu celălalt este în mod ontic fondatoare. În actul masturbării propria mână este imaginată și asumată ca fiind a altcuiva. Individul masturbator încearcă în prealabil să-și „înstrăineze” mâna prin diferite exerciții, răcirea ei, amortșirea ei sau folosirea unui accesoriu care ar albastractiza-o - o sticlă de lapte, un sul de hârtie igienică, o pernă etc. Când celălalt nu există lângă noi pentru a ne crea plăcere, el este forțat prin imaginație, iar limitele acestei imaginații setează limitele patologicului, necuratului și nelegitimului. Problema unui individ de a-și găsi un partener erotic nu este doar o problemă personală, ci una publică în măsura în care insuccesul său este cartografiat în spațiul public. Dacă masturbarea mea suportă consecințe punitive din partea celorlalți, automat responsabilitatea gestului meu stă și pe umerii celorlalți.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

97

În secolul XX, psihologia și-a asumat rolul explicativ al masturbării și a atras atenția asupra importanței sociale a gestionării resurselor erotice. Masturbarea nu mai este atât de blamată deoarece se acceptă mai ușor accentele hedoniste individuale, neregularitățile distribuției sociale a indivizilor și rolul său defulatoriu. În plus, masturbarea a fost valorizată ca preludiv în ritualurile erotice și ca inițiere în dobândirea unei imagini de sine că fiindă sexuală. Doar excesul actului măsturbării se lovește de un blam, în măsura în care orice exces este dăunător ordinii sociale și individuale. Majoritatea persoanelor care se masturbează des, se spală des. Această situație spune multe lucru despre modul în care percepem în mod

inconștient actul masturbării. Este nevoie de un ritual de purificare în urma unui gest nefiresc. Urgența cu care simțim nevoia să ne spălăm după ce ne masturbăm este cultural și ancestral mai imperioasă decât urgența cu care ne-am spăla după un act erotic cu un partener. Perioada în care fiecare a început să se masturbeze poate fi un indiciu de maturitate socială. A începe să te masturbezi la 19 ani în mod evident nu este un incidiu de precocitate, la fel cum a menține la 30 de ani aceeași frecvență a masturbării ca în adolescență nu poate spune un lucru încurajator despre maturitatea ta socială.

Club A, un BMW și limitele erotico-culturale n drum spre Club A, în seara lui 14 februarie, mă gândeam la rolul informației în conturarea orizontului nostru cultural și afectiv. Există o manie către informație care este văzută drept un capital de mântuire: cu cât cunoști mai multe, cu atât ești mai mântuibil. Acest accent pe cantitate conține presupuziția riscantă că avalanșa de informație este de la sine coerentă, iar un efort de ordonare și filtrare pe o anumită scară de valori, nu ar mai fi necesar. Ningeam, eram îmbrăcat subțire și am ajuns ultimul. Băieții deja erau amețiți și plini de chef. Era destul de plin, nu aveam masă și ne-am postat strategic la intersecția dintre ring și bar. Fete cu cornulețe cu răvașe o vrăjitoare simpatică - pe care Jolly a abordat-o, semitimiditatea lui Alex, buna dispoziție a lui Radu - care a scris și el pe blogul lui două însemnări despre aceeași seară, fete de toate apucăturile etico-estetice și setea mea - de bere, de o viață mai bună, de Nobel. Prinși în valul comuniunii erotico-culturale cu toate fetele din club, am ajuns la ideea - devenită apoi polemica - limitelor culturale ale erecției noastre. Însăși sky is the limit este o limita culturală. În fața celor două fete care mi-au creat senzația că

Î

PRODUCĂTORII DE GRESIE

99

tocmai au coborât dintr-un BMW și a ideii mele că există o limită intersexuală de abordare, Radu s-a revoltat:

„Dacă Elena Bănescu vine aici și îmi spune că mă iubește, eu ar trebui să cred pe baza limitelor că nu voi putea fi cu ea și ar trebuit **s-o** refuz?” Eram destul de amețit, iar argumentul lui Radu luase din Matrix ideea că - care seamănă în mod suspect cu ideea idealismului lui Berkeley, dacă închid ochii, lumea va înceta să existe - că lingura nu există, mi-a inspirat contra-argumentul remixat pe ideea lui Sabato a stratificării pe orizontală a societății. Există femei care ne sunt destinate nouă, există un anumit gen de femeie cu o anumită aură situată pe frecvența noastră. Încă de la naștere, pe orbita organului nostru se învârt doar un anumit gen de femei. Cu alte cuvinte, penisul meu este setat cultural doar pentru anumite femei. Pot câștiga mâine un miliard de dolari și în același timp șansele mele de a copula cu Madonna să nu se modifice simțitor. Evident că băieților nu le-a plăcut ideea că ar exista o limită în ceea ce putem face. Jolly crede că suntem zei, pentru numele lui Dumnezeu. „Imaginează-ți că există fete de 20 - 22 de ani ce nu au călcat în viața lor **într-un** tramvai sau metrou. În ce univers simbolic se mișcă ele, pe ce frecvențe își freacă fundul?” Dacă ai 35 de ani și locuiești cu bunica, mușchii tăi spirituali nu vor motiva prea multe femei să vină în miez de noapte la tine acasă pentru o partidă amoroasă. Radu a numit, destul de emoționant, speranță tot ce se revoltă în noi înșine împotriva limitelor. Am încercat să explic că nu e vorba neapărat de limite, cât de orbite. Fiecare avem orbita

100

ADRIAN CIUBOTARU

proprie, iar out of your league stuff înseamnă pur și simplu că o anumită persoană nu se află pe traiectoria orbitei tale. A încerca să rupi o orbită interpersonală e ca și cum ai forța la nesfârșit un teren sterp, vei crăpa pământul în două, însă tot nu vei reuși să rupi orbitele electronilor ce sunt setați pentru o anumită frecvență. Discuția a durat mult, **s-a** întrerupt des și **s-a** prelungit aiurea. Plecase Jolly, plecase și Alex. Ce **s-a** întâmplat mai târziu a fost ceva - am agățat o tipă aparent de pe altă

orbită - care a confirmat o parte și a negat o altă parte din ideile noastre. La urma urmei, este o idee super-optimistă: întotdeauna va exista ceva, întotdeauna ceva se va învârti pe o orbită doar pentru tine, doar pentru ca tu să-l/s-o cunoști. Întotdeauna ceva se mișcă deja **într-un** viitor încremenit ce așteaptă că tu să-l însuflețești, să-l trezești la viață. Ideea de a fi milionari în dolari, de a avea o vilă la Copacabana sunt situații care se mișcă pe o orbită a unui viitor incert. Sunt evenimente care se petrec în viitor și așteaptă ca noi să ajungem la ele. Și vom ajunge la ele pentru că sunt setate în limita idealurilor și posibilităților noastre.

Viață de blogger

Ea:

Te trezești la șase dimineața ca să postezi o însemnare de căcat în care viața este grea, ceilalți nu te înțeleg și de mâine te vei schimba. Nu prea ești citită de prieteni sau colegi de serviciu, însă te citesc mulți străini, în special speciemenle masculine care pornesc de la asumția că dacă e femeie, nu contează cum scrie, e posibil să fie totuși bună. Așadar, ai câștigat câteva zeci de clickuri în plus doar pentru că ți-ai pus user de femeie a cărei hormoni atrage ireversibil vizitele haotice ale unora care au ajuns pe blogul tău și te citesc cu compătimire, pe diagonală și de la înălțimea nasului situat la 2/3 din înălțimea monitorului, poziția ideală pentru masturbare. Te întrebi pentru a mia oară ce înseamnă trackbackurile alea și te duci la școală sau la serviciu cu gândul la următoarea însemnare în același mod în care te gândești cum te vei coafa mâine. O prietenă te invită la un suc și, deși nu o suferi, vei ieși cu ea doar pentru că vei avea ce povesti în blogul tău minunat. Te chinuie jumătate de zi numărul de comentatori atrași de ultima însemnare, iar în cealaltă jumătate de zi stima ta de sine va

102

ADRIAN CIUBOTARU

fi în mod clar conturată de numărul abonaților tăi - majoritatea cu mailuri strategice pe yahoo pentru a putea

fi apelați și pe chat. Dezorientarea ta socială este de multe ori marcată de abundența comentariilor negative, însă reușești să te liniștești cu gândul că Dumnezeu îi va pedepsi pe cei răi. Deși susții public că nu ți-ai făcut blog ca să cunoști oameni noi, suspini la orice nou add din lista de messenger. Ți-ai lăsat id-ul pe blog „pentru orice eventualitate contingentă, reclamație sau probleme de copyright”. În mod natural, ai cont zilnic verificabil pe hi5.com, amun2.ro, noidoi.ro, eusicumama.ro, iar numeralul din dreptul inboxului îți reglează în mod curent presiunea emoțională. Ți-a plăcut Jeepers Creepers 1 mai mult decât Jeepers Creepers 2. În zilele în care te simți lipsită și de umbra brumei de inspirație care parcă te însoțea mereu în chip paradoxal, începi să torni poezii proprii sau poezii ce ți-au plăcut cândva. În același top al neinspirațiilor urmează versurile din melodii, posterele cu formația preferată, pozele cu apusuri de soare, pisici dulci, priviri misterioase feminine și peisaje autumnale. Adormi intrigată și turtită sub greutatea interogației motivelor pentru care un abonat te-a părăsit.

El:

Te trezești cu noaptea-n capul ăla sec să-ți verifici contorul ce îți monitorizează blogul. Observi că azi oamenii au ajuns pe blogul tău căutând pe google cuvinte ca tăietură, minune și blogul anului. Îți vine ideea - ai văzut la alți prieteni - să-ți mai trânești două programe de monitorizare, statistici, trafic, pândit blogul din diverse unghiuri, softul-minune care îți contorizează și clickurile date pe jumătate și ezităările de click aruncate la poarta

PRODUCĂTORII DE GRESIE

103

blogului și, mulțumim Symatec, gândurile cuiva de a-ți accesa blogul. Speri în secret că cineva o să inventeze programelul ce ar măsura cantitatea de hormoni a cititoarelor tale și **supra**scriptul de monitorizare a scripturilor ce monitoarează traficul de pe blogul tău. Ți-ai cumpărat domeniu propriu și eziți la formula blog. abc.ro sau abc.ro/blog. Ești înscris în toate motoarele de căutare

și cataloagele și portalurile și ai ajuns îmbibat de o celebritate virtuală pe ce i-ar stârni invidii până și lui Dalai Lama. Stai și privești adresele de la care a fost accesat blogul tău și te întrebi câte rude și câte bunăciuni culturale te citesc și te adulează. Cunoști cu mândrie blogurile unde blogul tău este recomandat, iar trei sferturi din blogurile tale favorite sunt feminine nu-i așa? Ești citit de prieteni ce poartă în sân teama de a nu pica nepregătiți la o eventuală discuție despre evenimentele banale pe care deja le-ai povestit pe blog. Ai o viață banală pe care totuși ți-o exporti în ambalaj de eugenie branduită pentru gusturile unui public exigent tipic mileniului trei. Te oripilează ceva, scrii în blog. Copulezi cu cineva, scrii în blog. Ai depresie, scrii în blog. Nu copulezi cu cineva, scrii în blog. Blogul a devenit rațiunea ta de a trăi, singura poartă și filtru ce măsoară distanța între tine și ceilalți. Ziua în care nu poți scrie pe blog poartă accente funerare, vizionezi doar filme recomandate de alți bloggeri sau recomandabile către alți bloggeri și te gândești uneori, la cât de accesat îți este blogul, să postezi bannere pentru a câștiga un ban. „Tu dai click, iar eu mă îmbogățesc”.

104

ADRIAN CIUBOTARU

Datorezi bani cel puțin unui blogger, te-ai culcat deja cu cel puțin o bloggeriță, ai tricou imprimat cu propriul blog, iar idealul tău este să fii recunoscut la metrou de o tipă bună care-ți citește blogul cum citește eticheta de la vopseaua de păr. Modifici des fontul, background-ul, headerul și pozele din blog, ștergi însemnări vechi, modifici însemnări vechi și mituiești în mod constant conceptul de sănătate psihică. De când ți-ai făcut blog - o lună, două luni, un an, doi ani - viața ta s-a schimbat iremediabil și paradoxal în bine. Ți-ai făcut mulți prieteni, ți-ai găsit multe femei, ești consolată și încurajată zilnic, simți că universul conspiră prin blogul tău la îndeplinirea dorințelor tale. Adormi.

Aventuri la Fanatik

Am venit la Fanatik cu gândul să lucrez pe perioada

verii. Era o sală de internet și jocuri din Păcurari, Iași. Fiind recomandat de un prieten ce lucra deja acolo, interviul a constatat în simpla întrebare dacă știu să instalez cheat-death-ul la counter? Habar n-aveam, însă pentru Lulu nu a constituit o problemă. Am fost asigurat că majoritatea clientelei este respectabilă, aveam alarma de la firma de intervenție și siguranța că Ali - un jandarm de o tonă - are grijă ca lucrurile să se desfășoare în cea mai deplină ordine. Am lucrat prima lună un program care atunci mi s-a părut infernal: 12 cu 12, de zi. Veneam acasă - în camera de cămin, mâncam, luam o carte și adormeam. Am citit o lună întreagă din acea carte fără să avansez mai mult de 50 de pagini. Mai târziu am aflat despre pronosticurile pe care colegii de cameră le făceau, pariind pe minutele scurse între intervalul când luam cartea în mână și până când aceasta îmi cădea din mâini, sub pat. Primele probleme de la sală nu le-am avut de la mutrele suspecte care frecventau localul, ci de la puștani din cartier care erau tot timpul pe acolo, indiferent dacă luau sau nu un calculator. Nu puteam să-i dau afară oricum, nu puteam să-i ating

106

ADRIAN CIUBOTARU

sau să-i insult. Trebuia să mă cobor de la barul unde era serverul, să mă duc la ei și să-i rog, arătându-le ieșirea. Mi-au trebuit câteva săptămâni să-i potolesc, căci reveneau, urlau și băteau în geam. Începuseră să mă poreclească în toate felurile și-mi făceau zile fripte. Într-un final, am reușit să-i potolesc amenințându-i că le dau restart la calculator în cel mai drag moment al jocului. Când am început turele de noapte, suspiecții de zi mi s-au părut balerini în comparație cu cei care își făceau apariția după miezul nopții. Nu-ți inspirau sentimentul că tocmai ar fi venit de la Biblioteca Central Universitară. Noaptea se enervau mult și urlau cel mai tare: „De unde morții lui a tras ăla?” „Uite și tu unde stătea mortul ăla?” „I-am dat brișcă la fraier, mânca-mi-ar!” Când într-o noapte au intrat în sală o gașcă de șmecheri de cartier, i-am rugat să

iasă afară dacă nu joacă. Unul din ei mi-a explicat calm și omenos că sunt clienți fideli și că nu fac gălăgie. Nu i-am crezut, însă i-am lăsat. Și-au tras scaunele în cerc, au trimis pe unul după bere și până dimineața nu s-au mișcat de acolo. În curând s-au amețit și au început să-și depene amintiri de pușcărie, de furturi, de țepe și alte activități utile comunității. Pe la vreo patru dimineață le-a venit un alt tovarăș cu o tipă pe care altcineva din grup a început s-o târguiască imediat. S-au dus într-un colț și au început să negocieze. „Nu pot să ți-o dau, e femeia mea”. „Hai mă, doar puțin, merg aici în bloc și îi dau o muie”. Într-un final, i-a dat-o. Cei rămași au început să se certe. Vică, cel mai mare dintre ei, se amețise și începuse să le explice valențele semiotice ale expresiei in vino veritas.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

107

„Taci din gură, tu ești prost la băutură, știi ce înseamnă in vino veritas?” Deși glumeau și râdeau, aveai impresia că toată comuniunea lor se poate duce dracului în orice clipă. O scânteie, un orgoliu, o replică, o privire. Așteptând să se lumineze, începusem să scriu un eseu de filosofie întrerupt doar de replica obsesivă a unuia tatuat dintre ei: „Auzi, tu știi că noi suntem lumea interlopă a Iașului?”

Este viața un incident diplomatic? (I)

uite probleme rezidă în modul cum percepem adevărul, cum ne imaginăm că ar fi adevărul și cât de mult ne-ar ajuta el. În accepțiune clasică, adevărul este corespondența onestă față de fapte cumulată cu coerența dintre propozițiile aceluiași sistem. Dacă încerc să accept prin experiență - am văzut ieri - că există fantome, acest lucru ar intra în contradicție cu un sistem de adevăruri dinainte asumat cum că fantomele nu există, de vreme ce nimeni nu a dovedit posibilitatea existenței lor. Această mică dialectică caracterizează în mod permanent toate procesele noastre cognitive. Prelucarea unor experiențe încearcă să devină coerentă cu învățămintele din experiențele anterioare. O experiență nu este un dat brut,

nu se topește niciodată pe un fond afectiv neutru, ci întâlnește un fundal de așteptări, asumptii, precogniții cu care intră în interacțiune. Din cele două criterii ale adevărului, în sistemul de gândire al omului arhaic, coerența cântărea mai mult decât corespondența cu faptele. Vitală era integrarea unor fapte, a unor experiențe în cadrul unui sistem deja asumat de cunoștințe religioase. Dacă un sumerian ar fi văzut un elefant zburând, ar fi căutat cu siguranță un precedent în sistemul său religios; dacă miturile

M

PRODUCĂTORII DE GRESIE

109

spun ceva despre elefanți care zboară, dacă zborul elefanților poate fi semnul unei schimbări climatice sau indiciul mâniei vreunui zeu. Dacă zborul elefantului nu-și găsea nicio corespondență în universul său simbolic, atunci acesta nu exista și nici n-a existat vreodată. Ceea ce zeii - care știu tot - n-au povestit, nu există. Modernitatea a început punând iremediabil accentul pe fapte și pe experiență. Fizica lui Aristotel deconspirată sau negarea geocentrismului au fost doar câteva exemple în care faptele au dovedit din plin că un criteriu al coerenței este insuficient pentru a fundamenta o viziune asupra lumii. Când o lume afla pe nepusă masă că Pământul nu este centrul Universului, nu este ușor să mai accepți multe din premisele ce au clădit lumea de dinainte și nici să te împaci prea ușor cu un viitor plin de mutații tulburătoare. Unicitatea, demnitatea și grandoarea umană pălește în fața evidentei că suntem o rasă oarecare ce populează o planetă oarecare. Cerul unei lumi în care noi suntem centrul este cald, populat și primitor, pe când cerul unei lumi în care noi populăm periferia este rece, negru și angoasant. Această mutație axiologică din zorii epocii moderne a avut, printre altele, o consecință prin care angoasele au intrat pe nesimțite în problematica umană: detronarea condiției umane de la situarea într-un centrul plin de iubirea divină a Creatorului, la locul geometric

probabilist **într**-un univers infinit ce pare că nu se învâрте după chipul și asemănarea noastră. Dacă corespondența mea cu faptele îmi oferă adevărul și dacă faptele sunt modificate în însăși interacțiunea mea cu ele, atunci cât adevăr îmi mai pot oferi faptele? Cu alte cuvinte, cât oferim lumii ca ea să fie lume? Cât din noi punem în univers pentru ca universul să fie univers? Dacă

110

ADRIAN CIUBOTARU

Dumnezeu nu există, iar pământul ne fuge de sub picioare, cădem în sus sau în jos? Un exemplu simplu ar trebui să ilustreze faptul că, deși în mod obiectiv cunoaștem anumite adevăruri factuale, sistemul nostru de orientare este reglat după alte coordonate. Teoretic știm că nu suntem centrul universului, însă ne comportăm fiecare dintre noi ca și cum practic suntem în centrul universului și reprezentăm un punct central pe anumită scenă. Teoretic știm că Pământul este rotund, însă ne mișcăm ca și cum ar fi plat, ne orientăm după patru puncte cardinale și structurăm orice proces de orientare în jurul unui centru reprezentat de corpul nostru. La fel, cu toate că știm că cerul nu este albastru, niciodată nu vor înceta poeziile închinare seninului acestui cer și sentimentul pe care acest albastru ni-l oferă. Deși se știe că sânii sunt niște imense glande sudoripare, nu avem motive să credem că va înceta vreodată procesul estetic-erotic de adulare al lor. Astfel, problema nu ar fi cum să obținem cât mai multe adevăruri - după definiția clasică a modernității -, ci ce anume putem face cu adevărurile deja obținute. Impresia proprie e că mileniul III este începutul adolescenței unei culturi care a obținut prea multe adevăruri traumatizante. Unui tânăr nu îi lipsește experiența, ci mecanismul favorabil filtrării ei. Avem experiență și la doi ani și în Țara de Foc. Dacă ne imaginăm adevărul ca un stimul, am vedea că nu prea am știut să reacționăm la adevărurile dobândite prin experiență, cultură sau comunitate. Dacă modernitatea a descentrat relația omului cu realitatea (subiect-obiect) punând accent pe dictatura

realității, cel puțin acum ar fi nevoie de a preconiza un nou mod de raportare la

PRODUCĂTORII DE GRESIE

111

lume, cu accent pe om și pe iluziile sale. De ce ar trebui să se întâmple acest lucru? Până acum iluziile au constituit modelele culturale și fondul din care spiritul unei epoci **s**-a tot inspirat, pătura de jos a unui adevăr absolut pe care ni l-am imaginat imuabil, spiritual și bătut în cuie. Dacă am accepta existența unui adevăr absolut, am accepta că timpul se scurge fără a schimba cu nimic calitatea universului în care trăim. Am accepta că viețile noastre nu schimbă cu nimic pulsul lumii și am ajunge la soluția că totul este praf în vânt. Practic, niciun om nu crede din toată inima că există posibilitatea ca rugăciunea să nu fie ascultată. Istoria este produsul interacțiunii dintre iluzia mea că sunt un om special și adevărul obiectiv că sunt un produs al epocii, că sunt o statistică, că sunt format din atomi, că sunt interșanjabil, că sunt o maimuță care și-a tatuat un homo sapiens pe umăr. Istoria este produsul dintre inima ce îmi spune că universul este o stare de spirit și demonul ce îmi indică semnele unui univers imens, nepăsător și rece. Istoria este produsul încrucișării dintre intuiția că un eventual Dumnezeu va putea învăța din experiența mea și certitudinea inoculată științific că viața este un simplu incident diplomatic.

Lipsa erecției este privată, iar prezența erecției este publică este unul din cele mai la îndemână mecanisme de autoreglare a sentimentului de insecuritate. Ea funcționează pe baza unui dublu standard: unul către mine însumi, iar altul către ceilalți. Două nivele axiologice care setează filtrul prin care îmi rezolv conflictele cognitive cu mine însumi și cu ceilalți. Dacă mă mint pe mine, implicit îi mint pe ceilalți. Ceilalți sunt ontologic orientați în a-mi crea o identitate. Dacă ei ar dispărea, aș pierde oglinda în care imaginea mea **s**-ar topi, aș scurtcircuita majoritatea motivațiilor mele de a merge mai departe. Cu alte cuvinte, Ceilalți îmi reglează intimitatea idealurilor, iar cel mai

egoist act are ca țintă criteriul acceptării de către Ceilalți. Dacă Celălalt îmi statuează în mod primar identitatea, legătura sa cu sentimentul propriu de insecuritate este în mod evident vitală. Iadul nu sunt ceilalți, însă cu siguranță ceilalți îți pot inocula standardul prin care să-ți privești lumea interioară drept un infern. La limita fluidă dintre modul cum mă port cu mine însumi și modul cum îi tratez pe ceilalți, apare ipocrizia pe care aş

Ipocrizia

PRODUCĂTORII DE GRESIE

113

asemăna-o cu un flotor dintr-un rezervor ce dă seamă despre starea sistemului. Ce s-ar întâmpla dacă nu ar exista această ipocrizie? I-am trata pe ceilalți cum ne tratăm pe noi înșine, iar acest lucru ar fi groaznic. Este cunoscut faptul că relația cu sinele este de cele mai multe ori extrem de violentă, agresivă și neinspirată. Astfel, ipocrizia introduce o distanță între mine și celălalt, creează spațiul unde pot să mă port cu celălalt altfel decât cum mă port cu mine însumi. Dacă îți ofer un cadou, cel mai frumos și pertinent lucru ar fi să nu îți fac cunoscută și istoria din spatele acestui cadou - istorie care ar putea conține sacrificii sau acte abominabile. Îți ofer o victorie, iar nu lupta în sine. Dacă îți spun că inelul de diamante ți l-am luat cu banii din care mama trebuia să se opereze la rinichi, e posibil să te simți destul de inconfortabil. Spațiul public este această distanță în care tu ai voie - și nici nu ți se cer explicații - să te porți cum dorești în lumea din spatele cadoului. E lumea ta, poți fi cum dorești, atâta timp cât cadoul ajunge la mine. Spațiul public este tamponul din calea poveștilor triste din spatele cadoului. Care este treaba cu poveștile triste? Sunt poveștile, situațiile, discuțiile de care toți fugim. Sentimentul nostru de securitate este atât de fragil, încât în mod instinctiv fugim de orice prilej de poveste tristă. Întrebi un prieten ce mai face și ai două variante de răspuns: A. Mă uit la un film. B. Am plâns toată ziua. Mă uit la un film conține ideea unei povești de succes: vreau

să văd ceva frumos, interesant. Eventual, mă uit la film cu un prieten, sunt o persoană destul de inteligentă să mă cred capabilă

114

ADRIAN CIUBOTARU

de a înțelege un film. Azi am avut puterea și motivația să pornesc calculatorul. Am plâns toată ziua este genul de situație în carecelăl alt nu **s-a** obosit să facă ceva mai mult din timpul său, nu **s-a** obosit să fie ipocrit și să-ți spună că se uită la un film. Nu **s-a** sinchisit să nu te pună în situația delicată de a-l consola, compătimi, ajuta. Nu a avut respect nici pentru timpul său, nici pentru timpul tău. O prietenie nu se reglează în cadrul unei povești triste, ci în aura uneia de succes, iar o poveste de succes se susține cu o doză sănătoasă de ipocrizie. Ipocrizia este instrumentul prin care îi ofer prietenului meu prilejul unei povești frumoase în care poate găsi toate ingredientele unui viitor acceptabil: realizări, solidaritate, afecțiune, respect, speranță. Efortul psihic prin care ipocrizia este susținută este trecut la coloana de costuri și la sacrificii și îmi creează iluzia că a lăsa de la mine este un preț inerent oricărei prietenii. Martirajul cotidian ce îmi permite să susțin prietenii minunate este de asemenea un defect de optică care își are izvorul **într-o** relație defectuoasă cu propria persoană. De regulă, nu ne întrecem în luciditate cu prietenii noștri, îi susținem, îi încurajăm, le exagerăm calitățile - voit sau involuntar, îi vedem mai frumoși și mai buni decât sunt în realitate. În schimb, cu noi înșine, încercăm din răspuțeri să fim extrem de lucizi și de dreți în toate judecățile. Aici începe propria flagelare. Să ne imaginăm ce **s-ar** întâmpla dacă deodată, obosiți de atâta ipocrizie, am decide să vărsăm către ceilalți tot adevărul pe care luciditatea noastră intimă îl coace de atâta timp. Ar părea un act sinucigaș, nu-i așa? Nu toți au nevoie de adevărurile noastre și nu pe toți îi interesează adevărurile noastre. Nu e suficient să existăm, să ne fi născut pentru a putea zice că suntem. Trebuie să fim recunoscuți de către ceilalți, trebuie să ni se dea un nume și un loc geometric

afectiv prestabilit - o

PRODUCĂTORII DE GRESIE

115

familie, un cerc de încredere, niște prieteni. Trebuie să avem posibilitatea de a fi acceptați ca potențialități - putem crește, ne putem schimba, ne putem maturiza. Mă port bine cu tine ca să câștig libertatea de a mă pedepsi în continuare pe mine însumi pentru a mă elibera de tensiunea efortului necesar de a susține relația socială cu tine. E o situație destul de circulară, este ca și cum ai spune că nu vei înceta să te lovești în cap cu ciocanul decât atunci când vei afla cauza durerilor de cap. Dacă o scurgere necenzurată de adevăr de la mine către tine nu pare a fi o gestionare prea rentabilă pentru ambele părți, ce alte opțiuni avem?

Radiografia unor emoții colective n organizarea administrativă a Patriarhiei Romane se află - ca o expresie înduioșătoare a candorii unei instituții - și un departament ce conține Compartimentul Catedrala Mântuirii Neamului care ar sugera dorința BOR de a materializa acest minunat proiect. Ideea construirii unei catedrale închinată eroilor care s-au jertfit pentru credință, pentru unitatea neamului și independența de stat a României, a încolțit undeva după războiul de la 1877 - 78. Proiectul a tot târăgănat în stil românesc câteva decenii, iar ideea a fost din nou propusă de primul patriarh Miron Cristea în anii '30 ai secolului trecut - catedrala se dorea atunci amplasată în Parcul Carol. Cum era de așteptat, amplasarea a stârnit aprige dezbateri și polemici în presa vremii, memorii de la arhitecți, ingineri, profesori și tot tacâmul. Cum era de așteptat, nu s-a făcut nimic concret, iar ideea în sine a fost din nou reluată după 1989. S-a înființat o comisie, patriarhul Teoctist a început să facă lobby bisericesc, iar între 1999 și 2002 au fost chiar două încercări - destul de nereușite - dublate de concursuri de proiecte pentru catedrala ce urma să fie amplasată undeva în Piața Unirii și axul bulevardului Unirii. În 2003 însă, printr-o

hotărâre de guvern, se oferă BOR 5 ha pe platoul central din Parcul Carol. În mod evident lucrurile au trenat, iar o știre mai recentă vorbește despre un teren de 110.000 m² atribuit Patriarhiei undeva în apropierea Casei Poporului. De ce ne-ar interesa această chestiune palpitantă cu iz de telenovelă prin care Biserica Ortodoxă Română încearcă să-și prezinte un proiect-mascotă? Când un simbol devine o simplă mascotă, există ceva înduioșător în această degradare tragică de sens. Faima unei mascote este invers proporțională cu calitatea jocului unei echipe simbolizate. Mascota Catedralei Mântuirii Neamului îmi pare că vorbește deschis despre fragilitatea religioasă și culturală a unei națiuni. Este mesajul unui antrenor către o echipă demoralizată ce a jucat prost chiar și atunci când era motivată, simulând chiar dorința de a câștiga. Dacă îmi imaginez această mascotă ca un urs imens de pluș îmbrăcat în trei rânduri de piei, voi descoperi trei nivele de semnificație ale acestui fenomen: i. proiectul CUM este expresia practică a unei clase politice în goană după capital electoral. De vreme ce majoritatea sufocantă a populației este ortodoxă, pare de bun simț concluzia că acest proiect va fi primit cu bucurie creștinească de întreaga suflare ortodoxă românească, iar a manipula politic energiile religioase ale unui popor nu este o chestie inovatoare, ci se practică de milenii întregi. Îi. năzbâția CUM exprimă criza de legitimitate a unei Biserici Ortodoxe Române în deriva ei la periferia unei scene spirituale și la marginea unei piețe religioase competitive.

Biserica Ortodoxă nu a creat nicio revoluție culturală nu a schimbat nicio paradigmă. Avem de-a face cu o Biserică sfâșiată între orgolii de Constantinopol, Moscova, București sau Atena. O Biserică în permanență hăituită de provincialismul ei și fantomele compromisului din perioada comunistă. O instituție plină de mici frustrări și ranchiune,

o instituție marginalizată de la marea bătălie culturală a mileniului trei. Proiectul CUM este o încercare disperată de a evita o retrogradare istorică ce pare din ce în ce mai iminentă. iii. În fine, grozăvia CUM semnifică o fragilitate istorică pe care cu toții o simțim, însă nu găsim decât mijloace ridicole pentru a o surmonta. Împuținarea simbolurilor naționale, scăderea popularității sărbătorilor naționale și vibrarea din ce în ce mai fadă la evenimente naționale - competiții sportive, chestiuni politice - trădează starea de spirit a unei comunități față în față cu propria identitate spartă în oglinda unui viitor puțin fabulos. Deriva unor simboluri colective și recurgerea din ce în ce mai ridicol-insistentă la un trecut glorios sunt semnele unei fragilități culturale pe care nu o avem de ieri, de azi. Am simțit-o în secolul XIX, am simțit-o în perioada interbelică și în epoca comunistă și o simțim și acum. Nu este vorba doar de decalajul istoric față de o lume care și-a amplasat scena principală departe de noi, ci de gestionarea acestui decalaj - care, între noi fie vorba, ar fi trebuit să ne facă să mâncăm pământul - expresie sportivă. Dostoievski spunea că sărăcia merită compasiune, însă a te complăce în mizerie este de netolerat. Pe același plan, o națiune care își simte minoratul - semn bun - și își prezintă mascote - semn rău, își merită pe deplin soarta. Însăși expresia „a-și merita soarta” are un gust amar, ridicol și bătrânesc.

This life came se close to never happening

O situație de criză existențială este atunci când tentația de a fi nedrept față de tine însuși se află la un punct maxim. Este momentul când totul în jurul nostru se dărâmă, când succesele trecutului au devenit ruine, iar gândul viitorului e ca o ghiulea de plumb care ne trage în jos, care ne apasă terorizându-ne. O criză te obligă să îți reconsideri imaginea proprie și temeliile respectului de sine, e momentul când îți pui la îndoială calitățile și identitatea, e sentimentul că continuând să fii tu însuși (cum ești) este echivalent cu a te trăda pe tine (cum ai putea fi). E momentul când nu mai suntem contemporani

cu zâmbetul nostru, iar lumea este filtrată prin îndoială, suspiciune și teamă. În asemenea clipe de criză, trecutul este imaginat ca o repetiție de rupturi - cândva eram întreg, iar acum sunt format din fragmente; cândva dăruiam, iar acum sunt doar o umbră). Capacitatea de a merge înainte este strâns legată de modul în care ne imaginăm trecutul. Astăzi trecutul meu poate fi o serie de înfrângeri, iar mâine poate fi un lanț de succese. Cineva mi-a prezentat zilele trecute o imagine: desculță, sub nuc... Doar atât. Sub nuc este locul unde sunt eu în mod total. E

120

ADRIAN CIUBOTARU

locul cald și luminos în care ești una cu izvorul vieții din tine. Nu e un artificiu psihic de evaziune din fața unei realități brutale, ci este mai degrabă o imagine ce este capabilă de a crea fantasme de reintegrare. Este spargerea duratei prin regăsirea unui timp sacru care te face contemporan paradisului. Paradisul, locul în care între mine și mine însumi nu există distanță, locul în care nu mă simt defazat față de mine însumi cu o lume în spinare. Este locul în care nu pot să zbor pentru că sunt însuși zborul. Zborul este posibil doar prin defazarea aripilor, este posibil doar aici și acum, iar aici și acum este punctul de inflexiune în care amintirile creează viitorul. Miza este crearea a câtor mai multe amintiri în fiecare zi, cu fiecare zbor because we have a life that came se close to never happening.

Lectura - un viciu?

Îmi aduc aminte de o conferință ținută la BCU în Iași, Lectura - un viciu? și mă gândesc în ce măsură mi-a orientat viața pasiunea obsesivă pentru această îndeletnicire. În primii ani după '89, mama a adus acasă două genți mari cu cărți, o librerie de cartier urma să se închidă și începuse să vândă stocul la prețurile vechi, iar atunci am descoperit primele cărți care mi-au atras atenția. Cărțile despre extraterestri, primele lecturi în grădină. Totuși, pasiunea pentru lectură în sine am simțit-o

abia după examenul de admitere la liceu când m-am înscris la biblioteca orașenească. Mi-am petrecut toată vacanța în casă, citind ca un disperat, și îmi aduc aminte de stupoarea foștilor colegi și prieteni care mi-au văzut preocupările atât de brusc schimbate. Primul contact cu liceul a fost prilejuit de bucuria unei noi biblioteci, iar nu de întâlnirea cu noii colegi. Dintr-un băiat popular devenisem ceea ce disprețuisem înainte: un adolescent timid, stângaci, cu aere de om cult. Câțiva ani mai târziu îl descopeream pe Eliade, iar calea exceselor era deschisă. Citeam în ore, citeam în pauze, iar la încheierea programului alergam până acasă pentru a scurta timpul pierdut pe drum. Uneori mă duceam la școală după o noapte nedormită, iar alteori

122

ADRIAN CIUBOTARU

aveam crize de spasmofilie. Școala și toți ceilalți reprezentau doar un balast inutil care atârna de viața mea adevărată petrecută printre cărți. Mă duceam la bibliotecă și petreceam ore în șir nehotărât ce cărți să împrumut. Pereții erau plini cu rafturi, iar eu mă simțeam sufocat de avalanșa de cultură ce așteaptă să fie asimilată. Mă simțeam în mod patologic responsabil de lectura miilor de cărți scrise de la începutul lumii și până în prezent. A fost nevoie de o iubire de adolescență pentru a simți actul lecturii relativizat ca importanță în economia maturizării mele. Lecturile au continuat furibunde până la sfârșitul liceului, însă aura în care ele se topeau se schimbase între timp. În timpul facultății am pendulat între o frenezie a lecturii și o totală apatie. Am cunoscut colegi care citiseră mai mult decât mine, profesori care te turteau sub imensitatea cunoștințelor dobândite pentru a realiza încă o dată că ai nevoie de cărți pentru a înțelege ce trăiești, iar nicidecum pentru a suplini actul trăirii. Am cunoscut cititori compulsivi cu o statură morală incertă și am observat că lecturile pe care lumea din jur ți le pune în cârcă îți oferă un credit nemeritat de generos. Oamenii tind să supraestimeze efortul lecturii, însă Cioran avea dreptate

atunci când privea cititul drept o mare lene. Este mult mai ușor să citești câteva cărți pe zi decât să îți faci ordine în viață. Este mult mai ușor să înveți o limbă străină decât să îți corectezi un anumit tip de comportament. Adevărata lectură - care este etică - începe după ce închizi cartea, după ce rămâi față în față cu tine însuși. Mecanismele emoționale post-lectură reglează mutația pe care respectiva carte ți-o poate oferi. Acum este simplu să vezi că încrederea în sine nu mai este nevoie să fie reglată de numărul și genul cărților citite. Nu agreez bravada „școlii vieții” de tipul n-am citit nicio carte la viața mea.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

123

la fel cum nu înțeleg ideea că lectura ar fi în mod esențial opusă actul trăirii. Unul din ultimele lucruri descoperite și de la care aștept surprize plăcute în viitor este faptul că lectura tinde să devină din ce în ce mai mult un imperativ economic.

Un weekend de primăvară

„Ocular” este un termen ce-l știam doar ca adjectiv, însă a trebuit să vină sâmbătă seara pentru a afla de la Jolly că termenul semnifica o categorie culturală: strămoșii maneliștilor, cei care imediat după '90 se îmbrăcau în blugii Pyramid, fâș, aveau codiță la spate, mergeau săltat, se îmbrăcau de la consignații și, în general, erau șmecheri. A doua zi, duminică seară, stăteam cu toții pe bordura de la TNB și identificam cocălarii. După stilul de îmbrăcăminte, după tunsoare, după alură. Îmbrăcat în geacă de piele și pantaloni de stofă. Cocălar. Tricou mulat, pantaloni de fâș, șlapi. Cocălar. Cu alte cuvinte, cocălar desemnează o categorie culturală de oameni care au asimilat tot ce e kitschios din tot ce e nou. Sâmbătă seara eram în Smiley cu Jolly, Alex și, mai târziu, Mack. Când începuseră să se audă manele, atrăgând atenția, replica oficială a chelneriței a fost una extrem de multiculturală. Ne-a explicat că se rătăciseră câteva melodii în playlist și că, chiar dacă ea este mai brunetă așa, respectă totuși politica barului, fără manele. Un răspuns neașteptat de

etnic care ne-a aruncat **într-o** fantă în care comunicarea deja se estompase. În același mod, dacă unui nepalez îi este refuzată intrarea **într-un** restaurant parizian pe motiv că are nasul prea mare, nu-i

C

PRODUCĂTORII DE GRESIE

125

așa că lungimea nasului său va regla automat o diferență culturală? **Într-un** final, ne-am mutat în Mes Amis unde am filosofat despre lipsa de esență a prieteniei. Nu există prietenie adevărată, iar cei mai mulți dintre noi suntem înconjuțați de prieteni pentru care nu ne-am da viața. Exportul social al pasiunilor noastre ne creează prieteni conjuncturali în aceeași măsură în care imaginea de sine este conjuncturală, fluidă și inegală cu sine. Poate aș dori să ies la o bere cu fostul meu coleg de bancă din liceu, însă în niciun caz n-aș socializa cu el în mod frecvent. Experiențele comune ce ne-ar lega fac parte din**tr-un** trecut pe care nu doresc să-l reactualizez în fiecare zi. Cu fiecare cunoștință, cu fiecare prietenie are loc un proces de reinventare în care eu însumi mă poziționez pe o hartă afectivă. Prietenii dețin un rol important cu privire la sentimentul de continuitate al eului propriu. Un prieten este cineva care poate depune mărturie pentru tine, este cineva ce-ți poate dovedi că existai și săptămâna trecută **într-o** anumită configurație psihică, este receptaculul blând al identității tale. Prietenii sunt acele elemente conservatoare care mențin un tonus deja stabilit și produc cea mai mare rezistență la schimbarea imaginii proprii. Un om cu puțini prieteni se poate schimba mai ușor decât cineva cu mulți prieteni apropiați. Elemente conservatoare pentru că haosul interior care te macină este invers proporțional cu numărul prietenilor de care ești înconjurat. În același timp, lipsa de esență a unei prietenii setează limita libertății noastre. Este suficient să-mi dezvolt o nouă pasiune - golf, de exemplu, să mă înscriu la un club de golf, să intru pe forumurile de profil, să ies la o bere cu câțiva

oameni care împărtășesc aceeași pasiune și să-mi creez câteva amintiri comune pentru a mă reinventa pe mine.

126

ADRIAN CIUBOTARU

Golful ar fi primul pas, apoi cu siguranță ne-am găsi câteva gusturi, și preferințe comune și, de vreme ce lumea este atât de mică, cunoștințe comune. E simplu să te introduci unor oameni, mai greu este însă, să rezisti continuității de imagine pe care aceștia ți-o cer. Îmi este cu siguranță mai simplu să ajung arhitect, dacă prietenii mei își vor proiecta asupra mea această așteptare. De asemenea, prietenii sunt persoanele cele mai predispuse la invidie. Invidiem cu predilecție pe cei apropiați nouă, pe cei situați în grupul nostru i de referință. Faptul ca Adrian Mutu are mulți bani, nu-mi stârnește cine știe ce pasiuni, însă dacă un prieten bun s-ar îmbogăți subit, cu siguranță aș fi deranjat de acest lucru. El ar ajunge să mă evite pentru că prezența mea i-ar aduce aminte de situația precară de dinainte, iar eu l-aș evita pentru că succesul lui, prin comparație, l-aș resimți ca un permanent reproș al insuccesului propriu. Trecuse de miezul nopții și ne-am mutat în Underworld unde am continuat să punem țara la cale. Planuri despre o fundație culturală amestecate cu discuții despre sex. Ideea unui Project Mayhem balcanic amestecată cu imaginea prietenilor ca simpli turiști în sufletelor celorlalți. **Într-un** final, pe drum, la shaormărie, discutam despre istoria prostiei. Dacă în trecut prostia cuiva trăda un individ cu calități morale incerte, acum prostia este o banală sinucidere economică. Este o lipsă de orientare pe o anumită piață umană. Prostia nu mai este o calitate esențială, ci doar efectul unui proces de marketing. Așadar, nu există oameni proști în mod structural.

From the internet to the innernet

De la inventarea agriculturii și până astăzi, internetul este exemplul cel mai elocvent al felului în care tehnologia întâlnește mitologia. Popularitatea unei tehnologii nu depinde atât de eficiența sa practică, cât de capacitatea de

a dobândi un complex simbolic prin care să devină accesibilă membrilor a cât mai multor comunități. Pentru a deveni agricultor nu era suficient să știi să dai cu sapa, ci trebuia să fii conștient și să accepți codul mitologic asumat deaceastă îndeletnicire: ritmurile vegetale, ciclicitatea naturii, analogia femeie-Lună, corespondența ploaie-inseminare, existența unor zei ai naturii, ai ploii, ai vânturilor, ai recoltelor ș.a. În cazul internetului - care se află în epoca sa de pionierat haotic - situația este ușor diferită: nu există o mitologie pe deplin conturată, însă o parte din funcțiile simbolice ale vechilor ritualuri a fost deja preluată de către această vastă rețea. De la cinematograful ca „uzină de vise”, de la cărți ca frânturi de eternitate, de la teatru ca comprimare a timpului, de la dans ca a accedea **într-un** spațiu și timp **suprapersonal** etc., internetul a preluat și încearcă să topească toate aceste tipare. Dacă secolul XX nu a putut crea un nou complex mitologic fără de care viața umană nu-și găsește un sens, cel puțin a pus

128

ADRIAN CIUBOTARU

bazele unei tehnologii care, utilizată în scop creator, are posibilitatea de a revoluționa spiritual generațiile viitoare. Neputința unei lumi secularizate de a găsi o rețea de semnificații în cerul populat înainte de zei a creat oportunitatea de a dezvolta un intranet la nivel uman. Dacă moneda pustiului transcendent este coroborată cu adevărul celorlalți imaginați drept un infern, atunci este o datorie spirituală administrarea cât mai eficientă și transparentă a informațiilor și întâlnirilor din acest infern, din acest mare malaxor uman. În mod structural, internetul se revelă ca un instrument cultural în aceeași măsură în care o strângere de mână este un instrument al recunoașterii și încrederii celui alt. Întâlnirea cu imaginarul unei tehnologii a provocat întotdeauna mutații, iar noile tehnologii par inumane și alienante doar în măsura în care nu dețin și nu exportă acest complex mitologic. Primilor păstori și vânători agricultura li **s-a**

părut demonică, li **s-a** părut un factor destabilizator al unei ordini deja create, la fel cum invenția televiziunii a fost semnificată local drept o unealtă a diavolului de către unele segmente religioase ale societății. Când un gadget începe să comunice emoțional îșicâștigă posibilitatea unui instrument spiritual. Când tehnologia capătă o frecvență afectivă înseamnă că deține capacitatea de a disloca cele mai stabile și mai puternice energii umane. Când un gadget cum a fost crucea a început să comunice spiritual, lumea pur și simplu **s-a** schimbat. La fel cum inventarea agriculturii a dezvăluit laturi ale unei realități ce era înainte inaccesibilă, internetul poate ridica destule probleme privind natura umană și meandrele comunicării cu ceilalți. În acest context, internetul nu poate fi decât o imensă provocare hermeneutică ce ne cere un mai mare efort etic de interpretare a posibilităților vieții.

Ce pot face două axiome dibace?

Dacă ești femeie, ai 28 de ani și ești necăsătorită, în mod evident ai o problemă culturală legată de o presiunea socială ce vine din mai multe direcții. Ai prieteni sau foști prieteni ce sunt deja căsătoriți, unii dintre ei au probabil copii, ai o familie care și-a proiectat asupra ta niște așteptări destul de simple și clar definite – mariaj, carieră, bunăstare, iar tu observi în jurul tău că identitatea de soție și de mamă se bucură de o mai mare acceptare socială decât ar primi eticheta de simplă stimată domnișoară. Ai fost educată să crezi că unul din indiciile succesului este capabilitatea de a întemeia o familie și realizezi că o mare parte din ceea ce ești se ofilește sub povara unei singurătăți încă neinstituționalizate. O mare parte din comportamentul nostru se ghidează după ceea ce ne imaginăm că ceilalți ar aștepta de la noi. La fel, o mare parte din ce ne imaginăm este amestecul imaginației noastre despre ceilalți. Când spun că am 26 de ani, nu îmi imaginez intervalul temporal scurs între nașterea mea și momentul prezent, ci transmit ideea unui statut cultural pe care mi-l imaginez că ceilalți și-l imaginează cu privire la vârsta mea. De ce vorbesc de imaginație când e vorba de

vârstă? Pentru că vârsta ta nu este niciodată neutră, se presupune a fi semnul

130

ADRIAN CIUBOTARU

unor informații subînțelese. Dacă ai studii superioare la 18 de ani, se presupune că ești precoc. Dacă ești general la 25 de ani, se presupune că poți deveni o mare personalitate istorică. Dacă ai 20 de ani și ai blog, se presupune că ești cel puțin un individ ok. Nu este ceva absolut, însă vârsta este un important indiciu al imaginii sociale. Un partener erotic își dobândește sau își scade atracția în funcție de modul cum prezintă vârsta sa culturală. A te culca cu o femeie de 40 de ani ce dovedește aceeași îndemânare erotică ca o fată de 20 de ani este în mod evident ceva diferit de a te bucura de sexul unei tinere de 20 de ani despre care presupui că are îndemânarea cuiva de 40 de ani. Este doar un exemplu ridicol ce ar trebui să illustreze ideea că mare parte din interacțiunile sociale au loc în spațiul presupunerilor și preconcepțiilor. **Într-**un mod ciudat cele mai mari eforturi de imaginație le facem în direcția celorlalți. Căutăm să fim înțeleși, acceptați, respectați și iubiți. Imaginația proprie este spațiul unde inițiem comuniunea cu ceilalți. Imaginația are un rol esențial în fundamentarea sentimentului de realitate. Realitatea pe care o percep și în care sunt cufundat este orientată de procesele ce au loc în imaginație. Dacă răul este o lipsă de imaginație, atunci putem gândi că iubirea este rezervată celor cu multă imaginație? Dacă brațele cu care te îmbrățișez sunt cufundate în propria imaginație, iar brațele cu care îmi răspunzi pornesc din imaginația ta, comuniunea noastră ar trebui să aibă drept presupozitie unitatea spiritului uman?

Preludiu la o hermeneutică emoțională

Mă interesează la un nivel cât se poate de practic mecanismul de generare al gândurilor, mecanism pe care nu-l stăpânim și al cărui fundal nu-l cunoaștem. Ipoteza inconștientului/ subconștientului nu mă convinge și, deși uneori o folosesc, încerc să găsesc un model explicativ

care se poate lipsi de această găselniță freudiană - intuită anterior de Leibniz. Îmi imaginez gândurile rulându-se pe baza unui filtru emoțional ce le selectează și le exportă ca mici trasee de orientare psihică. Filtrul emoțional ar fi o fereastră personală prin care acordăm sens lucrurilor și evenimentelor din jurul nostru, ar fi modalitatea primară prin care ne reglăm o lume pe potrivă noastră. De vreme ce trăim ca și cum suntem **într-un** centru, de vreme ce ne ducem propria viață ca și cum suntem priviți, se poate spune că nimic din jurul nostru nu ne este neutru. Ne interpretăm lumea de la înălțimea unor bătaii diferite ale inimii și acest lucru spune destul de multe despre emoția inerentă faptului de a fi în viață. Tot la nivelul acestui filtru emoțional, avem sentimentul de început de lume din fiecare dimineață. Cum fiecare zi este o recreație a lumii, fiecare răsărit de soare are loc întotdeauna

132

ADRIAN CIUBOTARU

pentru prima oară. În același context, o țigară valorează diferit atunci când este însoțită de altele 19 decât atunci când apare singură după ce nu ai fumat în mod dureros câteva ore. La fel, privim emoțional zâmbetul persoanei iubite de la înălțimea unei mitologii situată deasupra simplelor mișcări ale mușchilor faciali. Când totul spune ceva despre altceva, lumea devine un fascinant camuflaj ce provoacă în permanență vocația hermeneutică a omului. Totul poate spune ceva despre noi, cum ne mișcăm, cum zâmbim, cum iubim sau cum întindem mâna când dăm noroc. De vreme ce nu există nimic teoretic, iar totul nu se întâmplă, ci ni se întâmplă, observăm că suntem niște ființe destinate în mod vital actului interpretării. Trăim sub o permanentă tiranie a sensului, iar sensul e forța ce curbează universul, este emoția ce înclină un parc înspre banca pe care ne-am sărutat primă oară. Dacă raportarea noastră la lume este religioasă (Eliade), nu pot postula decât că emoțiile ultime sunt religioase - au legătură cu categoriile de ființă, sens și adevăr. Ciudații din jurul nostru sunt doar aceia care

aplică o altă grilă de interpretare lumii, dezvoltându-și astfel un mod specific de reacție. Pe baza unei ierarhii de valori în cadrul acestui filtru, refuzul unei chelnerițe poate fi mai traumatizant decât refuzul unei femei. În continuarea aceleiași idei, există o diferență emoțională între banalul eveniment în care un obiect sferic intră în perimetrul limitat de două bare și o transversală și un gol superb. Am fost educați într-o cultură în care există distincții păguboase între inimă și rațiune, între subiectiv și obiectiv, între principii și spontaneitatea actului trăirii.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

133

Măștile sociale, acele figuri omniprezente, apar atunci când statutul nostru profesional sau social nu este corelat cu cel emoțional. Dacă mă simt în afara statutul și imaginii proprii, atunci va apărea criza de legitimitate personală, atunci voi simți cum joc un rol și mă voi simți vinovat fără vină. Decalajul dintre statut public și configurarea filtrului emoțional este responsabilă de trauma generală spre care un anumit tip de cultură ne îndreaptă. Această scindare este responsabilă de sentimentul că folosim doar ochiul cel mic al aragazului. Cine are impresia că și-a întins aripile la anvergura maximă? Nefiind contemporan cu propria inimă, emoțiile vor fi în continuare tratate secundar, filtrate incoerent și semnificate cu toporul. Acest defazaj ne-ar putea spune că universul nu dezvoltă niciodată ritmuri care ar putea depăși bătăile inimii, el doar conspiră pentru niște dorințe pe care nu prea le știm pentru că încă purtăm ochelari ce nu ne aparțin.

Muiuț

Lumea e o muie. Muie înseamnă față în țigănește. Față, chip, imagine, icoană, simbol, semn. Lume, camuflaj, Eliade. Corect nu este a lua/da muie, ci a lua/da la muie. Ce-i cu muia aia pe tine? Aveai o muie azi dimineată când te-ai trezit. Să jucam cu cărțile pe muie. În metrou scaunele sunt dispuse muie-n muie. Am fost la muia locului să văd cum s-au petrecut lucrurile. Arată bine la muie.

Pune muia de masă la locul ei. Să nu te mai văd în muia mea! La care el făcu mui-mui. Făt-Frumos avea o muie albă ca spuma laptelui. Muile lor arătau uimite. Se lucrează astfel: unu pe muie, unu pe dos, cu andrelele de cinci. Te aștept în muia blocului să-ți dau caietul. Și mingea a trecut prin muia porții. Ce muie de muist are ăsta! Ferește-te de el, e muiarnic. Ai o muie tristă de calendar ortodox. **S**-a înmuissat la proces la data stabilită. Am fost de muie când **s**-au bătut. Muiada clădirii a fost fotografiată de mulți. Vezi că ai luat tricoul cu muia la spate. Sunt multe specii care au dispărut de pe muia Pământului. Răsmuie-mă ca pe un copil mic. Muia nevăzută a lunii. Tenul muii tale arată bine. Mi-am ascuns muia-n palme să nu se vadă că am plâns. Și-a plecat muia de rușine.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

135

Nu ți-am văzut muia pe la cursurile mele. Nu mai fac muie la discuția asta. Te-ai înroșit la muie, de ce? Zâmbetul muii sale lumina încăperea. Uite, e chiar în muia ta! Nu vreau să mă trezesc în muia lucrului împlinit. Muie. Nu-ți dau.

Trăim în interiorul unei fabule

Îmi petrec zilele fără să-mi pese de ultimele adevăruri care mă apasă. E ca și cum m-am născut cu o cutie de secrete agățată de gât și trăiesc încercând să o ignor. Mi-e teamă că ce este înăuntru m-ar putea distruge, căci am crescut **într-o** cultură ce nu m-a pregătit să suport adevărul despre mine însumi - dacă ar exista vreunul. Mișcare azi, mișcare mâine. Pot opri acest ceas? Azi decid ca mâna mea să rămână suspendată în aer, azi decid să-mi îngheț pulsul. Bătăile inimii să fie un simbol al obligației de a merge înainte în viață? Mă simt antrenat să fiu politicos și docil față de brandurile care se interpun între mine și angosoasele mele. Ești copil, te naști, ieși din paradisul cald matern **într-o** lume rece și plină de curenți. Ești întâmpinat de semenii tăi care au deja pachetul pregătit pentru tine. Atlas de hărți cu legende complicate, criptice

și fără scară, darul strămoșilor pentru nașterea ta. Distanța dintre mine și ceilalți este efectul unei dimensiuni în plus sau în minus? Cred că aveam 11 - 12 ani când, stând în pat seara, m-am gândit la posibilitatea faptului de a nu exista nimic. O posibilitate

PRODUCĂTORII DE GRESIE

137

Înfricoșătoare. Dispare omenirea, nu mai exista Pământul, nu mai existau stelele și pac! a dispărut și universul. Ultima fază este doar teoretică, căci nu reușeam niciodată să-mi imaginez cum ar arăta lipsa totală a universului. Nu știu câți dintre voi au vărsat lacrimi pentru moartea viitoare a celor dragi. Nu știu câți dintre voi au deschis ochii adolescenței cu sentimentul că nimic din toate astea nu are sens. Nu știu câți dintre voi au trăit cu iluzia că vor afla niște adevăruri proporționale cu maturizarea lor. Nu sunt lucruri triste, ci doar elemente ce dau măsura unor crize. Te naști, ți se servește pachetulul vieții cu mitologiile aferente - Moș Crăciun, jucăriile, trebuie să fii bun și politicos cu cei din jur, uneori ești alintat sau nu, nu-i frumos să fii obraznic, iar apoi tencuiala începe să cadă dezvăluind un beton rece. Interogațiile cu aromă mistică pe care le are orice adolescent - există Dumnezeu, există adevăr absolut, există rețele universale - reglează vulnerabilitatea emoțională de mai târziu. Nu trăim o criză de sorginte morală, ci pur și simplu suntem pe marginea unei dintre cele mai acute defazări emoționale. Dezvrăjirea treptată a lumii ne-a siluit emoțiile dornice de mitologie, iar acum ne trezim prea vulnerabili în fața unor adevăruri pe care nu le putem suporta. Ochii mei religioși au coborât de la verticalitatea cerului la orizontalul omului. Am avut la dispoziție toate geografiile cerești fără să deținem o hartă umană în care cel puțin doi oameni să se regăsească. Avem rugăciuni către tot felul de zei, însă nu avem rugăminți către oameni. A fost nevoie de moartea zeilor pentru ca bolile posterioare lor să ne motiveze privirea către Celălalt. Te privesc ca persoană. În ochii tăi universul nu

se oglindește, în ochii tăi nu văd absolutul, ci mitologia pur umană a apropierii

138

ADRIAN CIUBOTARU

fără intermediari. Nu avem nevoie de zei să ne legitimizeze sentimentele, emoțiile și valorile. Nu doresc să zbor în ceruri senine, nu doresc să mă pierd în înălțimi, visez doar o înălțimea umană. În toate visurile mele în care zbor, limita de altitudine este vârful copacilor. Dacă zbor mai sus, amețesc. Din ce în ce mai mulți oameni află din ce în ce mai multe adevăruri de la o vârstă din ce în ce mai fragedă. Adevărurile dureroase, adevăruri pentru o lume construită artificial pe măsura idealurilor înaintașilor noștri. Maturizarea este procesul prin care o generație predă ștafeta proprie de povești generației următoare. Iluziile lor vor întâlni iluziile noastre pentru că, la urma urmei, trăim în interiorul unei fabule.

Sunt român și asta nu-mi ocupă tot timpul

După câteva luni de tăcere îl întreb pe amicul spaniol ce mai este nou în viața lui. Îmi spune că a cunoscut una din cele mai minunate persoane din lume - a romanian girl called Sonia. Studiază în Sevilla, spaniola ei este perfectă și îl adoră pe Eliade. Îmi recomandă The Great Mother a lui Erich Neumann, îi recomand Palahniuk. Îl întreb dacă a găsit Jurnalul portughez al lui Eliade de care îi vorbisem cu câteva luni înainte și îi povestesc de cartea lui Florin Țurcanu. Mă îndeamnă să citesc la música del mundo, de Andrés Ibáñez și mă întreabă dacă am auzit de Roberto Cavalo (The Marriage of Cadmus and Harmony). Îi povestesc de Alain de Botton, îl îndemn să-și facă blog, îi promit că dacă își face unul, voi învăța spaniolă doar pentru a-l citi pe el. Râdem amândoi. Îl amăgesc și de data asta cu ideea de a-mi traduce unele texte în engleză pentru a-i fi accesibile. Îmi povestește din Introducción a la vida angélica, îi povestesc câte ceva despre viața din București și îmi spune că va veni peste câteva luni în București cu Sonia și vom bea acele beri promise de ani de zile. Acum se scuză, trebuie să plece, I must prepare traps

for the beautiful Sonia, she knows a lot about Culianu, we start to flirt thanks to Culianu too. Zâmbesc, îmi aduc aminte cum

140

ADRIAN CIUBOTARU

ne-am cunoscut pe net prin intermediul pasiunii pentru Eliade, îi vorbisem atunci de Culianu, l-a căutat, l-a citit și l-a fascinat. Este unul din acei tipi - studiază antropologia - care mă fac să fiu încrezător în capacitatea de discernământ a noii de generații care se ridică din ce în ce mai selectivă cu modele culturale ce se exporta prin tot felul de canale. O generație din ce în ce mai greu de păcălit. **Într-**una din discuțiile noastre, amicul spaniol îmi povestise câteva întâmplări cu români pe care i-a întâlnim și fusese mirat de complexele de lumea a treia pe care le aveau unii. Români care parcă purtau în spate toți cerșetorii conaționali din toată Europa, toți orfanii și bolnavii de SIDA, corupția și toate relele cu care este asociată această țară. Europeni spectatori. Dacă Sonia a putut motiva prin farmecul ei - cultural - pe amicul spaniol să se apuce de învățat româna pentru a-și extindă aria de cunoaștere a culturii romane dincolo de Eliade, Cioran, Culianu, sau Brâncuși), iar dacă acest lucru este posibil, atunci lucrurile nu sunt atât de dramatice cum am fi înclinați să credem.

Dimensiunea culturală a erecției

Nu, nu eu am scris acest text, ci prietenul meu imaginar. Aici este harta mentală a unui personaj din viitorul meu roman, aici sunt principiile lui inspirate din pulsul vremii. Sunt niște principii murdare și dezgustătoare, astfel că, aceluia care și-au pus hainele de sărbătoare pentru a citi această pagină, li se recomandă în schimb lectura comodă a unor broșuri - păream oricum o generație educată de broșuri turistice. Penisul meu este diferențiat de penisul tău **printr-o** poveste. Diferența dintre organele noastre genitale este reglată în interiorul unui scenariu de branding, iar succesul sau insuccesul este rezultatul unei campanii de marketing. Dacă nu îmi

ambalez instrumentul în cadrul unei povești, funcția sa va rămâne mult timp neactualizată. Fiecare persoană posedă o „aură” culturală prin care își filtrează calitățile și defectele, amintirile și idealurile, iar aceasta este direct responsabilă de atracția erotică și este filtrul prin care ne setăm criteriile elibigilității partenerilor sexuali și afectivi. Trăsăturile fizice, statutul social, calitățile psihice sau anvergura spirituală, toți acești factori determină amploarea erecției noastre și lentila prin care este filtrată de un posibil partener. Este brandul erecției, iar erecție fără brand este ca o curtezană fără cunoștințe de PR.

142

ADRIAN CIUBOTARU

O actriță sexy nu este sexy doar prin trăsăturile sale fizice, ci mai ales prin efectul mitului său creat de o imensă mașină de promovare. Propaganda erotică a starurilor are ca asumție constanța pulsionilor erotice ale psihicului uman și se bazează pe filtrul hermeneutic al unui public omogen din punct de vedere cultural. E nevoie de o mutație de modă culturală pentru ca Angelina Jolie să nu mai pară o femeie sexy, ci doar un exemplar feminin ușor peste medie. Este nevoie de o schimbare de focalizare la nivelul culturii populare pentru ca Madonna să fie privită doar ca o cântăreață fără voce, și nu ca un icon ce a rezistat peste două decenii, reinventându-se neîncetat. Dacă ne gândim puțin la variabilele modelor culturale, ar trebui să ne întrebăm câte din actrițele celebre ale anilor '30 mai sunt capabile acum să provoace erecții după o simplă privire? O altă situație în care dimensiunea culturală a actului erotic este remarcată sunt relațiile vizibile prin contrastul rasei, naționalității, vârstei sau a rangului social. Strigătul războinic al unui afro-american copulând cu o femeie albă, popularitatea de care se bucură băieții răi, femeile atrăgătoare ce sunt îndrăgostite de bărbați urâți, femei ce preferă sexul ocazional cu bărbați din alte clase socială, ofensiva istorică cu care s-ar acupla un bărbat kurd cu o turcoaică, Allan și Maitreyi, ea coreeancă, iar el ambasador brazilian sau scenariile

telenovelistice de tipul „bărbat bogat, fată simplă”, toate acestea sunt situații ce ilustrează din plin latura profund culturală a oricărui tip de întâlnire erotică. Ce este Lolita dacă nu o ființă construită pe baza mitologiei vârstei? Există precocitate la 40 de ani? Dacă și dragostea, și sexul sunt orientate cultural dezvoltându-și mitologii care se întrepătrund, acest lucru aruncă destulă lumină asupra ideii păguboase a existenței unui instinct de

PRODUCĂTORII DE GRESIE

143

reproducere - instinctul este un concept pur didactic cu care amăgim responsabilitatea cosmică a ființei umane). Dorința pură de a te reproduce, de a avea copii și urmași este consecința unui nucleu mitologic ce este tatuat în profunzimile psihicului uman. Este posibil ca erecția proprie să vină din inefabil, însă se exportă și este filtrată pe coordonate pur culturale. Violul nu se petrece în cadrul unui wolf-sheep scenario. Dacă ar fi doar un gest fizic, trauma psihică ar fi fost doar o abstracție. Ce pare a fi un viol dacă nu o dureroasă ofensivă culturală promovată cu mijloace specifice? Erecția este o strategie de marketing. Erecția este prilejuită în cadrul unui sistem emoțional. Silogism: i. dacă comunicarea internă a rețelei psihice este blocată, nu există erecție. Îi. lipsa erecției are consecințe non-erotice. iii. Erecția este un imperativ spiritual. Cum de la spiritual la comercial nu este decât un singur pas, putem spune că organele noastre sexuale sunt cele mai aglomerate autostrăzi marchate cu cel mai universal și simplu sistem de semne. Este doar un mic model hermeneutic ce poate fi remixat și în alte situații existențiale: 1. Nu putem face sex cu aceeași femeie de două ori. (vezi Heraclit) 2. Singurătatea nu este decât un banal deficit de promovare, este un zâmbet fără coaie, este o mână înfiptă în fund în loc să fie întinsă către o îmbrățișare. Absența unei erecții este acel gen de timiditate când stai pe marginea apei și în loc să sari în apă, te caci pe tine. Pentru că, dacă stai și concluzionezi că stai, de fapt te retragi.

Metafizica „țăranului” din Spania

În 1678, în Paris, un om și-a omorât un vecin după ce acesta din urmă a spus despre apartamentul său că este lipsit de gust. În 1702, în Florența, un literat a sfârșit prin a-și ucide vărul care îl acuzase că nu îl înțelege pe Dante. În Franța începutului secolului XIX, doi ofițeri s-au dueltat din cauza unei pisici despre care amândoi susțineau că îi aparține. În Spania secolului XVII se estimează că 5.000 de oameni și-au pierdut viața în urma unui duel. Ce înseamnă toate acestea? Duelul este incapacitatea de a crede că statutul meu este o problemă care mă privește doar pe mine. Cu alte cuvinte, nu pot să mă accept în proprii ochi, dacă cei din jurul meu mă găsesc rău, lipsit de onoare, laș sau efeminat. Respectul de sine este reglat de valoarea pe care ceilalți mi-o acordă, iar eu mă situez în permanență la intersecția dintre acceptarea și disprețul celorlalți. Duelul este exemplul perfect al disponibilității noastre emoționale față de chestiunea propriului loc într-o comunitate. În vara lui 1959, vicepreședintele american de atunci, Richard Nixon a făcut o vizită la Moscova pentru a fi prezent la deschiderea The National American Exhibition. „Vedeta” expoziției a fost o replică în mărime naturală a unei locuințe a americanului de rând. Apartament cu două băi, încălzire centrală, un televizor în living, o bucătărie cu mașina de spălat, uscător și

PRODUCĂTORII DE GRESIE

145

frigider. Presa sovietică și-a arătat suspiciunea cu privire la această piesă de propagandă care ar demonstra luxul material în care un american de rând ar trăi, însă miza expoziției era revelarea efectelor progresului material propus de capitalism. Când Franklin D. Roosevelt a fost întrebat ce carte le-ar oferi sovieticilor pentru a înțelege beneficiile societății americane, acesta a indicat fără ezitare The Sears Catalogue. A fost nevoie de o revoluție industrială și alte două secole de progres tehnologic pentru ca omul de rând din societățile occidentale să transforme luxul în decență, iar decența în

necesitate. De vreme ce decența este din ce în ce mai mult legată de bunăstarea materială, sărăcia devine, prin consecință, o stare indecentă. Dacă o societate capitalistă - care se dezvoltă în direcția unei meritocrații economice - tinde să lege bunăstarea materială de moralitatea individuală, atunci a fi sărac înseamnă în mod categoric a fi suspect. Confortul tău financiar este o consecință a moralității tale, iar istoria luxului este mai degrabă derularea unor traume emoționale decât goana către lăcomie. Odată cu creșterea nivelului de trai a început creșterea anxietății cu privire la statutul propriu - importanță, realizări, venituri -, anxietate care s-a cuplat destul de bine cu nesiguranța înăscută pe care o are fiecare individ în ce privește valoarea proprie. Păstrăm în noi înșine cea mai largă paletă de opinii divergente cu privire la caracterul nostru, suntem în permanență îngrijorați și interogăm neîncetat locul pe care îl ocupăm în lume. Dincolo de statut, lux și dorința de apreciere, purtăm în noi o constantă culturală de a fi iubiți. Dragostea ar fi suprema matrice prin care ne legitimăm identitatea și statutul propriu. Motor care ne oferă încredere în forța naturii umane. Aceasta a fost introducerea către metafizica „țăranului” din filmulețul cu pricina. Pentru cei care au deschis mai târziu această

146

ADRIAN CIUBOTARU

carte, este vorba de un român din Spania care a postat pe YouTube un film în care se lauda „prietenilor” despre noua sa achiziție, un Audi A6 nou-nouț. De ce țăran? Pentru că un reprezentant al unei comunități tradiționale și conservatoare trăiește în universul cultural unde onoarea și statutul sunt reglate în proporție covârșitoare de accepțiunea celorlalți. Acel mediu unde concurența pentru statut este extinsă dincolo de grupul de referință, iar toți ceilalți îmi sunt concurenți capabili de a-mi statua insuccesul sau succesul propriu. Țăran este acela care se reazemă prea mult pe sentimentul accepțiunii din partea celorlalți, este acela care se

descoperă extrem de vulnerabil față de disprețul și dezgustul ce vine din partea semenilor. În filmulețul cu pricina avem un „țăran” ce și-a însușit în mod stângaci un instrument modern de statuire a puterii - posesiunea materială, luxul. Forța discursului său denotă nu doar frustrarea personală (prieteni care au râs de el), cât mai ales o frustrare culturală. Alegerea mașinii nu a depins doar de un etalon rural al bunăstării - un Opel Vectra ar fi fost suficient, ci a izbucnit și din acel sentiment de compensare față de o bunăstare urbană invidiată - unde mașinile Audi, BMW sau Mercedes sunt încărcate simbolic de putere și prestanță. Modernitatea acestui individ transpare în faptul că raportarea statutului său nu se face doar în sensul comunității sale trecute - „prieteni” mei, ci se îndreaptă și către mediul prezent - o asemenea mașină este greu accesibilă unui spaniol cu venituri medii. Mai mult, modern este snobismul său cu accentul rigid și ostentativ pe o scară de valori unde clasa socială încearcă a fi echivalată cu gradul de virtuți morale.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

147

Ce este trist în acest scenariu este valoarea unei lumi rurale care încearcă să devină vizibilă prin mijloace adoptate artificial - cele urbane, este imposibilitatea de a transforma statutul în decență. Dacă luxul este democratic - accesibil oricui, decența a rămas o virtute nobilă - accesibilă prin educație. Reprezentativ în acest filmuleț mi s-a părut banalul și simplul fapt că pe o scară mai mică sau mai mare, cu mai multă sau mai puțină îndemânare, toți facem la fel. Cu toții, în mod inconștient, încercăm să ne exportăm posesiunile materiale ca etichete ale valorii noastre personale care ne-ar recomanda respectului și iubirii celorlalți. E simpla încercare a de ordona spațiul și lucrurile din jurul nostru, când tot ce ne înconjoară devine simbol al puterii proprii, de vreme ce lucrurile au fost umanizate de munca și meritul nostru. Psihanaliza de duzină - pleonasm - care se practică în cultura noastră - vezi emisiunea MTV în care fetele/băieții încearcă să

„interpreteze” camerele concurenților/viitorilor parteneri - ne legitimează demersurile hermeneutice care fac translația de la bunăstarea materială la echilibrul psihic, erotic și spiritual.

Ziua de muncă **n** mister permanent și ciudat al oricărei comunități urbane este faptul că marea majoritate a membrilor ei ce pot fi găsiți pe stradă, în trafic, la terase, în magazine în intervalul de timp pe care îl numim în mod curent zi de lucru. Întrebarea evidentă care îți vine în minte este cine muncește de fapt? Cine produce și când? În orele de vârf, în orice loc te-ai afla, observi că există lume, există oameni în jurul tău. Nu doar pensionari, ci și tineri - **s**-ar presupune că sunt la școală și adulți - se presupune că sunt la muncă. Dacă te uiți și mai bine - eventual, poți face un sondaj, observi că nimeni nu se simte jenat că este pe stradă la acea oră, nimeni nu simte presiunea etichetei populației active. Toți au o justificare personală și socială a prezenței lor la o terasă, pe stradă, în parc, în timpul orelor - pe care în mod clasic ni le imaginăm ca fiind - de lucru. Există oameni care vând pe stradă, oameni care se duc la muncă după-amiază, oameni care vin de la muncă, oameni care au întâlniri de afaceri în oraș, oameni care pot fi liberi și se plimbă miercuri în parc, oameni șomeri, tineri care chiulesc de la ore, studenți aflați între cursuri, însă chiar și așa, cine muncește? Dacă plec acum - de la muncă - sunt sigur că voi sta la coadă la McDonald's, sunt sigur că la KFC sunt puține mese neocupate, sunt sigur că nu voi găsi scaune libere în primul autobuz pe care-l voi lua, sunt sigur că-n Cișmigiu sunt oameni acum și sunt sigur că există trafic. De ce?

U

Scrisoare către tine ici nu ști cât pierzi încercând să ascunzi copilul din tine, te vei simți din ce în ce mai singură chiar și printre oameni. Nu vei fi dezamăgită de ceilalți, căci încet-încet viața ta va lua direcția aleasă de temerile tale. Te vei ascunde atât de bine încât mediul în care vei trăi va lua forma chipului tău strâmb. Ai crezut atât de mult că tot ce e frumos în tine este inutil pentru

ceilalți, încât te-ai transformat în purtătoarea de cuvânt a indifferenței lor. Au devenit indiferenți pentru că au făcut la fel ca tine, **s**-au temut, și-au ascuns propriile aripi, și-au pus o slujbă în cap și încearcă să zboare la joasă înălțime pentru a nu fi reperați de un destin pe care n-au curajul să-l suporte. Ai devenit fragilă ca ceilalți, înconjurată de oameni care nu-ți forțează cu nimic imaginea de sine. Singura ta provocare este să te ascunzi cât mai bine, să intri în ritmul pe care-l invidiai la oamenii obișnuiți. Ți-ai dorit o slujbă normală și un prieten normal, un ritm cotidian încălzit la ochiul mic al aragazului. Nimeni nu trebuie să afle visele tale, nimeni nu trebuie să afle dorințele tale adevărate pentru că ai obosit să mai crezi în ele. Ai început să îmbătrânești. Peste ani ne vei întâlni și vei simți reproșul imaginii pe care ți-o port, acea față frumoasă cu un vis la îndemână, acea față care nu-și încrucișa niciodată brațele. Îmi vei

N

150

ADRIAN CIUBOTARU

spune că ești altcineva, că te-ai schimbat, că te-ai înăsprit, că te-ai făcut rea pe măsura celor din jurul tău, că atât de mulți au profitat de bunătatea ta, încât ți **s**-a acrit de toate. Parcă doreai să scrii o carte, parcă doreai să devii actriță, parcă doreai să călătorești. Parcă. Consumi mai multă energie și mai timp ascunzându-te de tine însăși printre ceilalți, decât fiind tu însăși, chiar dacă nu știi cine naiba ești. Mă întristezi la fel cum mă întristează toți cei care se maturizează sufocându-și aripile, cei care plâng chiar și atunci când râd cu lacrimi, chiar și atunci când dansează. Ascunzându-te de tine însăși, nu vei mai întâlni, nu te vei mai apropia decât de oameni care la rândul lor au fost cândva ei, iar acum au devenit alții. Dacă nu te recunoști, dacă tu însăși îți pari străină, atunci undeva, cumva, ai făcut un pas greșit. Lupta cea mai grea nu este să-ți rămâi ție fidel, ci e să porți povara tristeții ce-o simți la priveliștea cadavrelor din jurul tău. Iar dacă tu devii la rândul tău un cadavru, începem să vorbim limbi diferite.

Ți-e frică să nu știi cine ești, ți-e teamă să devii cea despre care nu știi cine este. Dacă știi despre tine că ești lașă, că ai îmbătrânit, că te străduiești să-ți uiți visele, atunci „cunoaște-te pe tine însuși” a devenit doar un imn funerar.

O chestiune de interes u mă uit la televizor și nu prea citesc ziare, iar dacă este ceva de aflat, voi afla oricum. Încerc să nu mă las consumat de istoria imediată și să nu cheltui energie cu balastul știrilor zilnice. De asemenea, nu sunt consumat de politică, cu atât mai mult de politica specifică acestui spațiu, iar căutarea propriei identități este singura atitudine politică pe care mi-o asum. Mă interesează mai mult mitologia din spatele existenței mele decât dacă cutare partid este cu adevărat sau nu de stânga, mă interesează mai mult islamul ca sinteză spirituală decât eventuala atacare a Iranului, mă interesează mai mult condițiile culturale ale expansiunii Chinei decât m-ar interesa alegerile prezidențiale din Franța. Deși o cunosc în mare și încă încerc să o urmăresc, nu mi se pare că cultura română îmi va hotărî în mod decisiv eventualul destin spiritual. Îmi închipui că pe acest drum al viitorului propriu nu poate interveni niciun eveniment politic, nicio fuziune de partide, nicio licitație trucată. Aș putea să mă simt refugiat în propria țară, însă mai degrabă mă simt **într-o** călătorie către o Ithacă personală, călătorie ce depășește granițele satului natal sau a fântânii din fața curții.

N

152

ADRIAN CIUBOTARU

Mă interesează mai mult legenda proprie - care nu coincide cu propriul brand, iar uneori când îmi pare că-mi intuiesc propriul chip, am impresia că mă interesează și mai puțin perpetuarea propriului nume dincolo de extincția mea fizică.

Condiționarea culturală

O mare parte din procesele mentale pe care le dezvoltăm zi de zi se bazează pe inferențe care sunt moștenite, preluate și în mare parte nedigerate.

Majoritatea premiselor pe care ne așezăm propria viață sunt rezultatele experienței unor comunități culturale la un moment dat. Certitudinea că există un sistem universal de compensare este rodul unei evoluții culturale și este posibil ca acest sistem să se întâmple în această viață sau e posibil să se desfășoare **într-o** viață ulterioară petrecută aici - religiile orientale sau **într-un** alt univers - creștinismul. Nimic nu poate demonta speranța că **într-un** final - indiferent unde se situează acesta - fiecare își va primi ceea ce merită. Este greu de închipuit că mintea umană poate funcționa fără imaginarea unui asemenea mecanism moral preluat din modelul cauză-efect care la rândul său a fost moștenit din modelul intenție-faptă. Unde noi vedem cauze, alți oameni din alte culturi văd intenții, iar dacă noi vedem vântul drept cauză a mișcării crengilor, alții văd în îndoirea crengilor o intenție. Procesele cognitive sunt condiționate cultural. Un anumit tip de cultură ne modelează propozițiile la care putem ajunge pe

154

ADRIAN CIUBOTARU

parcursul unei vieți, iar un anumit model cognitiv ne generează un anumit set de gânduri. Este destul de greu să ne imaginăm că scaunul ar fi purtătorul unei intenții, de vreme ce mintea noastră a fost educată să privească scaunul doar ca purtătorul unei funcții - obiect pe care te așezi. Scaunul nu există decât în limitele acestei percepții, iar dincolo de această percepție, imaginația nu poate ajunge la scaunul din sine. Nu există lopată în sine, la fel cum nu ne putem imagina un ciocan în sine. Dacă există obiecte asumate ca simple funcții, cu siguranță că există oameni constrânși a fi percepuți ca simple funcții. **Într-un** timp dat, un măturător de stradă este relevant doar în măsura în care își îndeplinește funcția sa. În afara funcției sale, gradul său de realitate poate fi doar una statistică - există în numărul populației sau imaginată - este un om ca toți oamenii, are familie, are idealurile sale. În fapt, foarte puțini indivizi din jurul nostru sunt asumați ca oameni, iar nu ca funcții sau roluri sociale. Dincolo de aceste

considerații, dacă singura realitate accesibilă este una construită cultural din percepțiile și presupunerile formate de-a lungul evoluției noastre culturale - un voal construit de generațiile istorice anterioare, dacă ne mișcăm **într-o** geografie personală - ale cărei rădăcini pornesc tot de la propriul spațiu cultural și dacă trăim **într-un** timp necomtenporan altor culturi, ne-am putea gândi pe urmele lui Ernesto de Martino, la cazul particular în care și natura ar fi condiționată cultural - de vreme și ea pare a fi doar o simplă oglindă artificială?

Șantajul de țară **n** orice tip de interacțiune există tipare de manipulare și de șantaj afectiv. Suntem încurajați să ajutăm mai mult prietenii apropiați decât persoanele necunoscute, ne simțim îndemnați să servim altfel clienții de sex opus, suntem mai toleranți cu greșelile celor apropiați decât cu cele ale străinilor, iar toate aceste cazuri îmi par exemple de interacțiune care comportă o condiționare culturală la nivelul constrângerii. În acest text voi încerca să mă ocup de interacțiunea cu propria patrie și voi încerca să înțeleg cum patria însăși te poate trăda devenind din matrice culturală un calvar emoțional. În general, patria este un fascicul de semnificații în care sunt îngrămădite ritualurile colective ale unei națiuni. Patria este desenată de o amintire colectivă comună - un set de mituri și experiențe comune - și o limbă proprie. În particular, patria este locul geometric afectiv în care trăiesc prietenii noștri și în care ne imaginăm că vor crește copiii noștri. Pe scurt, patria este o funcție de cartografiere afectivă. În acest caz, această patrie este reprezentată de tot ce se ascunde sub cuvântul România. În același caz, România **s-a** obișnuit să se manifeste ca un manipulator care ne educă prost.

Î

156

ADRIAN CIUBOTARU

s-a obișnuit să ne amintească mereu că trăim **într-o** patrie acare-i anvergură simbolică este cu mult sub nivelul orgoliului nostru. Ne-am trezit cu toții **într-o** patrie prea

posesivă cu sentimentele noastre și prea temătoare că ne va pierde fidelitatea, **într-o** patrie prea conștientă de posibilitatea că proprii elevi îi vor părăsi clasa. Dacă petreci un anumit timp cu o persoană care se teme de ceva anume, treptat vei începe la rândul tău să simți aceeași teamă. Astfel, dacă patria îți prezintă o istorie distorsionată negativ, nu este de mirare că tu - ca simplu individ - vei învăța să transformi fiecare insucces în eșec. Nu este un mister că a transforma greșelile în înfrângeri este un sport național foarte apreciat pe aceste meleaguri. Conștientă de propria-i fragilitate culturală, România este o țară care și-a finisat îndelung mecanismele de șantaj afectiv pentru indivizii născuți în matca ei. Resentimentul față de căpșunari, etichetarea membrilor diasporei drept trădători, reticențele sociale față de cei întorși de afară se încadrează în același model. Nu vezi că taică-tu se simte rău, vrei să îl bagi în mormânt? Ceea ce ne doare în cazul nostru este obligația simbolică pe care România ne-o cere încontinuu, este prezența abuzivă cu care se așază în gândurile noastre, sunt luptele ce nu mai dorim să le purtăm în numele ei, este timpul pe care ni-l cere sacrificat în numele miturilor ei. Neavând o tradiție a continuității, România este țara care ne va cere în permanență un efort de reconstrucție. Ne cere neîncetat să construim de zeci de ori aceleași diguri în aceleași locuri. În evoluția celor aproape anilor scurși de la evenimentele din decembrie '89, România a devenit un manager tot mai prost în a ne motiva să-i oferim orele noastre suplimentare. Când acest voluntariat dispare, intervine șantajul pe care propria țară îl

PRODUCĂTORII DE GRESIE

157

manifestă asupra ta. Prin prietenii tăi, prin politicienii tăi și prin cultura ta. Cultura noastră în loc să devină motorul intern al personalității noastre este bătălia sacrificiului generațiilor de tineri. Avem de-a face cu o patrie care refuză să devină resort de dezvoltare personală prin a ne cere în mod constant amanetarea propriului

viitor. Când patria ți-a devenit propriul vampir, nu ar trebui să eziți să te întrebi dacă a fi un român adevărat exclude posibilitatea de a deveni om.

Watermelon II

„E miști de parcă ai ajuns la capătul lumii”, îi spuse atunci. O privi cum pășea ca prin crăpături, privind mirată în jur. „Ce înseamnă acasă?” „La capătul lumii mele?” îl întrebase la fel de pierdută. Dialogul acesta și-l aminti Gim în dimineața zilei următoare vizitei ciudate a colegilor lui. Tony își aprinse o țigară și ieși pe prispă. Deși se făcuse cafea, refuză dintr-un motiv ciudat: – N-am băut niciodată cafea la țară. Piticu căzuse de cu seară într-o stare eturdisantă de parcă această excursie și-ar fi găsit analogia într-o călătorie inițiată interioară, iar acum aștepta cu nerăbdare plecarea la cosit. Și-ar fi dorit mult, privind-o pe mama lui Gim cum pregătea mâncarea, niște pite cu gem de prune făcute direct pe plită, cum a mâncat el de câteva ori la bunica lui, însă nostalgia lui gastronomică părea că are puține șanse de realizare. Gim ieșise în curte și inspecta coasele rezemate de gard. Amintirea Dorinei încă îl bântuia și-l trăsni tocmai în această dimineață ziua când vizitaseră acele ruine ciudate de pe un deal din jurul Iașului. În timp ce bătea coasele (doar el și cu Tony vor cosi), imaginea ei îi apărea în minte ca ghimpele unei epoci trecute. „Îmi place să te sărut aici” și-i arătă cu degetul baza nasului ei. Uneori rătăcea cu limba în nările ei provocându-i un râs după

T

PRODUCĂTORII DE GRESIE

159

care el tânjea de fiecare dată când o vedea căzând în fanta ei de melancolie.

— Vrei să știi la ce mă gândesc? se întoarse Tony către Piticu care stătea cu pixul în mână privind de fapt în gol.

— Nu neapărat, mă întrebam dacă ziua de azi va marca ceva memorabil și va putea deveni o poveste în viitorul roman. Trei prieteni, trei studenți la filosofie

mergând la cosit, parcă sună prea bucolic și forțat, îmi aduce aminte de o scenă din Anna Karenina în care...

— Pe mine mă stresează întoarcerea asta către lucrurile și activitățile simple. De parcă ar fi simple de la înălțimea complexității în care chipurile trăim, interveni Tony.

— Vai, ce frumos e să cosești, e o adevărată terapie, poți face și un eseu Cositul ca tehnică psihanalitică, îl auziră pe Gim maimuțărinduse. Tony zâmbi: – Probabil singurul lucru memorabil de azi va fi Piticu fugărit cu bestialitate prin fânaț de un bondar ucigaș.

— Mă acuzați pe mine, încep Piticul, însă voi vă dovediți a fi cei îmbibați de clișee. Nu privesc viața de la țară prin broșuri turistice la fel cum nu idealizez viața în comunitățile rurale.

— De fapt, Piticu are dreptate, în mediul rural sexul oral este mai rar practicat decât în mediul urban.

— Mergem? opri jocul Gim. Își aminti iar de Dorina. Melancolia inerentă personalității ei o făcea extrem de activă sexual. Zâmbi, într-o zi aruncase cu pietre după el căci îi dăduse de înțeles că n-are chef. Nu te puteai juca cu ea.

— Uite Piticule, o poveste, încep Tony. Imaginează-mă masturbându-mă la cinci dimineața în baia unei săli de net. Am vorbit cu o tipă toate porcăriile din lume, o vedeam pe webcam cum se mângâia, iar eu mi-o frecam pe sub tastatură. Eram singur într-un colț al sălii doar cu tipul ce lucra acolo și n-am mai rezistat. Începusem să devin impulsiv, ce putea să spună

160

ADRIAN CIUBOTARU

fata aia acolo! Am dat un printscreen, am printat imaginea și m-am dus la baie. O încăpere mică și infectă, situată afară, în care mi-am dat drumul la câteva zeci de secunde după ce m-am apucat de treabă. Piticu era serios.

— Asta nu e o poveste, căci nu poate fi reținută de memoria colectivă a unei comunități. Nu redă o experiență arhetipală.

— Ba din contră, este experiența izolării **într-o** societate ce ne înstrăinează prin conectare. Piticu își aprinse o țigară.

— Nu e o experiență arhetipală, nu cred că mulți se pot recunoaște în imaginea asta. Câți **s-au** masturbat **într-o** baie din**tr-o** sală de net?

— Eu cred că este o avangardă culturală. Sunt oameni care se confruntă cu situații și trăiesc experiențe pe care abia generațiile viitoare le vor integra ca regulă de joc social. Masturbarea cu suport virtual este abia la începuturile ei. Gândește la autoerotismul poveștilor de care suntem impregnați, totul începe cu un eu... Gim părea că se abține cu greu să nu izbucnească în râs: - Tony, ești un om bolnav.

— Da, însă cositul mă va vindeca. „Ce înseamnă acasă?” îl întrebase Dorina atunci. „Acasă e lungimea drumului pe care Făt Frumos îl parcurge după ce pleacă din casa natală. Acasă e locul de care ne plictisim cel mai repede, acasă e singurul loc în care transpirația ne miroase urât, e locul de care fugim; fugim pentru că de fapt dorim lupte și provocări. Acasă e locul în care cu toții ne vom întoarce cândva, cumva după ce vom fi reușind să transformăm întreaga lume în casa noastră. Acasă e primul loc care începe să putrezească sau poate fi izvorul tinereții tale veșnice. Acasă este locul ce face diferența între cadavrele tale interioare și aripile noilor promisiuni”. Lucrurile acestea Gim și-ar fi dorit să i le fi spus atunci Dorinei.

Combustibil interior

De multe ori am impresia că supărarea de pe urma unei întârzieri e cauzată de incapacitatea noastră - a celor care așteptăm - de a semnifica acel fragment de timp. Faptul că tu întârzii mă aruncă într-un univers necunoscut - încrederea care mi-am pus-o în tine n-a prevăzut întârzierea ta - pe care ți-l reproșez ție - cel care ai întârziat. Oamenii mari nu se supără când întârzii. Este o parabolă cu Buddha în care acesta așteaptă ani întregi. Între a semnifica o secundă și da sens unor ani nu există

nicio diferență „ontologică”. Dacă ți-ai semnatificat o singură dată impulsurile biologice, cu alte cuvinte, dacă ai depășit un paramec care doar a reacționat la un stimul, vei fi condamnat în permanență să te străduiești să devii om, să semnifici, să dai sens. Timpul care nu devine durată semnificată este o carie care ne roade zilnic, este doar curgere inexorabilă către moarte și devine un argument pentru bătrânețe. Un drum cu mijloacele de transport este doar o banală deplasare de la A la B, căci am transformat toate drumurile în șosele - Kundera. Dacă drumul poate deveni un scop, șoseaua este doar un mijloc. Dacă drumul este inițiativ, șoseaua e procedurală.

162

ADRIAN CIUBOTARU

Este lipsit de demnitate ca între A și B universul să-ți ofere un sens **semi**preparat care să fie încălzit doar la niște banale experiențe umane. Între A și B nu există un sens, iar timpul lăsat să curgă liber prin noi nu ne îmbogățește spiritual în mod automat. Dacă atunci când iubesti, universul ți se îmbibă de sens, se poate privi iubirea ca activitatea hermeneutică prin excelență?

Tentația jurnalului

Dincolo de reflecțiile „filosofice” și notele de lectură, jurnalele mele din adolescență cuprind fapte brute consemnate cu minuțiozitate. De cele mai multe ori, sunt fapte extrem de banale care ar plictisi un cititor străin. Pentru mine însă, acele fapte consemnate reprezentau un puternic prilej de anamneză, constituind interfața între mine însumi și amintirile personale a căror aromă incomunicabilă doar eu o pot descifra. Jurnalul era un prilej de a nu uita unele fapte brute și constituia semnul unei tehnici spirituale. Nu consemnam faptele pentru posteritate, ci le scriam doar pentru mine însumi, îmi pasam semne pentru recuperarea și modificarea propriului trecut. Fiecare din noi trăim evenimente ce se încadrează cu ușurință la categoria de maculatură, iar mie mi se părea că jurnalul este o bună modalitate de a-mi semnifica propria maculatură personală strânsă de-a lungul anilor.

Această maculatură îmi apare ca o mare grămadă de balast nesemnificat care, în loc să fie valorizat, îl purtam în spate ca o povară. Îmi părea că tot ceea ce trăiesc și nu semnific, devine balast personal care va atârna de mobilitatea cu care mă pot mișca în această lume. Dacă demnitatea umană se verifică în actul semnificării, atunci jurnalul poate deveni un imperativ spiritual. Faptele pot fi

164

ADRIAN CIUBOTARU

personale - înțelese cu adevărat doar de povestitor - sau pot deveni exemplare - se ridică la un nivel unde ceilalți se pot recunoaște. **Într-un** exercițiu frecvent pe atunci, mă întrebam dacă povestea mea poate deveni reprezentativă pentru un nepalez sau polinezian din acest timp sau din**tr-un** timp viitor. Dacă ceea ce povestesc are relevanță doar în anumite culturi și **într-un** anumit timp cultural, atunci greutatea poveștii scade și poate deveni cel mult o maculatură anecdotică. Când experiența se întâmplă pentru a genera o poveste care **într-un** final va deveni mai importantă decât evenimentul în sine, se poate vorbi că we see our lives in terms of storytelling conventions, it is possible to exploit your own life for the sake of a marketable story?

Managementul emoțional al trecutului fizică de prost gust tradusă în percepție de bun simț ne oferă impresia că trecutul este bătut în cuie. De vreme ce **s-a** înfăptuit, totul e muzeificat și încastrat în cutele sufletului nostru. Ireversibilitatea timpului, industria de regrete construită în jurul poveștilor de dragoste, în jurul dramelor și tragediilor umane, toate depun mărturie asupra unui trecut imobil, implacabil și terorist pentru propriul prezent. Ideea că trecutul nu poate fi schimbat și toată puterea umană este concentrată în prezent a devenit un banal slogan de dezvoltare personală. Niciun copywriter sănătos nu va lansa un slogan de genul Azi ai șansa să-ți schimbi trecutul sau Alege-ți un alt trecut. Iluzia cu iz de glumă macabră că îți poți schimba trecutul - moartea cuiva drag, pierderea unei foste iubiri - poate părea

strigatoare la cer sau la pământ de vreme ce toți ne gândim că lucrurile o dată înfăptuite, zidesc harta țeapănă a trecutului nostru personal. Nu mai poți schimba o decizie, o alegere, un eșec. Niciun părinte nu te va încuraja în încercarea de a-ți schimba propria copilărie.

O

166

ADRIAN CIUBOTARU

Știm cu toții că faptele sunt rodul unor percepții, că faptele au devenit fapte în urma unor interpretări prealabile, iar lucrurile și fenomenele din jurul nostru sunt astfel pentru că deja le-am cartografiat în încercarea noastră zilnică de a forma un univers coerent. Nu putem trăi decât **într-un** univers ce tinde către o coerență, iar acest univers coerent nu vine la pachet, ci este rezultatul unui efort interior. De vreme ce faptele și evenimentele sunt rodul unor percepții, dacă schimbăm percepția, schimbăm și faptele. În psihologia cognitivă nu evenimentul traumatizant este cheia, ci interpretarea pe care subiectul o acordă întâmplării. Știm prea multe lucruri pentru o civilizație trezită prea des, prea de dimineață cu multe dureri de cap și totuși nimeni nu ne spune că promisiunea viitorului este oferită de posibilitatea trecutului de a fi schimbat. Dacă mâine suferim un eșec personal, prima reacție pe care o are mintea în încercarea ei de a menține universul coerent, este de a căuta în trecut semnele care legitimează eșecul, indicii care ar face eșecul parte **dintr-o** serie coordonată de nereușite. O gafă, un eșec cere preexistența altor gafe și eșecuri în trecut. Dacă mâine ești scuipat din senin pe stradă, e foarte posibil să cauți în trecutul tău precedente ale acestui tip de situație - cum ai fost palmuit de învățătoare, cum ți **s-au** tras pantalonii jos în râsetele prietenilor, cum ai fost respins la un interviu etc... În principiu, orice eveniment actual este repede integrat **într-o** serie de fapte trecute care-l fac să fie coerent, să fie integrat **într-o** istorie personală. Dacă te cerți mâine cu un prieten bun, e foarte posibil să te gândești că întotdeauna

te-ai certat cu prietenii tăi buni, că mai mereu ai reușit să rupi legături frumoase, că trebuia să faci ceva pentru a strica totul. Dacă azi te simți ca un ratat, tot trecutul te va ajuta să-ți conturezi și mai bine această imagine de ratat. Vei găsi cu

PRODUCĂTORII DE GRESIE

167

ușurință în experiența ta nenumărate dovezi ale ratării actuale. Trecutul este primul lucru care vine în ajutorul conturării propriei imagini de sine. De cealaltă parte, dacă am lua partea bună a lucrurilor și mâine ți se întâmplă un lucru frumos, te vei gândi ceva bun **s-a** întâmplat întotdeauna în trecutul tău, când totul părea pierdut. O ofertă a apărut, un noroc te-**a** binecuvântat. Dacă mâine, pe stradă, ești luat din senin în brațe, este foarte posibil ca mintea ta să găsească zeci de detalii trecute care te vor face să simți că meriți acest aflux de empatie. De ce toate acestea? Pentru că ai nevoie de un univers coerent. Pentru că mintea ta este cel mai mare generator de sensuri și în mod automat ea va încerca să integreze prezentul **într-o** istorie dinamică a propriului tău eu. Dacă prezentul e atât de variabil, este pentru simplul motiv că este integrat **într-un** trecut fluctuant pe care ni-l schimbăm în fiecare zi. Un trecut construit pe niște piloni emoționali de a căror gestionare ar trebui să fim mai atenți.

Am impresia că o să ajung departe

Titlul este un citat din**tr-o** autodescriere a unui tânăr și mi se pare reprezentativ. La o anumită vârstă toți avem impresia că vom ajunge departe, iar această impresie pare a fi cât se poate de legitimă. Trăim cu toții **într-un** mediu în care posibilitățile noastre creatoare nu prea au loc și șansa să se manifeste, avem o lume interioară anostă și suntem împinși **într-un** mod angoasant să socializăm, să cunoaștem noi persoane, să fim de față ta, să participăm la să mergem la Totul parcă pentru a interpune ceva între tine și propriul neant. Amăgiți de iluzia că propriile noastre angoase se pot domoli prin socializare, prin

zbatere, cărăm după noi posibilitatea unei vieți ce poate fi trăită departe. Pentru asemenea exemplare și pentru ceea ce cu toții numim tineri, viața socială nu este decât un imens camuflaj de sine. Mă arăt încolo și încoace, mă afișez pentru a mă putea ascunde mai bine, pentru a camufla puținătatea de sine, pentru a nu-mi trăda diferența ce o simt între mine însumi și gargara din jur. „Am impresia că o să ajung departe” nu ascunde totuși o diferență, ci o asemănare cu miile de tineri ce vor și ei la rândul lor să ajungă departe. Departe va fi loc pentru toți? Dacă va fi.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

169

cine va rămâne aproape? Toți vom fi cufundați în propriile succese viitoare care printr-o logică ciudată, trebuie să se petreacă departe. Departe de aici, departe de acum, departe de noi înșine, cei care suntem acum. „Eu nu sunt cel de acum, eu voi ajunge departe, nu mă cunoști, las că vezi tu!” Acum suntem aproape. Aproape de niște dureri, aproape de un salariu mediocru, aproape de propria piele lipicioasă, aproape de un munte de cărți necitite și filme nevăzute, aproape de mici invidii și aproape de toate înfrângerile care ne eclipsează zilnic aripile. Vizualizezi o bandă rulantă pe care sunt întinși oameni împachetați cu destinația Departe. Ce poate fi și mai trist, când suntem tineri, este faptul că nu ne permitem nici măcar luxul unui fanatism bine direcționat. Cei mai încrezători în ei înșiși sunt cocălarii și șoferii. Noi, ceilalți, avem doar impresia că poate cu siguranță s-ar putea coace posibilitatea să existe o mică șansă ca în mod probabil să avem norocul să... auzi, da' tu crezi c-o să ajungi departe cu atitudinea asta?

Mother writing on ice există scriituri care au din plin calitatea de a-și plictisi proprii emițători. Dincolo de faptul că într-un mod ideal textul spune/știe mai multe decât autorul, în textele care umplu zilnic pixelii monitorului nostru cuvintele apar dintr-o frecvență mai joasă decât a autorului, încât până și acesta s-ar plictisi citindu-se pe

sine. E mult spus citindu-se pe sine, când de cele mai multe ori, lucrurile scrise de noi înșine nu spun mai multe despre noi decât știm deja. Genul acesta de scriitură își poartă cu sine anumite sensuri terapeutice doar în limita lumii subiective din care a țâșnit. Nu contează despre ce sau cum se scrie, contează mai mult curajul gestului de-a scrie. A-ți depăși propriile inhibiții, a fixa mai bine în amintire întâmplările povestite. Aceste lucruri nu se încadrează în ceea ce am fost învățați la școală că se ascunde sub cuvântul artă, de vreme ce majoritatea textelor la această frecvență interesează doar emițător. Personal, mă interesează relevanța unei scriituri dincolo de aria temporală în care au fost scrise. Există texte despre care am iluzia că pot fi citite în același grad de actualitate mult timp după ce au fost scrise. Este o iluzie legitimă că unele idei nu îmbătrânesc direct proporțional cu numărul accesărilor. În critica literară, acest fenomen este numit *datare*. O carte, un roman datează atunci când, în ciuda eventualului succes de

E

PRODUCĂTORII DE GRESIE

171

public, își pierde din relevanță odată cu trecerea anilor, cu trecerea generațiilor de cititori. Este acel gen de literatură - nu întotdeauna mediocră - **într**-atât de impregnată de spiritul timpului său încât a interesat doar o arie de cititori țintuiți **într**-o epocă anume. Pe cine mai fertilizează romanele lui Cezar Petrescu, cine mai citește cu pasiune Gide în zilele noastre? Simple lecturi ce țin mai degrabă de un palmares, nicidecum de o transformare reală a cititorului. De cealaltă parte a baricadei, romanele lui Sebastián, romanele de tinerețe ale lui Eliade nu datează. Au capacitatea de a ridica întrebări ce te privesc și pe tine însuși cel care, dacă ai duce mouse-ul în colțul din dreapta jos a monitorului, ai vedea înscrisă o dată care depășește cu câteva decenii anii în care aceste cărți au fost scrise. Cu același sens și cu multe și neștiute nuanțe, în mediul online există cuvântul *evergreen* care pare bine

ancorat **într-un** mod de diagnosticare a content-ului pe diferite pagini și bloguri. O însemnare despre o știre nu este evergreen decât în rare cazuri, la fel cum este cazul comentariilor despre un eveniment local, recomandărilor, atacurilor la persoană sau al calomniilor. Filmulețele sau dedicațiile. Cea mai mare parte din conținut se alterează, calendarul din sidebar îți va reaminti că pot dispărea multe lucruri **într-o** arhiva greu frecventabilă. Texte ce vor rămâne îngropate **într-un** banal palmares al biților umpluți pe niște servere în care stai sub o chirie întreținută de propriul plictis. Astfel, ce rămâne de fapt?

Un tip de inteligență

Oamenii inteligenți sunt cele mai dese victime ale automutilării emoționale. Aceasta automutilare se citește în ochi, se observă în gesturi, se trădează în decizii. De cealaltă parte, a oamenilor mediocri nu se observă nimic din toate acestea. Aceștia sunt oameni echilibrați, sunt oameni care nu se bruschează pe ei înșiși, sunt oameni care nu-și folosesc armele decât împotriva altora. Pentru această sănătate psihică, cei inteligenți vor invidia mediocritatea confortabilă și vor visa mereu la niște adevăruri călduțe care nu te fac să te îndoiești de tine însuși, care nu te relativizează în proprii ochi, care nu-ți deranjează somnul. Ar fi greșit să vedem **într-un** somn chinuit un indiciu al inteligenței, însă, **într-o** lume în care norma este oferită de mediocritate, a fi inteligent înseamnă a plăti mai multe taxe, iar în cazurile rare când emoțiile te ajută, abia reușești să te bucuri de presupusele privilegii rezultate în urma acestor plăți proporționale. Pornind de la aceste considerații, inteligența la care ne gândim cu toții este una bolnavă, este una care transcende instinctul de supraviețuire, însă nu lucrează întotdeauna în propriul nostru

PRODUCĂTORII DE GRESIE

173

Interes, este o inteligență asumată de cele mai multe ori ca un blestem. Ar fi interesant de studiat mecanismele prin care un anumit tip de societate delegitimează un soi

de inteligență pe care o pune între paranteze. Mediocritatea este încurajată pentru că nu destabilizează nimic din ordinea deja creată, pentru că nu e subversivă, nu deconstruiește iluzii și nu bruschează emoții. Tot ce iese din acest tipar, este terorism, este contra-cultură. Gradul de neîncredere în propriile forțe este mai răspândit în rândul acelor indivizi „subversivi”, la fel cum, depresiile, căderile și inconstanțele se prind mai bine de cei inteligenți decât de marea masă de oameni mediocri. Dacă te simți izolat în propria luciditate, este doar pentru simplul motiv că ai crescut **într-un** tip de societate care te-a lăsat să-ți dezvolți propria inteligență ca o rană, ca o culpă ce își cere zilnic doza de justificare și pedeapsă. Este plină lumea de asemenea inteligenți, de asemenea retardați emoțional care își ascund chipul după un pahar**semi** transparent de bere. Cu timpul își vor dezvolta propriul cancer resentimentar, vor deveni criminali în serie pasionați de literatură, vor urma să fie călcați în picioarele unui marș al unei istorii croite la pachet.

Ratingul unei răstigniri

Într-o epocă atât de mult axată pe problematica imaginii, în vremurile în care judecata de apoi este cuantificată în tiraje, prime time-uri, puncte de audiență și mărimea titlului de pe prima pagină, răstignirea lui Iisus ar avea o acoperire mediatică cel puțin la fel de mare ca a primei aselenizări. Care de televiziune, pleiade de fotografi, reflectoare imense - lumina trebuie să fie bună, microfoane cât mai performante - trebuie să surprindă cât mai clar gemetele de durere și sunetul cuielor bătute. Evenimentul va fi anunțat cu câteva luni înainte, câteva firme de PR vor gestiona amplu și coordonat imaginea răstignirii, iar bugetul alocat va fi în mod evident unul exorbitant. De la imense trusturi media până la domnișoarele în alb distribuind flyere, de la banere stradale și spoturi, până la reclame în flash pe marile site-uri și virale create de fani, o întreagă basculă de resurse vor fi cheltuite pe seama evenimentului. DVD-uri apocrife - sau nu - cu viața lui Iisus, documentare pe National

Geographic și videoclipuri de susținere, tricouri și brelocuri cu Iisus, tot tacâmul creativității comerciale de care suntem în stare. Cu imaginea unui asemenea eveniment, cu imaginea unui asemenea personaj nu este de glumit.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

175

Calcul de audiențe, bugete de publicitate și negocieri dure cu privire la spoturile inserate în timpul transmisiunii. Reclamele la bere sunt corecte religioasă? Reclame la cuie sau lapte praf? Are loc un ultim interviu: „Cum vă simțiți în această ipostază? Aveți emoții? Cum credeți că se vor termina toate acestea? Susțineți în continuare că sunteți Fiul lui Dumnezeu?” În apropiere, prezentatorul unei alte televiziuni transmite conștiincios: „Răstignirea va avea loc în aproximativ zece minute. Iisus pare destul de calm și ne-a declarat că speră că totul se va termina cu bine. După cum vedeți, în jurul meu sunt o mulțime de specialiști ce verifică pentru ultima oară instrumentele, asigurându-se că totul va decurge conform procedurilor standard. Cuiele sunt făcute dintr-un material special care...” După un model ciudat inaugurat de Enrique Iglesias, Iisus nu acceptă să fie filmat decât din partea dreaptă, televiziunile și ziarele cu fotografii acreditați la acest evenimentul monden au semnat un contract foarte explicit prin care se angajează să respecte această cerere inedită a starului. La câteva zeci de metri a fost amplasată o mică tribună unde vedete și mari politicieni au locuri rezervate în schimbul unor sume exorbitante. Om bun, Iisus a acceptat propunerea unui firme mari pentru a le purta ultimul model de slip pe cruce. Baniicâștiga și astfel vor fi donați unor fundații pentru copiii din lumea a treia. Au existat dezbateri ample, încercând să stabilească dacă ar fi mai bine ca Iisus să poarte sau nu ochelari de soare, durerea pricinuită putând să-i afecteze înfățișarea într-un mod prea hidos pentru gusturile telespectatorilor noului mileniu. Un Iisus slab, păros, purtând un slip negru și având la ochi niște ochelari

soare, se pare c-a fost imaginea cea mai acceptată în urma multiplelor sondaje on line. După obiceiul roman, crucea este întinsă pe pământ, este așezat condamnatul pe ea și i se bat cuiele. Abia apoi, cu tot cu om, crucea este ridicată în zeci de mii de blitzuri. Prim-planuri, fotografii cu posibilele lacrimi, aplauze, grupuri de protestatari, coloane cu jandarmi. Iisus, filmat cu aceeași curiozitate cu care este filmat un mare cascador înainte de teribila încercare, scoate o ultimă replică: „Te simți singur chiar și când ai un rating bun. Te simți singur și printre oameni”. **Într**-un final, Iisus face o cruce - uimind publicul cu acest gest anacronic - și se lasă legat de obiectul torturii sale. Ulterior se vor isca dezbatere, emisiuni și polemici pe bloguri, denunțând căldura insuportabilă, proasta organizare și brutalitatea forțelor de ordine. Un cadru larg cu sutele de telefoane și camere digitale din public, apoi începe numărătoarea inversă, revenim în studio.

Camuflajul primelor impresii

— A fascinat dintotdeauna neînțelegerea (malentendu) dintre persoane teoretic compatibile sau apropiate ca bun simț și spirit. Un exces de civilizație, o politețe greșit înțeleasă, o raportare la un alt univers de discurs, o glumă sau o ironie prea contextuală, toate pot crea premisele unei neînțelegeri pe termen lung. De ce pe termen lung? De vreme ce lumea prezintă din ce în ce mai multe semne de incoerență, efortul uman de a introduce coerență în această lume este constant. Nu este vorba de o comoditate a mecanismelor noastre de cunoaștere, ci pur și simplu de lipsa unei mutații la acest nivel. Dacă unui reprezentant al unei culturi arhaice, cineva îmbrăcat **într**-un anume fel îi oferea informații despre statutul său social, financiar și matrimonial, acum nimeni nu mai poate spune cu siguranță ce se ascunde sub aparențele vestimentare. Dorința de a-i înțelege pe cei din jur a rămas aceeași, însă criteriile și semnele **s**-au multiplicat. Garderoba de roluri

sociale **s**-a îmbogățit. Operăm - ca și strămoșii noștri arhaici - cu imagini interpuse între noi și un univers presupus coerent, cu mențiunea faptului că criteriile după care ne lansăm în actul de interpretare au devenit mult mai fluide. Sunt fluide deoarece același om, același gest sau aceeași întâmplare poate primi zeci de interpretări în funcție de criteriul ales.

M

178

ADRIAN CIUBOTARU

Aici apare suspiciunea. Dacă realitatea dincolo de imagine trimite semnale atât de contradictorii și atât de variabile, cineva nu poate deveni decât prudent și suspicios. Tindem să devenim cu toții mici maeștri ai unei suspiciuni generalizate. Dincolo de gesturi nu se ascund sensuri, ci intenții și interese. Cutare eveniment nu este o poveste, ci o diversiune. Cutare știre nu este o simplă relatare, ci un joc de imagine, de manipulare și distragere a atenției publicului. Dacă aparențele nu mai prezintă încredere **într**-un grad atât de confortabil, pare de înțeles să acordăm o atenție sporită primelor impresii. Primele manifestări ale aparenței trădează esența. Dacă prindem primele manifestări ale esenței prin câteva gesturi de început, deținem în mod automat informații despre aparatul de generare al gesturilor viitoare. Dacă primul gest îți trădează personalitatea, iar lumea noastră interioară tânjește după coerență, atunci cu siguranță gesturile viitoare nu vor putea sparge monopolul primelor impresii, al primelor imagini formate. Prin această epuizare inițială a demersului de cunoaștere al celuilalt, transmitem convingerea că universul nu ne poate înșela la infinit. Cumva, dincolo de acest mare camuflaj care este lumea în care trăim, anumite adevăruri reușesc să scape. Adevăruri aruncate în rețeaua ce formează cel mai vast sistem de orientare. Pe de altă parte, am devenit din ce în ce mai grăbiți și mai pragmatici. Suntem în stare să acceptăm rezultate și consecințe fără a ne mai interesa fundalul, conglomeratul de motive, mobilurile și motivațiile

din spatele unor gesturi sau acțiuni. Dacă îmi întinzi mâna, pe cine mai interesează că gestul tău face parte din propria lume interioară și ar trăda nesiguranță, interese ascunse sau calcule precise? Cine mai are timp și dispoziție să facă arheologia subteranelor din spatele fiecărui gest sau a fiecărei întâmplări?

Suntem propriul material de recenzie

Când citesc o carte, îmi imaginez cutare personaj semănând cu un prieten vechi sau cu un anumit actor, îl asociez instantaneu cu o anumită figură familiară. Cutare străduță descrisă în carte poate fi strada pe care am crescut sau poate fi o alta pe care am trecut des. O casă în care se petrece acțiunea romanului poate seamăna cu casa bunicilor sau o altă casă pe care o admiram cândva ori de câte ori treceam prin fața ei. Nicio carte nu mi-a prezentat un decor nou sau niște figuri noi, căci totul a fost redus la cadrele mele mentale. Lectura unei cărți nu mi-a adus experiențe noi, ci doar le-a conturat și mai mult pe cele vechi, pe cele deja trăite. Într-un mic conac dintr-o comună de lângă satul bunicilor a avut loc și acțiunea din Casa Buddenbrook, și cea din învierea, și cea din Eugénie Grandet. Mișkin semăna cu un vecin burlac, Petru Anicet avea aceeași alură cu un seminarist de la filosofie, iar Maitreyi semăna cu cineva știut doar de mine. Toate lecturile le-am înscris pe harta îndrăzelilor sau lașităților trăite de mine. Când îmi amintesc un loc, îmi amintesc și acțiunea romanului ce s-a petrecut în acel loc. Peste locuri, persoane și întâmplări am suprapus lecturi, imagini și interpretări. Între mine și mine însumi există un întreg șantier unde se

180

ADRIAN CIUBOTARU

construiesc în permanență amintiri noi și se schimbă amintiri vechi. Dacă prin imaginație și actul lecturii, propriile imagini cu care mintea lucrează sunt finisate și aprofundate, pot aprecia că și experiențele proprii își pot găsi sensuri și valori noi prin același act al lecturii. Nu am nevoie de cărți pentru a dobândi noi experiențe - care doar

în mod direct pot fi accesate, ci am nevoie de ele pentru a-mi orienta imaginativ experiențele trecute. În cadrul acestei orientări se include și procesul de maturizare, proces care nu apare în urma experiențelor trăite, ci în prelungirea ordonării amintirilor provocate de acele experiențe. Altfel spus, maturizarea mea este consecința unei autohermeneutici, de vreme ce nu m-am deținut niciodată neinterpretat. În lumina celor spuse anterior, se poate presupune că maturizarea este lectura propriilor amintiri, este încercarea de a le integra în lucrul mecanic personalitatea noastră îl produce în fiecare zi. Părem a fi propriul și singurul material de recenzie, iar amintirile și experiențele noastre par a fi singurele culori cu care vom putea picta vreodată.

Dacă nu știi ce să faci, accelerează!

Sunt orfan și e foarte posibil să am SIDA, am învățat legile străzii - mult mai dure decât cele pe care le cântă artiștii hip-hop - de mic copil. Știu să-ți cerșesc și lucrurile pe care nu le ai, cel mai probabil sunt de etnie rromă, însă în buletinul meu naționalitatea trecută este cea română. Buletin pe care îl port cu mine ca un carnet plin de note proaste. Nu pentru că am fost cu necesitate un elev mediocru, ci pentru că în acest carnet sunt trecute și notele, și sughițurile celor dinaintea mea. Cei pe care pot să-i înjur în aceeași limbă comună, cei cu care uneori mă mândresc la fel cum m-aș lauda cu mașina fratelui meu. Cei dinaintea mea, care mi-ar fi putut spune că nu sunt un căcat, au murit de mult. Recursul la strămoși, apelul la trecut nu este o veșnică vacă de muls. Cu o educație formată într-un sistem de învățământ pentru care Spiru Haret și-a sacrificat cariera academică în Occident, m-am descurcat repede să-mi vând cravata de pionier pentru primul dublu casetofon apărut pe piață. De la cântecele patriotice am nimerit bine la MC Hammer și Roxette, primele acorduri occidentale în acele prime luni după evenimentele din '89.

Hrănit cu E-urile din Tropikana, am crescut în țara în care dispozițiile se schimbă cu viteza cu care sunt înlocuite bordurile, în țara în care banii se spală prin sufletele noastre în aceeași grabă cu care luciditatea ne este asfaltată. La urma urmei, este țara în care orice tip de diagnostic este infirmat de alți trei doctori, două mătuși și o bunică. A fi român înseamnă a trece goi printr-o căpiță de fân. De dragul unei istorii plină de pase proaste, indigestii și constipații. De dragul unei moșteniri care ar trebui să ne legitimeze. Am început să devin ecologist după primele episoade din Captain Planet, mi-am repositionat apoi maturizarea căutând în colegele mele reflexe de Sandy Bell. M-am crezut în funcție de dispoziții când un Brandon cuminte și inteligent, când un Dylan rebel și zbuciumat și am eșuat în proiecția șobolanului-maestru mustind de înțelepciune din Tortues Ninja. Când cultura băștinașă își vinde corcodușele stricate la suprapreț, n-am putut decât să-mi caut modele străine. Încă port semnul bunicului de la prima sa căzătură din căruță, la fel cum copiii mei vor purta istoria clickurilor mele zilnice. Cum pot să-mi aleg o altă istorie medicală? * Dacă nu știi ce să faci, accelerează! este genul de motto inteligent pe care doar cocălarii îl mai aplică. Oamenii inteligenți și cuminiți ezită, cântăresc, fac un sondaj și apoi acționează în umbra unui plan B de retragere. Oamenii cu un plan de retragere sunt aceia care și-au cumpărat costumul de mort încă din adolescență. Indivizi castrați chiar înaintea primei experiențe erotice. A fi român - după rețeta veche - înseamnă a accelera doar în interiorul unui sicriu numit istorie națională și a păstra o distanță prea regulamentară față de lucrurile cu adevărat importante.

Toți criminalii în serie vor să fie găsiți

Orice copil este învățat tot de mic copil că primul cerc al încrederii este familia. Mama, tata, frații și surorile sunt primele persoane care de-a lungul vieții îți vor sări în ajutor. Dincolo de acest prim cerc sunt străinii care te pot ajuta de multe ori, însă o fac interesat și niciodată până la capăt. În această zonă a străinilor, o altă regulă - pe care

de obicei tata o pasează copiilor - este să nu rămâi dator și să nu oferi nimănui prilejul să-ți scoată ochii. Să-ți clădești astfel primele noțiuni de onoare socială. Acest tip de onoare este predicată și față de neamuri - deși neamurile uneori îți poartă copilul în facultate, îi pot găsi o slujbă bună și dau cei mai mulți bani la nuntă -, căci și rudele îți pot scoate ochii. A avea neamuri înstărite ar trebui să ofere mai mult un confort psihologic - în caz de ceva, putem apela la ei - decât unul concret. Orice băiețel este învățat de mic să nu se încreadă pe viitor în femei. Ele sunt instabile, viclene și fluide. Prin tradiție, nu te îndatorezi față de ele - vor cere imediat cele mai mari rate -, nu apelezi la ajutorul lor concret decât în caz de forță majoră și, cel mai important, nu pot deveni depozitul slăbiciunilor tale masculine.

184

ADRIAN CIUBOTARU

E posibil ca acel băiețel să ajungă un cap **într-o** familie în care mama va cumpăra primul televizor în casă, în care mama se va duce la ședințele cu părinții și în care mama își va pune obrazul îndatorindu-se financiar și moral pe la neamuri. Însă toate acestea vor fi întâmplări periferice pe lângă acele principii încrestate de mic copil oricărui mic copil. De mici copii - tot atunci când aflăm că tot ce ne provoacă plăcere nu trebuie gustat decât cu măsură - învățăm că nu-i frumos să faci cutare sau cutare lucru, sintagme în care esteticul se îmbină antic cu eticul. Mai târziu, vom considera automat că oamenii frumoși sunt și buni, că oameni îmbrăcați bine sunt mai demni de încredere decât cei îmbrăcați prost și că în general lucrurile urâte sunt moralmente indezirabile. Un criminal în serie este tipul curajos care încearcă să-și rezolve patologia prin metode sociale. Metode care îi implică pe ceilalți indivizi (ca victime) și comunitatea sa (masa de victime potențiale și receptori ai mesajului). Pentru orice gest avem nevoie de mai mulți martori și de un povestitor. Fără povestitor, Făt Frumos poate l-ar fi învins pe zmeu, însă ar fi făc**ut-o** mai cu greutate. Un criminal în serie este

condiționat cultural la un anumit areal uman: dacă omoară femeii, poți fi sigur că nu va uide extraterestre. Poate pedepsi imoralitatea unor indivizi din cadrul comunității sale, iar nu din altă comunitate. Această imoralitate este judecată de către respectivul criminal în serie după niște criterii destul de puritane: există criminali în serie care reproșează obezilor contribuția lor la inegalitatea socială prin distribuția inechitabilă de resurse alimentare. Mai mult, toți ucigașii în serie vor să fie găsiți. Gesturile lor nu pot fi validate decât în cadrul unei mărturii. Gestul de a uide este încărcat simbolic de un mesaj. Sunt atât de slab încât mesajul meu

PRODUCĂTORII DE GRESIE

185

nu poate ajunge la cât mai mulți oameni decât dacă comit câteva crime. Criminalul în serie nu este un animal. Dincolo de plăcerea imediată de a-și uide ritualic victima, există un fascicul de simboluri ce se vrea purtătorul unui mesaj. La urma urmei, ceilalți ne validează gesturile. Ar fi banal să fii un criminal în serie și nimeni să nu știe că există unul. Ar fi jignitor pentru să uide în serie și nimeni să nu se teamă și nimeni să nu mă caute. Astfel, un criminal în serie este o ființă îmbibată de idealurile unei culturi desacralizate: mesajul său trebuie să ajungă la câți mai mulți oameni, însă inima lui trebuie să pulseze aici, nu în vreo lume a compensațiilor. Un criminalul în serie este pătruns de un activism pe care majoritatea membrilor comunității sale nu îl au. E greu să ridici o hârtie de pe jos ca să creezi un exemplu celorlalți, iar apoi să începi să omori oameni pentru a ilustra nu știu ce idee, nu știu ce mesaj, nu știu ce resentiment. „Shut the fuck up, motherfucker!” în traducere liberă înseamnă „Pentru numele lui Dumnezeu, taci - Doamne iartă-mă - din gură!”

Celulele cancerigene au o imagine foarte proastă

Cele mai multe din problemele noastre imediate tind să devină simple probleme de imagine. Bani, locul de muncă, o despărțire, aproape orice își poate găsi rezolvarea în finisarea imaginii proprii. Problemele de

imagine sunt simple, însă nu sunt banale. Pentru a le rezolva, ai nevoie de cunoștințe, abilități, carisma și noroc. În avalanșa de curențele relativiste și hermeneutici fluide - totul e conjunctural, totul este o chestiune de percepție, aparența creează esența - pare a fi normal ca imaginea să devină din ce în ce mai prezentă în jurul nostru ca o problemă interesantă. Am fost părăsiți de o iubită pentru că nu am fost în stare să întreținem o imagine de mascul echilibrat, am pierdut un loc de muncă pentru că imaginea noastră de trântor a prevalat celei de angajatul lunii - nu e suficient să fii harnic, trebuie să nu uiți să transmiți în jur că ești. A face un lucru și a spune că l-ai făcut, nu este definiția relațiilor publice? A fi responsabil nu este trăsătura morală - ce ar implica onestitate, punctualitate, seriozitate și alte virtuți interesante -, ci este caracteristica pragmatică de a afișa prin toți porii tăi sociali că ești responsabil.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

187

La acest capăt al eticii, nu există responsabilitate în sine, ci responsabilitate pentru ceilalți, pentru un anumit grup, pentru anumiți oameni, pentru un anumit public țintă. Fă un lucru bun, însă nu uita să spui că ai făcut acel lucru. Dacă ai făcut un lucru rău, sună un specialist și gândeți-vă cum puteți rezolva această criză de imagine. Făți un site! Imaginea proprie e arma care trage gloanțe pentru binele tău chiar și atunci când dormi, chiar și atunci când faci sau spui lucruri prostești, chiar și atunci când te rulezi pe tine la o viteză inferioară capacităților tale cilindrice. E greu să îți construiești o imagine, însă o dată lansată, capătă o uimitoare inerție socială. Bunele mele intenții au nevoie de o strategie de imagine pentru a deveni rentabile pentru comunitatea mea, pentru prietenii mei și pentru posteritatea mea. Nu poți dona un dolar pentru copiii din Africa, iar apoi să stai sub pat două săptămâni. Trebuie să devii vizibil pentru cauza ta! Apariția peste noapte a strategilor de imagine, specialiștilor în PR, branding de companie și persoană etc.,

nu semnalizează neapărat epoca unei dictaturi a aparențelor, cât mai ales apariția unui nou tip de hermeneutică: dacă esența există doar prin contextualizare, atunci aparențele sunt cheia. Situația este oarecum pe dos: aparențele nu mai ascund în spate o esență, ci camuflează sau înfățișează - e totuna - o imagine în fața lor. Acest tip de hermeneutică este una perfect compatibilă cu noul tip de moralitate pe care epistemologia cuantică încearcă să-l promoveze. Esența nu mai este separată de aparență - principiul inseparabilității - iar dacă modifici aparența, esența - care este la rândul ei fluidă - se va transforma și ea. Un tip de 20 - 30 de ani care se pișă în pat are o imagine proastă din cauza lipsei sale de viziune și a prejudecăților noastre.

188

ADRIAN CIUBOTARU

Dacă ne-am documenta despre elementele terapeutice ale acestei activități pe care, dintr-o prejudecata culturală, noi ceilalți o vedem extrem de neonorabilă, lucrurile ar sta cu totul altfel. Întreabă un specialist cum poți deveni un om de succes și fii sigur că unul din sfaturile oferite va fi acesta: afișează o imagine de om de succes! Miza nu este atât de simplă și superficială. Provocarea nu este modul cum te afișezi pentru ceilalți, ci modul cum îți prezinți propria imagine în proprii ochi. Cine este acel tu însuși despre care toți vorbesc că ar trebui să fii?

Bursa erotică

Majoritatea oamenilor inteligenți pe care îi cunosc au instincte erotice foarte dezvoltate. Aceasta frază ar trebui să cosmetizeze observația proprie că mulți oameni din jurul meu sunt obsedați sexuali, afemeiați și mari iubăreți. Nimic peiorativ în această enumerare. Că inteligența are un pronunțat substrat erotic, o știm cu toții, la fel cum toți știm că sursele creativității umane sunt au legătură cu erotismul, însă... Gradul de mobilitate intelectuală și socială a unui individ se măsoară în actul lui de vânatoare erotică. Găzduit de o relație scurtă sau de lunga durată

sau preocupat de un freelancing erotic, sănătatea mintală masculină este la urma urmei o problemă de palmares. Dacă în alte epoci era nevoie de o desfășurare concretă de forțe - avere, titulaturi, gesturi memorabile, acum acest capital uman **s**-a simbolizat la maxim. Nu mai este nevoie de mari desfășurări de forțe monetare, mobiliare și imobiliare pentru a găsi un număr confortabil de partenere. E suficientă doar o desfășurare simbolică de penaj. Poți plasa prin curaj, bun simț, o bună imagine socială și... multă inteligență. Nu este nevoie să porți e.**v**. - ul la tine pentru a agăța, nu este necesar să fii îmbrăcat bine, să ai mașină sau vilă - mă rog, toate

190

ADRIAN CIUBOTARU

semnele unei bunăstări materiale ce ar denota un echilibru purtător de putere. Aici apare povestea. În cadrul acestei burse erotice mâna întinsă trebuie neapărat să spună o poveste. O poveste bună, o poveste pozitivă, o fabulă a unui succes. Istoria eșecurilor tale nu va impresiona pe nimeni, la fel cum relația cu mama ta nu va interesa decât femeile cu care nu te vei culca niciodată. Cum recunoști acel tip inteligent și predispus erotic unei vânători perpetue? În primul rând, vânează colateral. Printre alte lucruri de care este preocupat, aruncă pastile de invitație fetelor din grup. Seducția nu este principala sa preocupare, însă este un etern zgomot de fond. Este genul acela de tip care nu se arată în permanență disponibil, însă va stipula întotdeauna virtualitățile erotice ale unei întâmplări - întâlniri ocazionale, conferințe, lansări de carte. Ne îndreptăm către o cultură a naturalității în care îți poți găsi partenere și dacă ieși în oraș în slapii de baie, **într**-un sort decolorat și purtând tricou necălcăt. Nu este necesar să-ți afișezi mașina, hainele de firmă și gadgeturile aferente statutului tău de om important, ocupat și mereu dornic de a accede la acel pașaport către paradis situat între două picioare feminine. Ne îndreptăm către un stil de viață în care detabuizarea ritualurilor de împerechere este abia la început. Încă te izbești de

prejudecăți, angoase de fată mare și dileme de salon. Vremea vânătorii în haine de sărbătoare începe să pălească cu aceeași viteză cu care șervețelele de unică folosință au eclipsat batista clasică. Fast food, quick love, ea sy fuck fac parte din trendul firesc al dezvrăjirii lumii, iar dacă tot am început să prăjim gogoși în uleiul din candelă, să știm și noi, să facem și noi parte, nu-i așa?

Axa culturală a sexului oral mea pentru sexul oral își are rădăcinile în vremurile incipiente ale formării mele culturale - atunci când momentele psihologice contează cel mai mult - atunci când trebuia neapărat să marchez, să înscriu pentru adrenalina stimei de sine. Astfel, începuturile carierei mele de zmeu - în jurul vârstei de 14 ani atunci când m-am lăsat de droguri - a coincis cu întâlnirea unor exemplare feminine destul de conservatoare și deloc doritoare de a-și lărgi orizontul cunoașterii. Pe vremea aceea, sexul oral era atât de greu de găsit, încât mulți se îndoiau de existența lui. Doar câțiva băieți ce fuseseră prin Turcia sau Germania avuseseră parte pe el, însă de regulă îi suspectam de exces de imaginație. Când **într-un** final mi **s-a** întâmplat, nu m-a crezut nimeni. După ce ți se întâmplă, nu numai că trebuie să-ți imaginezi că se poate concepe, ci trebuie să și povestești ca tabloul naturii umane să fie complet. Ai trăit, îți imaginezi c-ai trăit și apoi povestești ce ai trăit - despre acest traseu epistemologic voi scrie **într-un** articol viitor. Făcând o paranteză, fetele care își închipuie că intimitățile și perversiunile trăite alături de un băiat nu sunt imediat povestite și relatate cu lux de amănunte, ori sunt prea naive ori Sandy Bell a

Uneori-obsesia

192

ADRIAN CIUBOTARU

fost vârful nedepășit al unor revelații metafizice de zile mari. Dacă aflăm despre aventurile prietenilor înainte de a se produce, ce putem spune despre acelea care chiar **s-au** produs? În acea adolescență trăită printre cărți, sexul oral avea loc la finalul unor lupte crâncene. Era nevoie de

o desfășurare impresionantă de forțe și tehnici de persuasiune pentru a obține un lucru despre care mai târziu am aflat că vine preinstalat. Uneori aveam impresia că nu citesc îndeajuns de multe cărți, că încă mai aveam carențe majore - iluminiștii germani, proză fantastică germană, poezie simbolistă - ce îmi știrbeau din șansele de a intra pe această piață erotică a privilegiatilor. Mai târziu, o dată practică cu atât de lejeritate, obsesia **s**-a banalizat. Sexul oral a devenit atât de uzual încât a ajuns condiție de angajare, o condiție atât de derizorie cum este și posesia unui permis de conducere categoria B. Când lucrurile se banalizează, gusturile se finisează, consumatorii devin mai exigenți, piața începe să crească - vezi cazul telefoanelor mobile - și ofertanții se dau peste cap în a veni într-o întâmpinarea clienților. Bărbatul mileniului trei nu mai dorește o partidă de sex oral oricum - de exemplu, noaptea **într**-un parc iluminat precar, ci a devenit mai finuț și mai exigent. Bărbatul modern, mai mult decât predecesorii săi, trebuie să vadă. Trebuie să-și imagineze ce vede. Trebuie să fie și privitor, și actant. Și povestitor, și erou principal. Mesajul principal al unei brutale campanii de promovare ar suna astfel: „Nu este suficient să o faci, trebuie să te lași privită în timp ce o faci. Trebuie să ți se vadă ochii și expresia feței. Pe scurt, trebuie să afișezi faptul că o faci în timp ce o faci”. Dincolo de trăsăturile cinematografice ale sexului oral modern - dreptul bărbatului de a mânca floricele în timp ce, nu trebuie

PRODUCĂTORII DE GRESIE

193

Ignorate nici elementele de relații publice: jocul cu percepțiile celuilalt - a da impresia că, a oferi senzația că Există femei care o fac cu aceeași rutină a gesturilor cu care probabil curăță cartofi sau șterg masa din bucătărie. Dincolo de tehnica propriu-zisă - chiar la nivelul elementar și subînțeles că nicio femeie nu-și bagă înainte nisip în gură - și sociologia implicită, anumite elementele soft care țin de o anumită evoluție culturală, își spun din ce în ce mai mult cuvântul. Sau, ca să fim și mai obiectivi,

influențele culturale ale epocii devin din ce în ce mai vizibile în actul sexului oral. Făcând o paranteză în încheiere, de ce noi tinerii avem convingerea atât de pregnantă că generația noastră a inventat cam toată paleta de gesturi erotice situate la polul opus poziției misionarului? De unde impresia că toate perversiunile le-am inventat noi și că toate jocurile erotice noi le-am practicat pentru prima oară?

Articol de care m-am ocupat personal

Mi-am promis să mă ocup personal de acest articol de blog. Îmi place la nebunie această expresie. A te ocupa personal de un lucru înseamnă legitimarea ei totală, ca și cum actul este irizat de responsabilitatea și gravitatea inerentă personalității tale. Dacă între tine și o acțiune te interpui personal, nu ai cum să o dai în bară. O clientă revoltată din provincie îmi explică la telefon că a primit comanda greșită. Nu s-au respectat specificațiile ei, deși îi spusese detaliat colegului meu - în concediu la momentul discuției - cum stă treaba. Pentru a-și susține afirmațiile, îmi trimite personal istoricul emailurilor schimbate cu colegul meu și observ că vina nu e întregime a prestatorului. Îi explic, se plânge. „Eu ce să fac acum? Era un cadou pentru copilul meu, nu pot să i-l dau așa”. Îi spun că putem reface comanda, însă n-o vom livra. Acceptă, îmi explică din nou cum trebuie executată comanda, se lungește și într-un final apoteotic, cu picioarele rezemate de birou, o calmez cu: „Stați liniștită, am să mă ocup personal de comanda dumneavoastră!” Tonul vocii și siguranța timbrului vocal au pătruns-o și au convins-o - nu poți convinge decât personal pe cineva.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

195

Mi-am imaginat-o acoperindu-și receptorul cu mâna și spunându-i soțului sau oricărei persoane îngrijorate din apropierea ei: „A spus că se ocupă personal...” Comanda a ieșit bine, n-am mai putut să o trimit încă o dată prin curier, însă avea o cunoștință în București care a venit și a ridicat în mod personal lucrarea. Apoi clienta m-a sunat -

la fel de personal - și mi-a mulțumit. Eram atât de mândru de mine încât i-aș fi spus triumfător: „Vedeți câte lucruri bune se pot întâmpla când mă ocup eu personal?” Spre deosebire de sarcinile îndeplinite impersonal, prin procură sau prin sugestie, cele de care te ocupi personal au o încărcătură anume. Te responsabilizează mai mult și probabilitatea de a le duce cu bine până la capăt este mai mare. Exemple: „Am să mănânc personal șaorma”. Câte șanse sunt să nu poți mânca bine respectiva șaormă? „Am să fumez personal această țigară”. „Eram amândoi pe bancă și m-am ocupat personal de ea”. Pentru prima dată, voi încheia acum acest articol și mă voi ocupa de publicarea sa în mod personal.

Trăim în România

Ne-am obișnuit atât de mult cu fraza aceasta încât sunteți siguri că veți citi un articol specific acestei etichete. Trăim în România nu este o simplă propoziție enunțiativă, ci poartă cu sine tot balastul emoțional al unei istorii. Nu transmite o informație geografică, ci una istorică. Trăim în România, pentru că nu ne mai miră mizeria din jur, pentru că ne-am obișnuit cu ea, pentru că unicitatea noastră se negociază undeva către minus infinit. Cine se mai miră de starea de fapt a lucrurilor nu poate fi decât un naiv, nu poate fi decât cineva neuns cu toate alifiile unor experiențe colective de tot rahatul. Nu mă deranjează atât de mult dacă România adultă va muri cu convingerea că și-a trăit viața în sânul celui mai păgubos popor îmbibat de cele mai neinspirate simboluri naționale, însă mă revoltă faptul să văd această mentalitate în rândul celor tineri. Comentariile pe care le poți citi în coada oricărui viral românesc, în prelungirea oricărei știri îți arată foarte simplu cât de comun este genul acesta de mentalitate, încât ai impresia că educația românească nu este decât un prelungit proces de imunizare la mizeria unei țări, la mizeria unei clase politice, la mizeria unui viitor.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

În fața oricărui semnal de alarmă există o masă critică de oameni cărora oripilarea, uimirea și revolta interioară le este străină. Dacă ne gândim că mirarea ar fi primul pas ce ar precede acțiunea, dorința de schimbare va rămâne mereu amânată în antecamera propriei demnități. Trăim în România a devenit etalonul de înțelepciune al unei generații îmbătrânite prea devreme, al unor tineri care își găsesc prea greu motive de mândrie națională sau personală. Astfel, se perpetuează oameni și mentalități care la rândul lor vor prilejui situații ce ne vor aminti în mod continuu că trăim în România. Depun atât de multe eforturi să uit că trăiesc în România, mă străduiesc atât de mult să mimez normalitatea faptului de a fi undeva, încât probabil nu mă voi imuniza niciodată îndeajuns la imaginea de sine pe care ne-o promovam către noi înșine și către ceilalți. La fel cum sănătatea este starea în care uităm de funcționarea corpului nostru, la fel trăim în România ne aduce aminte de o proastă funcționare a unei comunități. Preoți pedofili, profesori abuzați de elevi, gesturi inumane, mizerie, corupție și incompetență, pe cine mai miră? Mi-aș dori să trăiesc în România fără ca acest fapt să implice o justificare, o vinovăție dobândită de predecesori, fără ca simplul fapt de a fi aici să transmită simptomele unei boli civice. Nu doresc să am impresia că cea mai comună moștenire transmisă celor tineri sunt eșecurile și insuccesele părinților sau efectele nocive ale unui sistem ticăloșit. Atâta vreme cât îmi permit iluziile acestea, voi depune toate eforturile să mi se pară normală politețea unui taximetrist și calitatea unui serviciu oferit și mă voi strădui zilnic să uit că trăiesc în țara celor care trăim în România.

Cum am ajuns de la Eliade la Becali definește astfel Yoga: „Suprimarea stărilor de conștiință”. [...] Yoga își propune să distrugă diversele serii, specii și varietăți ale „stărilor de conștiință” (cittavrtti). [...] Cauza acestor vrtti care formează fluxul psihomental este, bineînțeles, ignoranță”. Citatul de mai sus reprezintă câteva fraze despre Yoga aparținându-i lui Mircea Eliade și care mi-au

revenit în minte ascultând un fragment al unei emisiuni la care era invitat Gigi Becali. Fragmentul video găsit pe site-ul televiziunii în cauză era intitulat Vreau să omor o parte din personalitatea lui Hagi ca să fac din el un mare antrenor. Discuția poate fi rezumată astfel: „Cel mai mare dușman al lui Hagi este o parte din personalitatea lui. Eu vreau să omor o parte din personalitatea lui ca să fac din el un mare antrenor”. Întrebat că poate și Hagi își dorește să omoare o parte din personalitatea patronului Becali, replica acestuia a venit automat: „Nu se poate, pentru că eu am demonstrat-o. Ce are personalitatea mea? În personalitatea mea am ajuns cu 15% la partid, am ajuns miliardar, am făcut ce-am făcut în toate domeniile de activitate”.

Patañjali

PRODUCĂTORII DE GRESIE

199

Ce mi s-a părut că văd aici? I-a aplicat lui Hagi un criteriu tradiționalist, oriental - anihilarea personalității, iar lui și-a păstrat un criteriu modern - afirmarea personalității. În acest criteriu modern, când se conjugă toate elementele (personalitate - realizări - legitimare) se creează ceea ce numim în limbaj popular încredere de sine. Pentru a fi susținută și perpetuată până la climaxul mistic, această încredere are nevoie de standardele dublei gândiri. În cadrul acestei duble gândiri, respectul reciproc atât de necesar interacțiunii umane se cheamă ascultare și umilință la un capăt și impunere, autoritate și manipulare la celălalt capăt. Nu este greu de ghicit logica totalitară din această situație. Dacă nu faci cum zici eu, înseamnă că nu mă respecti, deci ești împotriva mea. Cineva care dorește să domine cu orice prilej, să vocifereze mai mult, să-și impună condițiile este același cineva care nu vă îndrăzni niciodată să se autoironizeze - luxul celor cu adevărați puternici, sclipirea celor care își aduc aminte că sunt totuși oameni imperfecti. Hitler era incapabil de autoironie, vi-l imaginați pe Gigi Becali capabil? Autoironia este inteligența celui care știe când să ridice puțin piciorul

de pe accelerație, este geniul celui care se îndoiește ludic de propriile idealuri și proiecte, este o frunte descrețită aplecată asupra fundamentelor ontice ale lumii. Este, la urma urmei, o fidelitate față de natura umană. Lipsa autoironiei apare în cazul dublelor standarde - unul pentru propria persoană și altul pentru ceilalți - și poate degenera în cazul personajului de față în paranoia, mesianisme de studio și la o permanentă bruscare a bunului simț. Speranța mea că stilul încrezător al aceluiași domn Becali nu va lua proporții prezidențiale **într-un** viitor oarecare, se bazează pe

200

ADRIAN CIUBOTARU

Întrevederea unei clase medii urbane ce rezonază din ce în ce mai puțin la simboluri voievodale și naționaliste. Becali pare a fi lipsa de imaginație a spațiului public în care suntem reprezentați cu toții. Este incapacitatea unei democrații de a-și furniza propriile mituri sănătoase și este ezitarea cu care ne gestionăm propria nesimțire.

De la vărsatul de vânt mi se trag toate știi genul ăla de oameni care își refuză, îți amână un răspuns, o discuție sau o propunere pe motiv că e prea târziu. „E trei dimineața, vorbim mâine”. Genul ăla de oameni care invocă în permanență oboseala sau plictisul, atunci când sunt corecți în fața unei greșeli de gramatică. „E șase dimineața, lasă-mă să mă trezesc”. Genul ăsta de scuze și justificări pe marginea fusului orar mi-a pus întrebarea existențială dacă suntem mai mult sau mai puțin noi înșine **într-un** interval determinat de 24 de ore. Pe lângă rigurozitatea profesorilor - să știți poezia asta ca pe Tatăl nostru la trei noaptea - sau acel tipar de datorie pe care îl vedem milităresc, acest gen de comoditate conjuncturală pare în ton cu relativismul în care epoca se scaldă. Pe lângă scuzele de fus orar, există scuzele de stare fizică: „Sunt obosit, tocmai am mâncat, sunt mort de foame, mă dor picioarele, stai că mă scap pe mine, te sun eu mai târziu să-ți dau un răspuns”. Scuze care nu sunt pur fizice,

de vreme ce ideea din spate este aceea că un anumit grad de bunăstare fizică determină în mod hotărâtor reacțiile psihice.

202

ADRIAN CIUBOTARU

Starea propriului organism este filtrată în toane, dispoziții și capacitate intelectuală - te concentrezi mai puțin când tocmai ai mâncat bine și te-a luat moleșeala. E o idee banală care este scoasă la înaintare ca justificare etică în tot felul de situații cotidiene. E posibil să fim mai irascibili când suntem ruși de foame, să ne certăm cu un prieten și să-l pierdem, e posibil ca oboseala să ne accentueze gelozia, iar de aici, alte situații neplăcute. O bunăstare fizică determină o motivație mai bună și implicit un randament mai bun. Avem pauze de masă, pauze de țigară, ieșiri la bere. Nu poți să faci dragoste balonat, la fel cum nu poți juca fotbal la două dimineăta, după ce ai mâncat o shaorma mare. O altă categorie o reprezintă scuzele de împrejurare. Există locuri ce predispun unor tipuri de acțiuni și alte locuri ce inhibă alte tipuri de acțiuni. „Nu pot să o fac aici, **într-un** stand de îmbrăcăminte, n-am chef să discutăm de asta acum - subînțelegându-se și aici -, hai să nu începem aici să”. Un anumit loc predispune la un anumit set de activități specifice. Nu prea poți aborda o tipă **într-o** discotecă pe litoral **întrebând-o** cum i **s-a** părut finalul cutărui dialog platonician, la fel cum nu vei găsi probabil puțini parteneri pentru o discuție despre sexul oral **într-o** biserică. De la un se cade, nu se face până la scuza propriu-zisă nu este decât o cale scurtă. Dacă combinăm aceste genuri de scuze, obținem o pleiadă de variante cu care putem face slalom în câmpul unei modernități în rate: nu pot acum pentru că aici, nu pot aici pentru că acum, aş putea, chiar dacă aici și acum. Dacă aici și acum, atunci rezultă non-ți pentru că tocmai am aflat că am o soră. **S-ar** putea aici, în ciuda a acum și în ciuda mea. „Probabil era **într-o** pasă proastă de nu te-a servit, de obicei e un tip super”. Ce înseamnă acest de obicei?

Ce ascunde această constantă în care ar trebui să fim toți noi înșine la o frecvență medie? Un mediu propice în niște condiții moderate pentru o ființă crescută la țară în zona temperată? Căci, în mod evident, există și scuze pe motive climatice. Este prea cald, e prea frig, e prea soare, bate vântul. „Politica companiei noastre nu include asistența clienților pe vreme înnoirată”. „Te rog, revino mâine, gradul de umiditate din biroul meu îmi împiedică rezolvarea acestei sarcini în timp util. „Până la urmă am **făcut**-o cu el, era prea frig în cort”. Care sunt condițiile medii când suntem cel mai mult noi înșine? La 24 de grade, **într**-o zi însorită, la 30 de minute după ce am mâncat, la 15 minute după ce am făcut sex, **într**-o climă **semi**mediteraneeană, la o altitudine în care presiunea emoțională nu ne turtește dispoziția de a trăi? Umori, dispoziții, poziția față de polii planetei, locul, momentul, ciclurile organice, toate par a fi tot atâtea privilegii ce se interpun între noi înșine și ceea ce-am putea deveni. Probabil niciodată nu vom fi noi înșine la fel cum e foarte probabil să fim cum suntem azi și peste 5, 10, 20 de ani. Avem atât de pregnant senzația că viitorul ne rezervă o diferență calitativă față de acest prezent faultat în scuze și relativisme, încât nu găsim niciodată cu greu justificările pentru a amâna sau pentru a fenta propriul obraz. Nu știu dacă Faust ar fi ieșit mai strălucit, dacă clima Germaniei ar fi fost mai blândă, la fel cum nu știu dacă Crimă și pedeapsă ar fi fost un roman mai reușit dacă străzile din Sankt Petersburg ar fi fost asfaltate, la fel cum îmi este greu să-mi imaginez ce bine aș fi scris acest articol, dacă în ultimul an de grădiniță nu m-aș fi îmbolnăvit subit de vărsat de vânt.

Atunci, în fumul caselor arse

E interesant cum în majoritatea cărților, în situațiile critice sau esențiale, eroii mulează un fir mental peste acțiune fără nicio legătură cu situația. Același lucru ni se întâmplă și nouă când în cutare moment, generăm gânduri

fără nicio legătură cu momentul. Suntem în fața unei decizii importante, aflăm o veste rea și hotărâtoare pentru viitorul tău - doar veștile rele tind să fie hotărâtoare, iar primul nostru gând este unul absurd. Prin niște legi ciudate ale memoriei, ne aducem aminte de mirosul unei pisici din copilărie, de gustul unei prăjituri sau de forma sfârcurilor unei foste iubite. **S**-ar putea argumenta că acest gen de imagini au un rol de centrare, regăsire și re poziționare, însă atunci când îmi amintesc culoarea stiloului cu care scriam în clasa întâia, este posibil ca imaginea acelui stilou să mă arunce în universul familiar al continuității propriului eu? La urma urmei, doar amintirile și mărturiile celorlalți creează senzația că am existat și în cutare moment din trecut. Este posibil să ne fi trezit acum câteva ore cu amintirile fabricate ale unei vieți întregi? Aceste situații îmi pun veșnica întrebare cu privire la mecanismul de generare al gândurilor, mecanism al căror setări îmi scapă în totalitate. Nu pot decide în mod total ce gânduri să

PRODUCĂTORII DE GRESIE

205

am, la fel cum nu îmi pot stăpâni cea mai mare parte din fluxul meu mental. Nu-l pot stăpâni pentru că singurele instrumente de autocontrol îmi sunt oferite chiar în interiorul lui. Nu pot gândi că nu trebuie să gândesc cutare sau cutare lucru, căci deja l-am gândit. Majoritatea gândurilor pe care le avem nu par a fi rezultatul libertății noastre de decizie. Eu nu pot gândi ce poate împinge gândul meu să apară. Nu pot gândi ce poate motiva gândul de-a putea gândi ce poate motiva gândul să apară. E ca și cum ți-ai plia privirea către propriul ochi. Dacă generăm gânduri **într-un** atât de incoerent, dacă un gând decide un gest - dintre atâtea alte gesturi, atunci care este aroma proprie a acestor rețele care **într-un** final vor contura ceea ce numim în mod obișnuit propria identitate? Cât de încărcat de esență este gândul, în fața agoniei cuiva apropiat, că pătura în care este învelit are un model inestetic? Dacă reținem mai des gândurile avute în cutare

împrejurare decât evenimentul în sine, dacă între mine și lume se interpun o serie de gânduri care mai degrabă m-au ales ele pe mine decât invers, de vreme ce gândurile îmi construiesc propria realitate ce mi-o simt dată, mă pot întreba dacă dețin din naștere un pachet de gânduri preinstalate care-mi creează un destin doar în interiorul acestui termen de valabilitate?

Homo homini fabula

Nu ne despărțim propriu-zis de prieteni, iubite sau iubiți, ci lăsăm în urma o istorie trăită, un set de amintiri comune, un univers îmbibat de o aromă specifică. Lăsăm în urmă pentru a putea întâmpina o poveste nouă. Avem o cantitate atât de infimă de entuziasm, încât nu putem fi contemporani mai multor povești. Luptăm pe mai multe fronturi, scriem mai multe capitole, însă la final rămâne o singură poveste. Întălmim din poveste în poveste pentru că simțim că adevărata realitate constă a fi situat întru poveste. Semnul unei existențe minore e faptul de a te afla în afara unei povești. În afara unei povești de iubire, în afara unei drame, în afara unei victorii sau, mai grav, în afara unei înfrângeri. Locul comun al acestor tipuri de povești este entuziasmul. E simplu să suferi, însă nu toți ne putem ridica la înălțimea unei drame, la fel cum nu toți ne pot lăuda cu povești de înfrângere. Nu este o mândrie să te handicapezi singur de propriile șanse, însă e o onoare să fi înfrânt în entuziasmul unei lupte. Există oameni care n-au purtat nicio luptă, care n-au îndurat nicio înfrângere, a căror viață este plină de note de subsol la poveștile altora, la iubirile și înfrângerilor celorlalți. Există oameni

PRODUCĂTORII DE GRESIE

207

refuzați de propria prefață, oameni care n-au avut șansa să învețe din căzături, din insistența propriilor idealuri. Trăsătura comună a acestor oameni este lipsa de entuziasm, este lipsa curajului de a juca în propriul scenariu. Scenariu al cărui final este conturat de teama sau entuziasmul fiecăruia. Universul ține atât de mult la propria coerență încât nu ne oferă niciodată mai mult

decât pot duce temerile noastre sau entuziasmele. Oameni care își construiesc viața ca un preambul al propriului zbor. Oameni a căror singură dovadă a existenței lor este demografia. Viața nu e o junglă - homo homini lupus a fost vorba cuiva care și-a focalizat prost lentilele - ci este o simplă piață de povești. Nu te izbești de oameni, ci de poveștile lor, povești împinse de propriul curaj de-a fi entuziașt. Când îmi ies din propriul entuziasm, trezit de dușul murdar și rece al acestei maturități, observând că lucrurile nu sunt perfecte, continuu să le trăiesc chiar și când ele se împrumut, chiar și când ele mă duc la periferia propriei derive. Simt începutul unui compromis ce ascunde începutul unui coșmar, coșmar care nu va deveni niciodată poveste. Probabil că educația de aici ar trebui să înceapă: de la susținerea propriului entuziasm, de la refuzul poveștilor ce pot fi încălzite la cuptorul cu microunde.

Și aceasta îmi aduce aminte de un banc...

Mi-am sunat recent doi foști colegi de facultate și i-am întrebat cum mai stau cu entuziasmul. Dincolo de interesul genuin, stătea propria dorință terapeutică de a auzi un răspuns pozitiv. Sunt momente în care lipsa de entuziasm a celorlalți pur și simplu mă doboară. Atunci revin în carapacea mea, îmi apar în minte toate imaginile copilăriei în care mă jucam singur sau citeam în grădină cărți cu extraterestri. Îmi scotocesc trecutul căutând semnele izolării mele permanente și încep din nou să aud acea voce ciudată care îmi șoptește la nesfârșit că eu am fost mereu diferit și am cheltuit resurse enorme să devin normal. Lipsa de entuziasm este cea mai bună metodă de a rămâne prost, fiind inteligent. Pentru a fi entuziașt este nevoie de o doză de naivitate pe care inteligența culturii noastre o ocultează în permanență. Din acest motiv, oamenii entuziaști au rădăcini ce depășesc propria educație oficială. Din acest motiv, oamenii entuziaști îți aduc aminte de senzația de prospețime specifică începutului lumii. Oameni contemporani cu propriile izvoare, oameni care au curajul de a fi ei înșiși chiar dacă nu se cunosc pe sine.

Într-un sondaj ciudat pe care îl derulez de câțiva ani, întreb cunoscuții și amicii în ce bancă au stat la școală. Majoritatea răspunsurilor **s**-au îndreptat către ultima bancă, simbolul unei adolescențe rebele, energice și subversive. În ultima bancă stăteau persiflatorii, isteții și șmecherii. Acei puști inteligenți care nu se zbăteau pentru note mari și coroane, a căror educație emoțională - sex, tutun, alcool, lecturi - **s**-a constituit în afară și în ciuda școlii. Viitorii adulți care vor deconstrui regulile oficiale ale succesului și insuccesului. Dincolo de lupta cu imaginea proprie pe care o prezentăm celorlalți, există încercarea permanentă de-a ne prezenta nouă înșine o imagine bună. Astfel, rememorarea propriei adolescențe va fi automat filtrată prin imaginea de sine pe care ne străduim să o proiectăm la un moment dat. De regulă, privind trecutul, ne vedem mai buni decât suntem în realitate, ni se pare că acțiunile proprii au creat consecințe importante și, dincolo de toate acestea, ne accentuăm aproape întotdeauna elementele underground ale propriului procesului de educație. Nimeni **n**-a fost un elev cuminte, nici **nu**-și făcea mereu temele, nimeni **n**-a stat în prima banca. Nimănui nu i se lua pachetul în pauza mare. Eram atât de rebeli, încât nu mai veneam cu pachetul la școală, primeam bani și ne cumpăram țigări, chiuleam și jucam biliard. Eu am fost un copil de prima bancă al cărui traseu **s**-a derulat treptat în gesturi de lepădare simbolică de acest statut. În clasa a IX-a am renunțat la ghiozdan pentru o pungă, în clasa a X-a am renunțat să mai car manualele la școală. **Într**-a XI-a, luam cu mine doar două caiete, iar în ultimul an de liceu, acele caiete le lăsam deja în sertarul de la catedră. Ce făceam în prima bancă? Mă închipuiam un cal troian, însă nu eram decât un inadaptat. Atunci mă simțeam vinovat de propria inadaptare, iar acum vreau să întineresc pe zi ce trece.

Neîncrederea în pilonii oficiali ai educației (pornind chiar de la cele mai la îndemână observații: premianții nu ajung cu necesitate oameni de succes, deși ai fost un elev mediocru, te poți realiza în viață etc.) este doar unul din indiciile prin care cultura actuală își trădează dorința de reînnoire, de reinvestire a unor altor sensuri. Nu cred că suntem niște indivizi educați în idealul de a fi contemporani cu propria inimă, la fel cum mă îndoiesc că propria cultură - ridicată pe stâlpi antici, creștini și moderni - știe să perpetueze și să inoculeze acea formă de entuziasm cu care am impresia că suntem născuți. Rezultatul ar fi un tip de societate care nu știe încă să absoarbă entuziasmul unor indivizi - de unde și senzația că entuziasmul se lovește în permanență de anumite mecanisme sociale menite a-l tempera. Orice comunitate, la urma urmei, promovează inertial indivizi mediocri, indivizi care încearcă să eternizeze regulile după care au fost croiți și în interiorul cărora lumea are un sens semipreparat. Dorința de a zâmbi necunoscuților pe stradă nu ne-a legitimat-o niciun manual, însă atâta timp cât ne întrebăm unde a dispărut această dorință, am iluzia că entuziasmul este doar un șuvoi care n-a ieșit încă la suprafață.

Cerul pustiu și plin de povești

Cu cât distanța dintre oameni este mai mare, cu atât considerentele de imagine au mai multă importanță. Cum majoritatea oamenilor nu-i putem cataloga drept apropiați, pare firească preocuparea accentuată pentru imaginea proprie. Ceilalți sunt departe, nu le ești accesibil decât prin reprezentări filtrate în diverse medii. Totuși ne putem întreba de ce ne preocupă atât de mult imaginea de vreme ce eforturile noastre se îndreaptă către un grup țintă simțit ca apropiat? Dacă preocupările mele sunt în domeniul picturii, nu prea mă interesează aprecierea unanimă și susținerea din partea muncitorilor de la Petrom Service, atâta vreme cât colegii de breaslă mă consideră un biet desenator. O altă problemă este modul cum ni-l imaginăm pe celălalt. Dacă **într-o** societate tradițională, celălalt era

un semen, era cineva asemănător și de cele mai multe ori demn de încredere, acum celălalt se localizează **într-un** departe și strategic concurențial deloc demn de încredere. Ceilalți nu mai sunt semeni, ci sunt jucători concurenți pe aceeași piață umană a poveștilor și imaginilor vândute. Această trecere de la încredere la neîncredere, de la aproape la departe

212

ADRIAN CIUBOTARU

s-a produs prin**tr-o** schimbare de imaginație - voi scrie cândva cum schimbările de imaginație preced schimbările din civilizație. Acum calea exclusivă de a ajunge la ceilalți a devenit imaginea. Imaginea propriei persoane și imaginea gesturilor tale. De vreme ce totul este filtrat și intermediat, pare firească preocuparea pe care o dezvoltăm cu privire la coordonatele de reprezentare ale persoanei proprii. Acest gen de preocupare - care cere conștientizarea unor minime reguli de PR - trădează lipsa de încredere pe care o avem în discernământul celorlalți, lipsa de încredere pe care o avem în mijloacele de mediatizare de care suntem înconjurați. La urma urmei, trădează distanța dintre suflete. Mai mult, presupune dezamăgirea morală pe care o avem față de mersul lucrurilor în genere: timpul se comprimă, lumea pare din ce în ce mai grăbită și atomizată, cercul în jurul individualității parcă se strânge **într-o** cămașă de forță, nimeni nu mai verifică, nimeni nu mai are timp și energia să mai discearnă între adevăr și neadevăr. Deși preocuparea față de imagine pare un demers venit din**tr-o** constatare dezamăgită a lumii de azi, ea ascunde, totuși, la antipozi un soi de idealism, o naivitate pe care o socoteam pierdută. Idealismul constă în convingerea că lumea se preocupă de noi și de gesturile noastre, iar această convingere ascunde intuiția religioasă - care este legitimă - că reprezentăm un centru de interes, că ceilalți dacă nu le pasă de noi, cel puțin așteaptă povești de la noi. Dacă până și Dumnezeu a făcut ceva - a creat lumea - și a avut nevoie de cosmetizarea imaginii

proprii prin scrierile biblice, cu atât mai mult avem nevoie și noi de povestirea corectă a faptelor proprii. Dacă ceilalți sunt departe și nu mai sunt cei care să povestească despre noi, atunci ne dedublăm și povestim noi

PRODUCĂTORII DE GRESIE

213

Înșine despre noi. Eu sunt cel care povestește despre mine și în același timp eu sunt cel povestit. În spațiul larg și friguros rămas liber prin **îndepărtarea** celui alt, ne jucăm propria scenografie ce amintește puțin de masturbare: eu fac, eu îmi imaginez, eu mă simt. Suntem niște singurateci-jucători a căror miza a rămas tot ochiul celui alt, tot amintirea creată în memoria celorlalți. Sunt eu care te iubesc, ești tu care conturezi iubirea noastră și sunt ceilalți care rememorează și duc mai departe povestea noastră. Astfel ne întoarcem la origini. Dacă gesturile mele nu sunt încărcate de un sens ce depășește istoria mea privată, ele se vor se întoarce împotriva mea. Dacă fapta mea nu poate bate la poarta celorlalți, se va întoarce și mă va bântui reproșându-mi în permanență că n-am știut să mă transform în poveste. Dacă cerurile sunt pustii, dacă sufletele noastre nu vor învia, povestea din inima celorlalți ne rămâne singura alternativă la nemurire.

De obicei, în mod normal

De obicei nu-mi place să scriu despre lucruri din astea, însă astăzi am să fac o excepție. Există oamenii care de obicei nu fac ceva, însă „de data asta” lasă de la ei și te servesc. O fac și se justifică **într-un** rezultat care te fletează - căci este o excepție - și care te insultă - căci este obținut în urma unor presiuni, rugăminți și insistențe. Există o înălțime medie la mereu ne imaginăm că viața noastră ar trebui să fie mereu? Există un prag minimal sub care respectul de sine nu ar trebui să coboare în mod oficial și obișnuit? De obicei nu sunt atât de calm, de obicei nu ofer flori femeilor, însă acum, de data aceasta, în niște condiții extrem de excepționale, am să fiu calm, am să-ți ofer o floare. „De obicei” nu implică o repetiție fundamentată în experiență, ci pare a fi doar un deziderat

despre cum ar trebui să ne trăim viața sau despre cum lucrurile ar trebui să fie așezate în matca lor naturală. Ca de obicei. De obicei, nimeni nu mi-a făcut un gest frumos din senin. De obicei, soarele răsare dimineața. De obicei, nu facem lucruri umilitoare și compromițătoare - sau pe care ni le asumăm ca atare -, iar într-un act anormal.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

215

trebuie să ne imaginăm motive și contexte care ar justifica în ochii noștri și ai celorlalți excepția. De fapt, nu există un „de obicei”, la fel cum nu există un „în mod normal”. În mod normal, trebuia să o sărut atunci. În mod normal, trebuia să-l scuipe în față. În mod normal, eu nu înghit faze din astea. Ascundem în noi înșine un „de obicei” și un „în mod normal” care ne fac să ne simțim de tot rahatul, care ne fac credem că viața este în altă parte și că întotdeauna cineva cumva ne arată cu degetul. Sunt oameni care își pun masca celui care este privit de un străin chiar și atunci când nimeni nu îi privește. De obicei, „în mod normal” creează iluzia permanenței unei anumite ordini sociale care este luată drept bună și nimeni nu se va gândi să o schimbe. „De obicei” este inhibantul gesturilor atipice și al faptelor care nu se încadrează în tiparul normal de interacțiune. În mod normal, nu se face așa ceva. Adică de obicei, mai întâi... mă-nțelegi. Ne imaginăm niște reguli - sub care de obicei se ascund lașitățile noastre - pentru o înțelegere comodă a închipuitei normalități a tiparelor dobândite de la părinți, de la primii prieteni, de la primele iubiri. Regulile unei comunități dincolo de legitimitatea faptului că au fost validate prin experiența a generații întregi, ascund exact viteza cu care se mișcă cea mai lentă oaie din turmă. Avem cu toții în jurul nostru veșnici agenți ai neputinței, oameni prudenți și cumsecade, oameni care pun frâna celorlalți, nu neapărat din invidie, ci din frică de a pierde coerența unei lumi moștenite. Oameni care nu te îndeamnă de bine pentru că țin la tine, ci pentru că nu cred în puterea ta de a-ți asuma consecințele

ridicolului tău. De cele mai multe ori, sfaturile celorlalți ascund neîncrederea lor în puterea ta de a-ți asuma greșelile. Există legi, există obiceiuri pe care trebuie să le încerci pe pielea ta. Există tipare pe care trebuie să le forțezi prin ridicolul tău, iar nu distilate și edulcorate prin pielea celorlalți. Care sunt aceste tipare și obiceiuri rămâne la latitudinea fiecăruia - sper că nu există cineva care se va trezi să bage mâna în foc pentru că nu ar avea încredere în experiența arsurii celorlalți, însă totuși! Dacă mi-aș cartografia poziția spațială în acest moment și dacă aș filtra gradele și secunde meridianelor, aș observa că de obicei, în spațiul ocupat de mine acum nu este nimeni în locul meu, sunt doar eu. Pare banal și tautologic, nu-i așa? De obicei nu scot asemenea ineptii din mine, în mod normal, sunt un tip inteligent și plin de umor, doar că acum o cam dau în străchini, nu-i așa?

Arta Transformării

Dacă m-aș întinde pe o canapea psihanalitică, aș face un proces asemănător unui șaman. Aș coborî în mine însumi, aș ajunge contemporan cu începutul lumii când distanța dintre Cer și Pământ nu exista încă și astfel m-aș cuprinde tot dintr-o privire. Când între Cer și Pământ s-a instituit o distanță, timpul a început să se scurgă în fragmentele mentale ale istoriei noastre. Mentea proprie este cadrul care mă precede ontologic într-atât încât nu-i pot privi marginile și izvoarele. Nu-mi pot imagina un început al propriei minți, la fel cum nu-i pot concepe un final. Nu există nicio altă realitate decât inteligența umană. Mi-am adus aminte de Hesperus, gândindu-mă cât de multe speranțe ne putem în suporturile exterioare de cultură: cărți, filme, bloguri, ziare sau reviste. Speranță la nivelul dezvoltării personale, speranța că evoluăm, că ne schimbăm în alți oameni mai puțin mediocri, mai puțin anxioși și mai puțin noi înșine cei de acum. Probabil mulți își găsesc o scuză a gesturilor minore prezente într-o imagine de sine proiectată în viitor. Acum suntem mici,

facem compromisuri, pierdem timp, însă în viitor vom fi altfel, mai puternici, mai echilibrați, mai aproape

218

ADRIAN CIUBOTARU

de ceea ce numim în mod banal împlinire. O imagine de sine extrasă nu din experiența trecută, ci conturată în lumina unui viitor răscumpărător al obișnuitului de acum, al banalității prezentului. Fără o introspecție veritabilă, nicio gustare culturală nu te schimbă și nu te întărește. Există oameni mediocri și printre cei care citesc zilnic cărți, și printre cei care gustă filme clasice și grele. Poți trăi în propria umbră și fiind la curent cu toate știrile, toate aparițiile și toate lansările. E o speranță de mântuire pe care ne-o proiectăm în aceste suporturi și pe care ne-o proiectăm **într-un** viitor imaginat să spargă toate cadrele în care ne trăim propria viață. Sperăm la o schimbare la față, sperăm la o rupere a ritmului interior, a traseului nostru. E o speranță religioasă care arată deschiderea către un alt univers decât cel fizic. E o predispoziție către sacru, către virtuțile de purificare spirituală pe care le dețin evenimentele trăite, către - ca să fim în tonul unui discurs la modă - magic. La 17 ani aveam speranța nebunească că la 27 de ani voi deține multe chei secrete de cunoaștere, că voi fi un cu totul altul. La o privire fugară, nu **s-a** întâmplat mare lucru, iar lucrurile magice le-am văzut apoi banalizate prin deconstrucția depresiilor și decepțiilor. Dacă totul e atât de fluid și iluzoriu, cine îmi garantează că nu mi se va întâmpla și la 37 de ani, și peste 20 de ani, și până la sfârșitul vieții? Nimic magic, nimic fundamental nu va irumpe în traiectoria mea? Dincolo de acestea, e posibil ca semnele să fi apărut și n-am fost în stare să le văd. Dincolo de acestea, nimic nu poate stăvilii deschiderea către lucrurile care sparg și vor continua să spargă

PRODUCĂTORII DE GRESIE

219

pântecul balenei în care teoretic suntem sufocați. În sfârșit, nimeni nu poate demonstra afectiv că stelele nu

sunt niște găuri prin care lumina țâșnește venind din altă parte. Atenția la pulsul propriilor gânduri mi pare o condiție necesară pentru schimbare. Introspecția prin replierea către sine, prin aplecarea către generatorul afectiv de gânduri este o activitate de altă factura decât simpla lectură a unei cărți, decât simpla vizionare a unui film, fie el cât de genial. Astfel, vom observa astfel că gândurile nu ne vin din cărți, din filme sau de la eroii pe care îi avem. Ele exprimă pe o pânză de păianjen vibrațiile, stările, dispozițiile și temerile noastre. Toate acestea le putem transmuta printr-o Artă a Transformării pe care trebuie să ne-o imaginăm din banalul și magicul ce ni se întâmplă treptat și spart în cioburile timpului.

Negocierea eului

O firmă de detergenți din Virginia a cumpărat un producător de băuturi răcoritoare, însă când firma și-a pus sigla pe sticlele de sucuri, vânzările au scăzut dramatic. În urma unui sondaj, oamenii au zis că de la acea firmă - care producea în principal detergenți - nu puteau cumpăra nimic, iertați traducerea, de băgat în gură. Câți dintre noi am cumpăra conserve de ton pe care scrie Nokia? La nivel de imagine și într-o anumită măsură la nivelul esenței, coerența este valoarea cea mai importantă. Greșelile coerente cu propria imagine sunt mai tolerabile decât, să zicem, faptele bune necoerente cu tine însuși. Dacă m-aș apuca mâine să scriu review-uri despre mașini, chiar dacă am să le scriu bine și cu multă documentare, n-am să fiu crezut. Uneori este recomandabil să rămâi fidel propriilor imperfecțiuni. Ne bucurăm de multe interpretări care venim din partea celorlalți, însă sunt coerente între ele? Există un fir care unește părerile bune pe care le au unii despre noi înșine și părerile greșite pe care le au alții? Printre cioburile reflectate ale propriei imagini, te poți pierde foarte ușor. În ochii celorlalți nu poți să-ți schimbi brusc și radical

PRODUCĂTORII DE GRESIE

221

algoritmul tău de funcționare și gradul tău minim de

interese, căci nu vei mai fi recunoscut. Câte are de îndurat un fotbalist de succes care brusc se lasă de fotbal și se apucă de studiat sanscrita? Parcă nu mai ești tu! Acest tu poate fi un fel de presiune de stagnare, poate fi o îngustare de orizont, iar uneori, să recunoaștem, nu avem chef să fim noi înșine. Există tot felul de pârghee prin care ceilalți îți creează ideea/iluzia unui eu permanent depunând zilnic mărturie la continuitatea identității tale. Dacă te-ai trezi mâine și nu te-ar recunoaște nimeni, încet-încet te vei îndoi de propria sănătate mintală și apoi, chiar de propria ta existență. Fiecare dimineată este o mică cosmogonie, un început de lume în miniatură în care te distrugi și apoi te recreezi. La această recreere, ceilalți au partea lor de poveste. Ceilalți pot fi primul tău cerc de încredere, te recunosc ca fiind același, îți amintesc propriul nume. Avem nevoie de reperele oferite de ceilalți, altfel am deraia, am abera. Pe de o parte, e riscul deraierii, iar de cealaltă parte este dezavantajul stagnării. Nu te poți aerisi când presiunea celorlalți este prea mare decât vâslind împotriva curentului. Ceilalți, ca indici de distanță sau de apropiere, poartă totuși inerția imaginii tale. Fiecare dintre noi, dincolo de dictatura și inerția propriei imagini, ne negociem eul și ne negociem în permanență propria identitate. Nu suportăm să fim încadrați la repezeală, nu vrem să fim citiți unilateral, căci, la urma urmei, identitatea noastră e un proces continuu, iar propriul nume este o luptă zilnică. Cu ceilalți, cu noi înșine și cu propria noastră imagine despre noi înșine.

România mea catolică

Majoritatea vacanțelor de vară mi le-am petrecut la țară, la bunicii catolici din partea tatălui. Nu era o alegere religioasă, ci mai degrabă una demografică: cei mai mulți veri de o seamă cu mine erau din partea aceea. Bunicul catolic - care mi-a lăsat o amintire neștersă - era credinciosul satului. Cunoscut ca Moș Ianoș, era nelipsit la liturghii și a sperat încontinuu că unul din nepoți o să urmeze calea celibatului religios. La țară, duminicile aveau un farmec aparte. După o sâmbătă seara de discotecă

sătească, eram treziți la 9 dimineața, ne spălam **într-un** lighean cu apa rece și mergeam la biserică. Ar fi trebuit să mergem în față, să ne vadă preotul, însă rămâneam în curtea bisericii, ascultând slujba la boxele chinuite agățate afară. Spre deosebire de satul celorlalți bunici ortodocși, în satul catolic atmosfera era mult mai cosmopolită. Te integrai mai ușor, erai mai rar întrebat „de-al cui ești?”, iar comunitatea părea mai deschisă. În schimb, dacă de la bunicii ortodocși plecam mereu cu sacoșele pline cu fructe, dinspre partea catolică lucrurile erau mai cumpătate. Cumpătarea - ca efect de propagandă - a fost foarte bine promovată în mediile catolice. Aceeași cumpătare și discreție care

PRODUCĂTORII DE GRESIE

223

poate fi observată la nunți și la înmormântări. La o înmormântare catolică nu există bocitoare și, în genere, nu se face caz de durerea proprie. N-am văzut niciodată gesturi extreme de jale, n-am văzut pe nimeni aruncându-se deasupra sicriului și invocând tot felul de nedreptăți, cum de-ai plecat și ne-ai lăsat, maică? etc... Spre deosebire de neamurile ortodoxe, cele catolice - întâmplător mai numeroase - sunt extrem de unite. Dincolo de dinamismul lor economic, solidaritatea socială de care au dat de multe ori dovadă a stârnit de multe ori admirația și invidia comunității majoritar ortodoxe. Nu-mi fac mari iluzii, orice minoritate are un grad de coeziune mai mare decât majoritatea de care este înconjurată, însă ceva îmi spune că minoritățile ortodoxe nu sunt atât de unite. Deși n-a manifestat niciodată un gest intolerant, bunica făcea întotdeauna distincția între „la români” și „la unguri”. Nu se identifica etnic cu comunitatea de ceangăi care popula satele și comunele vecine, însă era conștientă că trăiește în cadrul altor ritmuri decât românii identificați în imaginarul ei drept ortodocși. După un model tradițional, bunicul era patriarhul familiei, deși fire blândă, a acceptat cu greu ca doi din fiii săi să se căsătorească cu „românce”. Nurori care nu **s-au** distins prin asumarea

interioară a religiei catolice, însă **s**-au diferențiat prin**tr**-o toleranță mai mare la libertatea religioasă a copiilor lor. Calitățile culinare ale neamurilor ortodoxe au rămas totuși de nedepășit. Dincolo de faptul că mama celebra culinar și Paștele catolic și cel ortodox, bunica din partea mamei era neîntrecută în dulceturi. Gemul ei din prune și cu frunze de mentă în el nu putea veni decât din**tr**-un mediu „românesc”. În glumă fie spus, dulceața nu a părut a fi niciodată un artificiu catolic. Am ajuns ministrant la 9 ani după îndelungi examinări din catehism - pe care la vremea aceea chiar l-am învățat și m-am

224

ADRIAN CIUBOTARU

miruit la 18 ani. La biserică, în oraș sau la țară, nu exista duminică în care ducându**ndu**-te, să nu mă întâlnesc cu un unchi sau cu vreun văr catolic. Nu pot spune că sunt un catolic în sensul tare al cuvântului - sunt ani buni de când nu m-am mai spovedit, de exemplu -, însă am crescut în spiritul unui catolicism social și afectiv lipsit de prăpăstii care mi-a revelat beneficiile unei educații pe această frecvență. Nu mi-aș boteza copiii **într**-o altă religie decât cea catolică și nici nu aș renunța la această moștenire. Există o grandoare religioasă a spiritului catolic - manifestată în creațiile sale și exprimate prin ritualuri - la care nu poți rămâne indiferent. Aș putea povesti despre ce a însemnat în adolescența mea rozariul sau Bucură**te** Maria, despre magia confesionalului, arta catolică sau despre câțiva preoți catolici pe care i-am cunoscut, însă n-am să o fac. La fel, nu vreau să redeschid vechea și falsă întrebare dacă neortodocșii sunt mai puțin români - Nae Ionescu riscase câteva propoziții în chestiunea asta - și nici nu vreau să mă gândesc în ce măsură **s**-a suprapus constituirea sentimentului românesc al ființei peste mantaua ortodoxă, însă știu - utopic și afectiv - în ce măsură mi-aș dori o Românie catolică.

La vară

La vară o să mă apuc de germană.

La vară o să mă apuc de italiană. La vară o să mă

apuc de sanscrită. La vară o să mă apuc de greacă veche. La vară o să mă apuc de ebraică. La vară o să mă apuc de latină. La vară o să mă apuc de rusă. La vară o să mă apuc de arabă. La vară voi avea un job mai bun. La vară o să mi se vadă pectoralii prin tricou. La vară voi avea niște ochelari de soare mai inspirați decât cei de anul trecut. La vară o să mă apuc să recitesc pe Dostoievski. La vară o să-mi trec telefonul pe abonament.

226

ADRIAN CIUBOTARU

La vară voi ști să valsez. La vară voi asculta în fiecare zi muzică clasică. La vară voi termina al treilea roman. La vară voi sta două săptămâni la o mănăstire catolică. La vară mă voi lăsa de fumat. La vară voi scrie în engleză. La vară o să dorm o noapte la morgă. La vară voi înota în mare încercând să opresc clipa timp de două clipe. La vară voi învăța să cânt la chitară. La vară voi avea mai puține secrete. La vară o să mă masturbez pe un mormânt. La vară o să mă apuc de științe cognitive. La vară voi intra **între**-o biserică catolică goală, mă voi întinde pe dale și voi plânge plânsul strămoșilor mei. La vară voi da autografe. La vară voi ieși gol **între**-un parc. La vară o să-mi schimb trecutul. La vară viitorul nu va mai fi ce-a fost cândva. La vară.

Știi, am o boală rară

Am impresia că acea sexualitate crudă, dincolo de lipsa de repere, trădează tocmai căutarea acestora. De ce sexul prinde, de ce se jonglează atât de mult cu el în orice tip de literatură? Este erotismul cea mai democratică și accesibilă cale către metafizică? Sexul este singura activitate umană în care pot atinge contrariile. Egoismul meu - căutarea plăcerii - coincide cu altruismul meu - oferirea celuiilalt a unei stări de bine. Sexul semnat chiar și în cea mai „naturală” ipostază este o întâlnire culturală. Este calea biologică către transcenderea schimbului de lichide, iar posibilitatea de a oferi semnificații poate situa sexualitatea umană la un nivel analog experiențelor religioase. De ce revoltă trivializarea

sexului dacă ar fi doar o încălcire de senzații, doar un banal și plat schimb de lichide? Am citit **într-unul** din romanele lui Houellebecq o deviză care aparent poate părea una oarecare, viitorul va fi feminin, și cred că este o intuiție pe care mulți dintre noi am **avut-o** în ultimii ani. Despre feminizarea culturală care ne așteaptă și care nu e neapărat în strânsă legătură cu emanciparea civică, politică și culturală a femeii în secolul XX.

228

ADRIAN CIUBOTARU

Viitorul pare că va aparține indivizilor care își vor dezvolta cel mai repede aptitudinile emoționale rezervate în mod tradițional femeii. Nu cred că este vorba de o frică masculină în fața independenței femeii, astfel reacția bărbaților ar fi trebuit să fie exacerbaria calităților masculine, în schimb observăm metrosexualizarea și, de ce nu, feminizarea lor. În mod paradoxal, internetul ne forțează la dezvoltarea unor capacități feminine. De vreme ce celălalt nu are chip, trebuie cunoscut mai subtil, mai empatic, mai printre rânduri și mai nuanțat. Capacități de decriptare emoțională pe care femeile le-au dezvoltat cu predilecție de-a lungul timpului. Acum ceva vreme am ieșit cu niște prieteni **într-un** club ce poate fi numit la rigoare de fițe, iar dincolo de publicul pestriț specific acestui mediu, clubul era plin de geeks, tocilari plini de bani. Categorie profesională/socială care înainte era neexplorată, iar acum ne mirăm de succesul lor financiar și erotic. Dincolo de faptul că legăm automat succesul în general de niște trăsături fizice acceptabile - clasice - ale bărbatului, genul acesta de situație, în care niște „ochelariști” sunt înconjurați de tipe atrăgătoare **într-un** stil glamour, îmi pune întrebarea dacă nu cumva acest succes financiar și erotic a ajuns să legitimizeze categorii sociale de masculi care în trecut erau „proștii satului” și sfârșeau prin a fi eugenizați social - descurajați în ascensiunea lor. Am putea topi paragrafele de mai sus în ideea conturării unei noi paradigme erotice observabile la începutul acestui secol? Epoca în care bărbaților li se

serve manual de machism. Timpul când este nevoie de campanii de marketing pentru a fi învățate și legitime niște trăsături pe care, înainte, bărbații le însușeau cu naturalețe.

Domnule Iliescu, haideți să vă neîntâlnesc!

Multe din relele autohtone actuale îmi par a-și avea cauza în modul cum **s**-au întâmplat primii ani după „revoluție”. Mai precis, modul cum regimul Iliescu a gestionat acei ani. Contrafacând o trecere ușoară de la un regim comunist la un altul cu față umană. Permițând fostelor cadre să-și păstreze pozițiile, permițându-le să se arunce în afaceri, facilitându-le translația în noul capitalism și simț civic românesc. Îmi pare că toleranța lui Iliescu de atunci a încurajat corupția generalizată de mai târziu și a creat cadrul instituțional favorabil afacerilor dubioase și privatizărilor interesante. Sub regimurile lui Iliescu a fost adoptată politica liberalizării în pași mărunți și **s**-a constituit acel gen de activitate a unui stat care își spală în fiecare zi câte un dinte, iar la sfârșitul lunii se miră de ce îi miroase gura. Iliescu a fost cel care a înăbușit manifestațiile din iunie '90, cel care a cenzurat și a descurajat orice tentativă de opoziție politică în acei ani și în mod evident a făcut cu puțință excursia minerilor la București. Nicio carismă nu poate șterge aceste lucruri. Impresia mea este că Iliescu a făcut posibilă existența unei generații de perdanți ai istoriei. O generație a părinților noștri care

230

ADRIAN CIUBOTARU

nu **s**-au bucurat nici înainte, nici după. Au suportat un regim comunist, au fost păcăliți de un regim democratic, au fost momiți cu măsuri populiste și apoi târâți cinic prin**tr**-o tranziție de căcat. Domnule Iliescu, am fost prezent la întâlnirea cu bloggerii din Club A, însă m-am bucurat că **v**-am neîntâlnit încă o dată și îmi cer scuze în mod personal că nu pot inventa noi metode de spălare a obrazului. Am răs cu lacrimi - nu este o metaforă - auzindu-vă discursul și textele și **v**-am regăsit același din

amintirile mele televizate de acum 7 - 10 - 15 ani. Ați repetat - pentru a câta oară? - „corupția nu este un fenomen românesc, există în toată lumea”. Ați evitat cu o naturalețe de Miss Univers răspunsurile la întrebări, ați divagat pe toate temele, ați lăsat microfonul în jos răspunzând la întrebări incomode, ați afișat același zâmbet sinistru și am fost încă o dată cobaii sincerității cu care vă mințiți. La aceeași dezbatere cu bloggerii nu ați ezitat să aruncați săgeți către GDS, nu ați uitat să ne învățați despre lipsa de oportunitate a votului uninominal și a cotei unice de impozitare. Ați spus că fundamentul democrației sunt partidele la fel cum înainte susțineți că partidele sunt demodate. Aveți nevoie de o comisie, domnule Iliescu. O comisie condusă de un comitet spontan - la fel cum probabil au fost spontani și minerii - care să vă analizeze gesturile, mimica și interiorizarea unui anumit tip de discurs. O comisie care să se întrebe dacă PR-ul n-a fost cumva inventat la Moscova, o comisie care să se gândească dacă manipularea mulțimilor este un dat înnăscut sau este o vocație moșită pe parcurs și o comisie care să-și bage nasul prin niște dosare restante. Nu-mi permit să vă admir calitățile de politician din același motiv pentru care nu mă interesează estetica unei securi care taie

PRODUCĂTORII DE GRESIE

231

un gât, frumusețea mișcărilor unei mâini care fură sau diafanul unui zâmbet care înșală. Domnule Iliescu, am fost împreună în același spațiu al dezbaterii mărginit de patru pereți, însă nu ne-am găsit deloc contemporani. Ați părut decupat dintr-un alt film, dintr-un film în care dumneavoastră emiteați facturi istorice, iar noi cu zâmbetul pe buze - și cu o memorie colectivă scurtă - acceptam să le plătim. Nu vreau să fac parte din încă o generație care își va proiecta realizările asupra copiilor, la fel cum nu doresc să-mi aflu istoria națională din zvonuri. Ați inaugurat pentru tinerele generații registrul în care politica este o curvă, iar nu doar simpla administrare a

treburilor cetății. Ați creat premisele demonizării unei preocupări civice care **s-a** transpus în mod ciudat în miopia politică a tinerilor din jur - miopie care poate fi fatală pe termen lung. Generația idealistă și bine-intenționată a tinerilor interbelici au umplut rândurile Mișcării Legionare cu aceeași exasperare față de politicienii corupți și ariviști pe care o resimt și acum în jurul meu. În registrul moral și istoric în care Ion Iliescu poate fi judecat, nu există nuanțe și jumătăți de măsură. Este ca și cum ai spune, discutând despre Holocaust, că nici evreii nu erau ușă de biserică. Domnule Iliescu, ați ajuns cu bine și **v-ați** descurcat de minune în politica autohtonă, însă nu vreau să parveniți în același stil și în cărțile noastre de istorie.

Locul geometric afectiv al unei găuri negre

Dacă încerci să modifice aparențele, vei observa că ceva se schimbă și în frecvența esențelor. Această idee ar putea fi un argument pentru politețe și pentru industria cosmetică. Dacă încerci să devii mai amabil, vei simți treptat că vei deveni în mod real mai amabil și față de ceilalți și față de tine însuși. Rezultatul poate fi o stare de bună dispoziție în care respectul de sine e la cote înalte. Probabil sunt oameni care zâmbesc mai des celorlalți pentru că se simt deprimați și conștientizează difuz terapeutica acestei activități de fațadă. Probabil sunt femei care se gătesc de zece ori pe zi cu intuiția că un machiaj bine ales se poate traduce **într-o** stare interioară benefică. Probabil sunt oameni care fac zeci de dușuri zilnice cu speranța unui nou început prin botezul apei - sunt sigur că ritualul nostru igienic de spălare zilnică ascunde tipare mitice de reînnoire, de reiterare a unui mit cosmogonic -, însă știu că există mulți oameni ce trăiesc cu sentimentul că oricând pot pierde un sens, că oricând pot cădea, că oricând o uriașă gaură neagră interioară îi pot înghiți. Dacă gestionarea aparențelor ascunde modalități spirituale la îndemâna tuturor, nu e greu de înțeles popularitatea cosmeticelor

PRODUCĂTORII DE GRESIE

și, în genere, a soluțiilor estetice de îmbunătățire ale propriilor vieți. Nu ne spălăm zilnic din dorința de a nu mirosi pentru ceilalți, ci în primul rând pentru a nu emana nouă înșine mirosuri neplăcute. Convingi foarte greu un om să facă un gest inestetic față de sine însuși, chiar și în condițiile în care nu este văzut, taxat și înregistrat de nimeni. M-a interesat întotdeauna „cadrul legislativ” al dorinței de îmbunătățire a vieții, a vieții care continuă să existe și **s-o** purtăm cu noi, deși aceasta nu are niciun rost. Existența și permanența sentimentului estetic și etic chiar și în condițiile lipsei unei instanțe supreme, unui sens dincolo de aparențele unei vieți. Poate fi convins un condamnat la moarte să fie executat acoperit de fecale? Poate fi convinsă o femeie condamnată la moarte să fie executată în lenjerie murdară? Poate fi convins un bolnav în stare terminală să îmbrace pe patul de moarte un costum de clown? Când jonglezi cu aparențele în dorința inconștientă (pentru mulți) de a modifica ceva din esențe, este imposibil să nu te gândești la măști. Contrar unei percepții a bunului simț comun, o mască nu se interpune între adevăratul tău chip și ceilalți, nu ascunde o esență. O mască creează adevăratul tău chip, lucrează la conturarea feței tale, inventează un sens dând naștere astfel unei esențe. Dacă renunți la o mască, sub ea va apărea o altă mască. Dacă vei renunța și la această mască, vei observa că nu va fi ultima. Dacă vei încerca să renunți la toate măștile, ori intri **într-o** stare asemănătoare nirvānei, ori deja te gândești la sinucidere. Nu există o ultimă mască dincolo de care va apărea un adevăr, nu există un proces de descojire a aparențelor reziduale în urma căruia ar apărea adevărul gol-goluț.

ADRIAN CIUBOTARU

Îmi pare că există un neant negru interior pe care încercăm zilnic să-l umplem cu sens. Dacă ne vom opri din această luptă a căutării sensului prin inventare de măști, vom observa sentimentul interior al găurii negre.

Condamnarea noastră la sens este o condiție și un imperativ cărora nu le putem scăpa. A evada din propriul sens echivalează cu o autodistrugere. Astfel, și e banal ce spun, trebuie să continuăm. A te opri din luptă, a te pune în fund înseamnă a te lăsa pradă unei găuri negre interioare care absoarbe orice energie vitală, orice iluzie că tot ce e în jurul nostru poate însemna ceva. Nu pot ști câtă disperare existențială se ascunde sub chipul unei femei aranjate, la fel cum puțini știu cât efort se poate depune pentru a păstra niște aparențe, pentru a inventa niște măști, pentru a modifica niște esențe, însă știm bine cât efort depun unii oameni pentru a fi normali, pentru a-și permite aparența unei normalități care emană sens în jur. Nu ne putem imagina un nimic - nici lumina nu poate scăpa unei gravitații uriașe - care absoarbe materie, la fel cum nu ne putem imagina lipsa de sens a propriei vieți, la fel cum nu putem abdica de la procesul de înmascare și demascare a camuflajului numit viață decât cu prețul unei operații estetice numite moarte. Despre scenariul în care moartea se amestecă în procesele vitale și despre neantul care pândește orice rateu al sensului au scris alții mai inspirați decât mine, însă nu pot să nu observ la mine dorința de a semnifica în permanență locul geometric afectiv ocupat în acest univers.

Ai devenit propria-ți notă de subsol?

Expresia „am ajuns la concluzia” ar trebui înlocuită cu „am ajuns să mă întreb”. În general, ajungerea la o concluzie trădează un eșec al demersului de cunoaștere. Soluția începe să apară atunci când cineva pune întrebarea corectă, iar nu când se ajunge la o concluzie. Vulnero înseamnă în latină a răni, a vătăma și este strămoșul cuvântului vulnerabil. Posibilitatea de a fi rănit. Acea calitate a oricărei ființe expuse stimulilor și înțelegerii celor din jur. Posibilitatea de a fi rănit nu este sinonimul neputinței, ci poartă miezul încrederii care vine la pachet cu faptul de a fi printre oameni. Nu există alternativă la riscul încrederii ce o acordăm celorlalți, la fel cum nu există alternativă la șansa de a fi rănit. În binomul format

de cel care rănește și cel care este rănit, ascendentul se află de partea „victimei”. Majoritatea poveștilor care formează lumea este creată de victime, de cei vulnerabili. Povestea este apanajul celor care au curajul să se expună. Expunerea este un proces natural înscris în ordinea lucrurilor, la fel cum dezlipirea este sfârșitul tuturor etichetelor produselor

236

ADRIAN CIUBOTARU

contrafactice. Vulnerabilitatea sau libertatea de a te naște ori de câte ori dorești este șansa de a te reconstrui din mers, de a te reinventa, de a te instala și-a dezinstala de nenumărate ori. Cei rigizi, cei permanent identici cu sine ajung extrem de repede la concluzii, se cred invulnerabili și se privează de posibilitatea unui zbor. Vulnerabilitatea este un ritual de trecere, este acel proces inițiativ în care o lume moare și o alta nouă renaște. Este mobilitatea înscrisă în jocul ființei, accesul la poveste. În planul poveștilor, cei neexpuși nu există, pentru că nu au niciun loc geometric afectiv așezat în fața celorlalți. Nu ai de unde să îi iei, nu ai de ce anume să te legi. Sunt hărți cu spații goale, fără legendă. Asemenea personaje de umbră există mai puțin și se zbat în spațiul intermediar creat de poveștile celorlalți. În această zbatere nu există creație, în această împrejmuire de umbre există doar reacții și reflexii. Neexpușii se trezesc întotdeauna incluși în poveștile celorlalți, trăiesc reacționând la poveștile celorlalți la fel cum paramecii trăiesc reacționând la stimulii din mediu. Care este diferența dintre o euglenă și un om care se zbate în ne-povestea sa? Vulnerabilitatea este șansa de a-ți putea juca propriul rol, iar opusul ei - refuzul unui tip de încredere care te expune - este neputința de a-l juca pe acela al propriului sufleur. Singurul management inspirat al unui om care a fost rănit este continuarea deschiderii. Majoritatea se închid și se retrag să-și lingă rănilile. În mod curios însă, majoritatea rănilor se creează și se perpetuează în această retragere.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

Refuzul de a te expune este șansa de-a deveni o simplă notă de subsol la poveștile celorlalți. Este dorința interesantă de a te lăsa scris cu un font mai mic, iar noi nu vrem acest lucru, nu-i așa?

Mulțumesc și eu

Azi am mulțumit către cel puțin o sută de oameni din lista mea de Yahoo! Messenger. Aplicasem un exercițiu budist de mulțumire tuturor celor pe care i-am întâlnit **într-o** anumită perioadă de timp și m-am eliberat. Ce **s-a** întâmplat după aceea? Majoritatea au întrebat evident de ce? pentru ce? „Îți mulțumesc că ești”. Un amic m-a sunat personal să mă întrebe de ce, ocazie fericită în care am mai schimbat câteva vorbe. Unii au răspuns uzual și unidirecțional cu plăcere. Un alt prieten **s-a** panicat, a crezut că-i bat obrazul pentru nu știu ce chestie. Am primit multe zâmbete. Am aflat că o prietenă e răcita și e la pat. Mulți **s-au** amuzat de idee, iar alți mulți au crezut că sunt ironic. Cineva m-a întrebat dacă colecționez reacții, i-am răspuns că poate colecționez cel mult stări de spirit. Am mulțumit unei tipe necunoscute. Uitasem când a intrat în lista mea, iar ea mi-a spus că a avut un virus care a adăugat automat în lista ei mai multe persoane. **Într-un** final, ne-am anatemitizat reciproc **într-un** spirit colateral mulțumirii generale.

PRODUCĂTORII DE GRESIE

239

Altcineva mi-a spus: „Nu știu de ce îmi mulțumești, însă îți mulțumesc și eu”. Majoritatea dintre noi avem nevoie de motive pentru a mulțumim și pentru a primi mulțumiri. De regulă, îți vine greu să crezi că cineva îți poate mulțumi pentru simpla ta existență. Nu-i ușor că cineva să-ți fie recunoscător din oficiu. Au existat probabil câțiva care se plictiseau sau nu se simțeau prea bine și mulțumirea din senin le-a priit. În cazul meu, a fost suficient o oră pentru ca starea mea de spirit să se schimbe complet. La final, zâmbeam mai des, mă simțeam mai senin și pornisem deja câteva discuții interesante.

Dorința de a mulțumi celorlalți pentru simpla lor prezență în aria ta afectivă este anterioară oricăror asumții religioase, precede orice idee de felul acesta. E o terapeutică la îndemâna oricui. Nu e nevoie de vreo pregătire specială, la fel cum nu este rezultatul unui act de voință. Nu e teambuildingul în care se pun la încercare calitățile colegilor tăi. Este curajul de a rămâne cu brațele întinse, e riscul de a găsi doi ochi la capătul brațelor tale. Este „lumea mea o văd prin prisma zâmbetului tău”. Este „lumea în care trăiesc este creată și de tine”. Ieși te rog de sub pat și dansează, însuși faptul că exiști este o victorie. Sunt atâția oameni care au nevoie de mulțumiri din senin încât e păcat să reții atât de multă recunoștință în tine.

Pelerinul propriilor rătăcirii unt acel Adrian încercând în fiecare zi să afle cine este Adrian. Povestitorul se povestește pe sine. Calc apă zilnic **într-o** luptă continuă în căutarea propriei legende. Mă consider un tip special, însă știu în același timp că sunt la fel ca toți ceilalți, un produs al momentului. Sunt plin de defecte, iar istoria mea personală este îmbibată de pete negre, gesturi lașe și fapte rușinoase. Puține regrete, multe consecințe. Deși am o părere bună despre mine pentru a-mi prezerva un oarecare echilibru psihic, un diagnostic fugar ar putea cuprinde o mulțime de caracteristici neacceptabile: nascisist, egoist, insensibil, cinic și crud. O comisie special constituită pentru prăpăstiile mele interioare nu ar fi un lucru exagerat. Am mințit și am rănit persoane dragi cu aceeași opacitate cu care m-am lăsat înconjurat de personaje suspecte, iar uneori evit să mă privesc în oglindă de teamă că adâncimea întunecată a ochilor mi-ar revela demoni costumați în clovni. Am făcut și efectuez în continuare gesturi pe care un manual banal de psihanaliză le-ar putea explica. Frustrări, complexe și nesiguranțe plate. Evenimente lipsite de poveste.

S

PRODUCĂTORII DE GRESIE

241

Am înșelat și am rănit exact acele câteva femei din

viața mea lângă care găsisem liniște și înțelegere. Am furat, am fugit, iar uneori mă simt ca un personaj dostoevskian care ar trebui plângând să-și ceară scuze și ultimei flori. Deși nu prea mă iau în serios, iar uneori am impresia că autoironia mă ferește de anumite exagerări, știu că neseriozitatea mă costă scump. Am fost eu însumi în toate gesturile. Bune și rele. Nu pot să mă lepăd nici de steaua mea, nici de propriul infern personal. Infernul nu sunt ceilalți, ci eu însumi. Cu siguranță, nu sunt un tip perfect, iar această afirmație este motivată și de imaginea idilică și falsă pe care am observat că unii și-o fac despre mine. Am multe cadavre în debara, însă nimeni nu mă va putea convinge că nu exista un loc în această lume pe care doar eu pot și sunt menit să-l umplu. Cu siguranță, nu sunt un personaj de invidiat. Cu siguranță, pașii mei greșiți mi-au conturat identitatea și în mod cert îmi este frică. Cu siguranță, mă îndoiesc mereu de mine. Cu siguranță, sunt de multe ori pe marginea prăpastiei, însă în mod sigur nu mă voi lepăda de o viață plină de riscuri. Nu este confortabil să fii Adrian Ciubotaru și nu-mi doresc să-mi trăiesc viața ca și cum ar fi o croazieră. În fiecare clipă, în două ore, mi se poate schimba viața în trei direcții, pe când eu încerc să fiu doar pelerinul sincer și curajos al propriilor rătăcirii.

Cuprins

Întrebați-vă ca și cum... 5 Krisis... 8 Cum a fost cu puțință acea fetiță?... 11 Învăță-mă să nu-ți întind mereu mâna... 14 Hai să ne supralicităm... 17 Cine mama naibii ești tu?... 20 I walk alone... 24 Eu sunt istoria comunității mele... 27 Be Cool, Be Milk... 30 Crezul unei personaj din următorul roman... 34 Vreau să-mi tai sânii cu lama... 37 Relax, you have plenty of time... 39 Pour la carotte, le lapin est la parfaite incarnation du mal... 41 Puterile nemăsurate ale vieții... 43 La est de sinceritate... 46 Predilecția culturală a onanismului... 48 Frica de singurătate... 52

244

ADRIAN CIUBOTARU

târfet.ro... 54 Producătorii de gresie vor jubila... 57

Din amintirile unui personaj... 59 Lacrimi pe gresia din bucătărie... 63 My karma ran over your dogma... 65 Emoticonul meu îl bate pe emoticonul tău... 72 Câinii cu colaci în coadă mușcă?... 75 Print filosofic... 78 Todo sobre m¹ madre... 81 Coaie de trandafir... 86 This is my blog and writing it is the high point of my day... 88 Am blog, deci exist... 90 Manualul Marelui Masturbator... 94 Club A, un BMW și limitele erotico-culturale... 98 Viața de blogger... 101 Aventuri la Fanatik... 105 Este viața un incident diplomatic? (I) ... 108 Lipsa erecției este privată, iar prezența erecției este publică... 112 Radiografia unor emoții colective... 116 This life came se close to never happening... 119 Lectura - un viciu?... 121 Un weekend de primăvară... 124 From the internet to the innernet... 127 Ce pot face două axiome dibace?... 129

PRODUCĂTORII DE GRESIE

245

Preludiu la o hermeneutică emoțională... 131 Muiuț... 134 Trăim în interiorul unei fabule... 136 Sunt român și asta nu-mi ocupă tot timpul... 139 Dimensiunea culturală a erecției... 141 Metafizica „țaranului” din Spania... 144 Ziua de muncă... 148 Scrisoare către tine... 149 O chestiune de interes... 151 Condiționarea culturală... 153 Șantajul de țară... 155 Watermelon II... 158 Combustibil interior... 161 Tentația jurnalului... 163 Managementul emoțional al trecutului... 165 Am impresia că o să ajung departe... 168 Mother writing on ice... 170 Un tip de inteligență... 172 Ratingul unei răstigniri... 174 Camuflajul primelor impresii... 177 Suntem propriul material de recenzie... 179 Dacă nu știi ce să faci, accelerează!... 181 Toți criminalii în serie vor să fie găsiți... 183 Celulele cancerigene au o imagine foarte proastă... 186 Bursa erotică... 189 Axa culturală a sexului oral... 191

246

ADRIAN CIUBOTARU

Articol de care m-am ocupat personal... 194 Trăim în România... 196 Cum am ajuns de la Eliade la Becali... 198 De la vărsatul de vânt mi se trag toate... 201 Atunci, în

fumul caselor arse... 204 Homo homini fabula... 206 Și
aceasta îmi aduce aminte de un banc... 208 Cerul pustiu și
plin de povești... 211 De obicei, în mod normal... 214 Arta
Transformării... 217 Negocierea eului... 220 România mea
catolică... 222 La vară... 225 Știi, am o boală rară... 227
Domnule Iliescu, haideți să vă neîntâlnesc!... 229 Locul
geometric afectiv al unei găuri negre... 232 Ai devenit
propria-ți notă de subsol?... 235 Mulțumesc și eu... 237
Pelerinul propriilor rătăcirii... 239

Editor: GRIGORE ARSENE CURTEA VECHE
PUBLISHING Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 7, București tel.:
(021) 222 57 26, (021) 222 47 65 redacție: 0744 554 763
fax: (021) 223 16 88 distribuție: (021) 222 25 36 internet:
www.curteaveche.ro e-mail: redacțiecurteaveche.ro